

**PODACI I INFORMACIJE BANKE
SA STANJEM NA DAN
31.12.2023. GODINE**

Banja Luka, maj 2024. godine

SADRŽAJ

1. OPŠTE INFORMACIJE O BANCI	4
1.1. Poslovno ime i sjedište Banke	4
1.2. Opšte informacije o Banci	4
2. VLASNIČKA STRUKTURA I ORGANI UPRAVLJANJA BANKOM	8
2.1. Popis akcionara koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu	8
2.2. Popis članova Nadzornog odbora i Uprave Banke	9
2.3. Politike za izbor i procjenu članova organa upravljanja Bankom	14
2.4. Članovi Odbora za reviziju	15
2.5. Članovi ostalih Odbora	15
2.6. Način organizovanja interne revizije	16
2.7. Imenovanje spoljnog revizora Banke	17
3. POLITIKA NAKNADA	17
3.1. Ukupne naknade prema područjima poslovanja	20
3.2. Naknade po kategorijama zaposlenih	20
3.3. Pregled broja zaposlenih čije naknade iznose 100.000 KM i više u finansijskoj godini ..	20
4. STRATEGIJA I POLITIKE ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA BANKE	20
4.1. Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima	20
4.2. Politike upravljanja pojedinačnim rizicima	26
4.2.1. Kreditni rizik	26
4.2.2. Rizik koncentracije	29
4.2.3. Devizni rizik	30
4.2.4. Operativni rizik	31
4.2.5. Rizik likvidnosti	34
4.2.6. Ostali rizici	36
4.3. Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima	38
4.4. Sistem izvještavanja, mjerenja i ublažavanja rizika	44
4.5. Rizični profil i sposobnost podnošenja rizika Banke	45
4.6. Informisanje organa upravljanja o rizicima	46
5. KAPITAL	48
6. KAPITALNI ZAHTJEVI I ADEKVATNOST KAPITALA	52
6.1. Iznosi kapitalnih zahtjeva i stope kapitala	52
6.2. Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	54

6.3. Određivanje očekivanih kreditnih gubitaka	54
6.4. Ukupna i prosječna izloženost Banke	55
6.5. Geografska podjela izloženosti	57
6.6. Podjela izloženosti prema vrstama djelatnosti	58
6.7. Preostala ročnost izloženosti	59
6.8. Bruto izloženost po značajnim privrednim granama	60
6.9. Promjene u ispravkama vrijednosti tokom perioda	60
6.10. Izloženosti prije i poslije korišćenja kreditne zaštite	61
6.11. Informacije o vanjskim institucijama za procjenu kreditnog rizika (ECAI)	62
6.12. Kontraciklični zaštitni sloj kapitala	62
6.13. Stopa finansijske poluge	63
7. LIKVIDNOSNI ZAHTEVI	64
8. IZLOŽENOSTI BANKE PO OSNOVU ULAGANJA.....	66
9. KAMATNI RIZIK U BANKARSKOJ KNJIZI	67
10. INFORMACIJE U VEZI SA ICAAP-OM I ILAAP-OM	69
10.1. Postupak interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP).....	69
10.2. Postupak interne procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP)	72
11. PODACI O BANKARSKOJ GRUPI	74
12. ZALOŽENA I NEZALOŽENA IMOVINA	74

1. OPŠTE INFORMACIJE O BANCI

1.1. Poslovno ime i sjedište Banke

Poslovno ime banke: Naša banka a.d. Banja Luka
Poslovna adresa: Ivana Franje Jukića br. 1, Banja Luka

1.2. Opšte informacije o Banci

Naša banka a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: Banka) nastala je promjenom vlasničke strukture (jul 2019. godine) kao i promjenom naziva (novembar 2019. godine) i pravni je sljedbenik Pavlović International Bank A.D. Slobomir, Bijeljina.

Banka je osnovana kao akcionarsko društvo pod nazivom Pavlović International Bank A.D. Slobomir Bijeljina, dana 6. marta 1999. godine od strane bračnog para Miroslave i Slobodana Pavlović. Osnivanje Banke je registrovano u Osnovnom sudu u Bijeljini Rješenjem broj Fi - 260/01 od 2. aprila 2001. godine.

Na dan 30. septembra 2001. godine, izvršeno je pripajanje Pavlović International Bank a.d. Slobomir – Bijeljina Semberskoj banci a.d. Bijeljina. Banka posluje na osnovu Rješenja Okružnog suda u Bijeljini Fi-894/2001 od 27. novembra 2001. godine. Agencija za bankarstvo Republike Srpske (u daljem tekstu: Agencija) je dala saglasnost za osnivanje Banke Odlukama 05-1211-1/2001 i 05-1212-1/2001.

Na dan 1. novembra 2002. godine, Banka je izvršila pripajanje Privredne banke a.d. Brčko, što je Agencija odobrila nakon datuma pripajanja Rješenjem broj 03-32-1623-1/02 od 31. decembra 2002. godine. Na osnovu pripajanja, osnovana je nova filijala Banke u Brčkom.

Na dan 1. aprila 2003. godine, Banka je izvršila pripajanje Privredne banke a.d. Doboje – u privremenoj upravi, što je takođe Agencija odobrila, nakon datuma pripajanja, svojim Rješenjem broj 03-31-1622-6/2 od 27. maja 2003. godine. Na osnovu pripajanja, osnovana je nova filijala Banke u Doboju.

Skupština Banke je na sjednici održanoj dana 1. aprila 2019. godine donijela Odluku o pokriću gubitka i smanjenju osnovnog kapitala u ukupnom iznosu od 10.830.204 KM na teret zakonskih rezervi u iznosu od 2.884 KM, rezervi iz dobiti iz prethodnih godina u iznosu od 1.915.454 KM i na teret osnovnog kapitala redovnih akcija u iznosu od 8.911.866 KM. Takođe, na istoj sjednici donijeta je i Odluka o smanjenju osnovnog kapitala za iznos od 8.911.866 KM, te on nakon smanjenja iznosi 16.832.313 KM i sastoji se od 10.832.313 redovnih akcija klase „A” pojedinačne nominalne vrijednosti 1 KM i 6.000 hiljada prioriternih nekumulativnih konvertibilnih akcija klase „B” pojedinačne nominalne vrijednosti 1 KM. Skupština je na istoj sjednici donijela i odluku o XVIII emisiji redovnih akcija po osnovu smanjenja osnovnog kapitala (emitovano je 10.832.313 akcija pojedinačne nominalne vrijednosti od 1 KM). Agencija je 12. aprila 2019. godine donijela Rješenje broj 03-526-5/2019 kojim je dala odobrenje na XVIII emisiju akcija, a ista je upisana u Registar emitenata kod Komisije za hartije od vrijednosti Republike Srpske 19. aprila 2019. godine. Akcije su registrovane kod Centralnog registra hartija od vrijednosti a.d. Banja Luka 25. aprila 2019. godine, dok je Okružni privredni sud u Bijeljini donio Rješenje o registraciji smanjenja kapitala 29. maja 2019. godine.

Skupština Banke je na sjednici održanoj dana 1. aprila 2019. godine donijela Odluku o povećanju osnovnog kapitala za iznos od 7.000 hiljada KM iz XIX emisije akcija, javnom ponudom na Banjalučkoj berzi, kojom se emituje 7.000 hiljada redovnih akcija klase „A“ pojedinačne nominalne vrijednosti 1 KM. Agencija je 12. aprila 2019. godine donijela Rješenje broj 03-527-5/2019 kojim je dato odobrenje na XIX emisiju akcija. Dana 22. jula 2019. godine realizovana je cjelokupna količina od 7.000 hiljada akcija po nominalnoj vrijednosti, od strane privrednog društva Pavgord d.o.o. Foča u iznosu od 5.250 hiljada akcija i privrednog društva Galens Invest d.o.o. Novi Sad, Republika Srbija u iznosu od 1.750 hiljada akcija. Komisija za hartije od vrijednosti Republike Srpske je donijela Rješenje o proglašenju emisije uspješnom pod brojem 05-3-233 dana 29. jula 2019. godine. Akcije su registrovane kod Centralnog registra hartija od vrijednosti a.d. Banja Luka 30. jula 2019. godine.

Skupština Banke je na sjednici održanoj 29. oktobra 2019. godine donijela odluku o promjeni naziva Banke u Naša banka a.d. Bijeljina i usvojen je novi Statut Banke.

U skladu sa odlukom Skupštine akcionara broj 01-1-11945/22 od 22.08.2022. godine izvršena je XXI emisija redovnih akcija NAŠE BANKE A.D. BIJELJINA. Ukupan broj akcija koje se emituju XXI emisijom je 4.225.000 redovnih običnih akcija, vrijednost emisije od 4.225.000,00 KM.

Skupština Banke je na sjednici održanoj 26.01.2023. godine donijela odluku o promjeni sjedišta/adrese i naziva Banke. Rješenjem o registraciji Okružnog privrednog suda u Banjoj Luci broj 057-0-Reg-23-000280 od dana 06.04.2023. godine, Naša Banka posluje sa sjedištem u Banjoj Luci, na adresi Ivana Franje Jukića br. 1.

Dana 20. i 21.05.2023. godine, "GI Finance" d.o.o. Zvornik (Ponudilac) u dnevnom listu „Glas Srpske“ Banja Luka objavio javnu ponudu za preuzimanje akcija emitenta Naša Banka a.d. Banja Luka, lokalne oznake PIBB-R-D. Sa Ponudiocem zajednički su djelovali:

- GALENS INVEST DOO NOVI SAD
- d.o.o. "G - INŽENJERING" Zvornik.

Ponuda je istekla 20. juna 2023. godine. Nije bilo izmjena na početnoj ponudi za preuzimanje. Za vrijeme trajanja javne ponude deponovano je 16.780.450 akcija, što predstavlja 16.780.450 glasova u skupštini emitenta ili 61,732973 % od ukupnog broja glasova. Deponovane akcije Ponudilac je isplatio i preuzeo u zakonskom roku. Nije bilo povlačenja deponovanih akcija.

Na dan završetka ponude za preuzimanje, Ponudilac i lica koja sa njim zajednički djelovala vlasnici su akcija Emitenta, kako slijedi:

- "GI Finance" d.o.o. Zvornik, vlasnik je 19.905.325, odnosno 73,228960 % od ukupnog broja akcija sa pravom glasa u Skupštini emitenta,
- GALENS INVEST DOO NOVI SAD, vlasnik je 6.045.415, odnosno 22,240252% od ukupnog broja akcija sa pravom glasa u Skupštini emitenta,
- d.o.o. "G - INŽENJERING" Zvornik vlasnik je 1.123.096, odnosno 4,131716 % od ukupnog broja akcija sa pravom glasa u Skupštini emitenta.

Ponudilac i lica koja su sa Ponudiocem zajednički djelovala, nakon završetka javne ponude, zajedno su posjedovali 27.073.836 akcija Emitenta, što predstavlja 27.073.836 glasova u skupštini Emitenta ili 99,600928 % od ukupnog broja glasova.

NAŠA BANKA AD BANJA LUKA je prvom emisijom ESG obveznica, javnom ponudom emitovala 70.000 obveznica, pojedinačne nominalne vrijednosti 100,00 KM, ukupne nominalne vrijednosti emisije 7.000.000,00 KM. Minimalan prag uspješnosti emisije određen je na 60% od ukupnog broja emitovanih obveznica, dok je predviđeni rok za upis i uplatu obveznica iznosio 30 dana.

Upisano je i uplaćeno 42.270 obveznica, odnosno 60,39% od ukupnog broja obveznica koje su bile predmet javne ponude. Cijena po kojoj su obveznice realizovane na berzi je 100,00 KM.

Ukupna prodajna vrijednost upisanih obveznica putem berze iznosi 4.227.000,00 KM. Dana, 28.11.2023. godine Komisija za hartije od vrijednosti Republike Srpske izdala je Rješenje o upisu prve emisije ESG obveznica javnom ponudom u Registar emitenata, broj: 01-03-RE-477-6/23.

Banka je registrovana u Republici Srpskoj za obavljanje platnog prometa i kreditnih i depozitnih poslova u zemlji i inostranstvu, i u skladu sa propisima Republike Srpske dužna je da posluje na principima likvidnosti, solventnosti i rentabilnosti.

Banka obavlja bankarske poslove iz predmeta poslovanja, u skladu sa Zakonom o bankama, podzakonskim propisima, propisima Agencije, opštim aktima i odlukama nadležnih organa Banke.

Banka obavlja sljedeće djelatnosti, odnosno bankarske poslove:

- primanje svih vrsta novčanih depozita (depozitni posao);
- davanje i uzimanje kredita (kreditni posao);
- devizni, devizno-valutni i mjenjački poslovi;
- izdavanje hartija od vrijednosti i novčanih kartica (emisioni posao);
- čuvanje sredstava i hartija od vrijednosti i upravljanjem njima (depo posao);
- kupovina i prodaja hartija od vrijednosti (posao sa efektivom);
- izdavanje jemstva, garancija, avala i drugih oblika jemstva (garancijski posao);
- poslovi platnog prometa u skladu sa Zakonom o bankama;
- posredovanje u trgovini hartijama od vrijednosti;
- kupovina i naplata potraživanja, prijemom i čuvanjem predmeta od zlata i drugih plemenitih metala, nakita i dragocjenosti;
- držanje i izdavanje sefova u zakup;
- poslovi finansijskog inženjeringa i konsaltinga;
- pružanje drugih finansijskih usluga;
- poslovi platnog prometa sa inostranstvom;
- kreditni poslovi sa inostranstvom;
- devizno-valutni i mjenjački poslovi u zemlji;
- kao i drugi poslovi u skladu sa Zakonom o bankama.

U skladu sa Zakonom o klasifikaciji djelatnosti i registru poslovnih subjekata po djelatnostima u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 66/13) i Uredbom o klasifikaciji djelatnosti Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 8/14), djelatnosti Banke razvrstavaju se u razrede klasifikacije djelatnosti, kako slijedi:

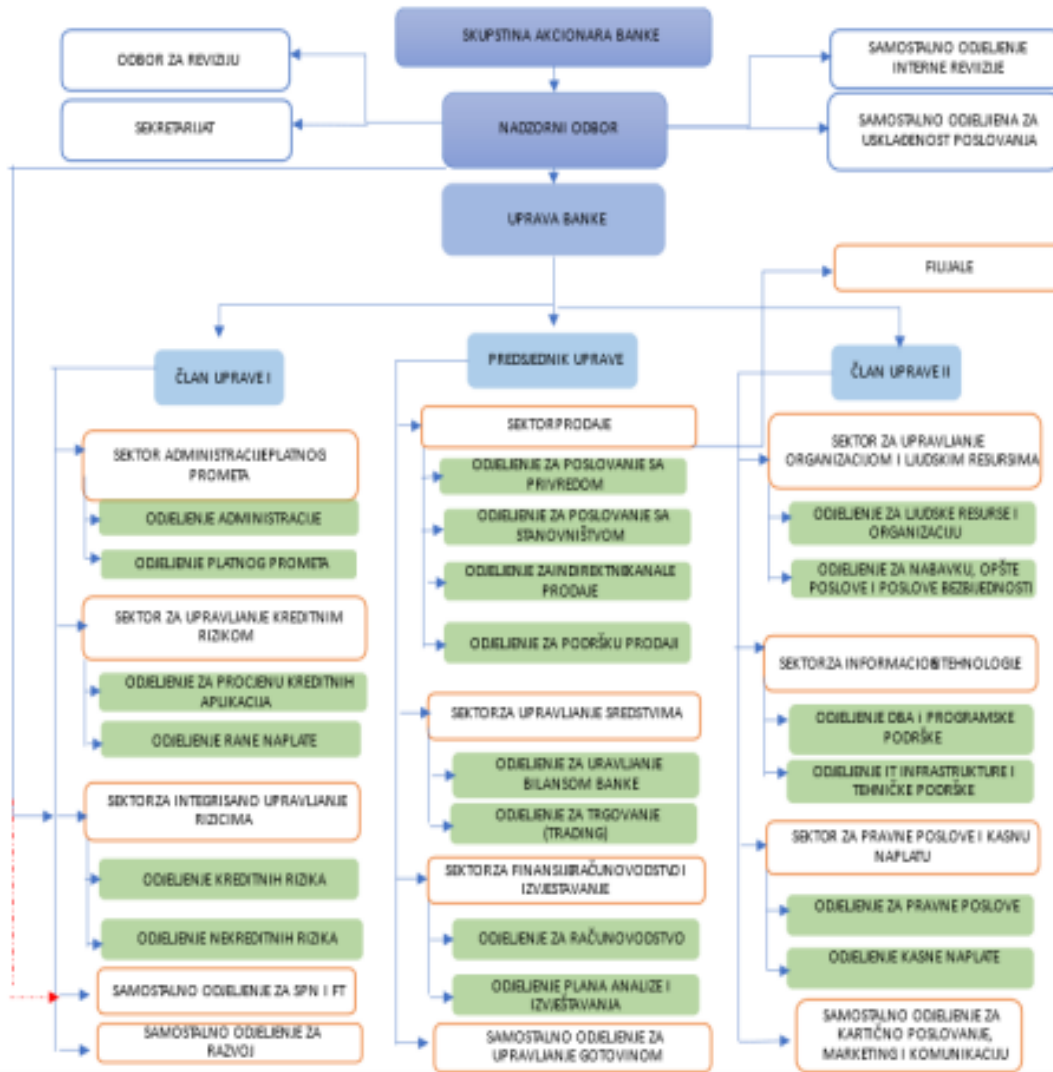
- 64.19 Ostalo novčano poslovanje
- 64.91 Finansijski zakup (lizing)
- 64.92 Ostalo odobravanje kredita

- 64.99 Ostale finansijske uslužne djelatnosti, osim osiguranja i penzionih fondova
- 66.12 Posredovanje u poslovima sa hartijama od vrijednosti
- 66.19 Ostale pomoćne djelatnosti u finansijskim uslugama, osim osiguranja i penzionih fondova
- 68.20 Iznajmljivanje i poslovanje sopstvenim nekretninama ili nekretninama uzetim u zakup (lizing)

Banka je orjentisana na rad sa malim i srednjim preduzećima i stanovništvom.

Na dan 31.12.2023. godine, Banka posluje na teritoriji Republike Srpske i Brčko distrikata BiH sa 6 filijala (Bijeljina, Brčko, Doboj, Banja Luka, Zvornik i Istočno Sarajevo), 15 ekspozitura, 8 agencija i 1 šalterom. Na dan 31.12.2023. godine, Banka je imala 204 zaposlena radnika.

Organizaciona struktura Banke na dan 31.12.2023. godine je sljedeća:

2. VLASNIČKA STRUKTURA I ORGANI UPRAVLJANJA BANKOM

2.1. Popis akcionara koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu

Na dan 31.12.2023. godine upisani i uplaćeni kapital Banke iznosi 31,736 hiljada KM i sastoji se od 25,736 hiljada običnih akcija (pojedinačne nominalne vrijednosti od 1 KM) i 6,000 hiljada prioritetnih akcija (pojedinačne nominalne vrijednosti od 1 KM).

Obične akcije daju akcionaru sljedeća prava:

- pravo učešća u radu Skupštine Banke;
- pravo glasa u Skupštini Banke tako da jedna akcija uvijek daje pravo na jedan glas;
- pravo pristupa pravnim aktima, drugim dokumentima i informacijama Banke;
- pravo na isplatu dividendi, nakon isplate dividendi na sve izdate povlašćene akcije u punom iznosu;
- pravo učešća u raspodjeli likvidacionog viška po likvidaciji Banke, a nakon isplate povjerilaca i akcionara bilo kojih povlašćenih akcija;
- pravo prečeg sticanja akcija iz novih emisija na način i pod uslovima iz zakona i u skladu sa odlukom o emisiji;
- pravo raspolaganja akcijama svih vrsta u skladu sa zakonom.

Prioritetne akcije daju akcionaru sljedeća prava:

- pravo prvenstvene naplate u slučaju likvidacije Banke;
- pravo na određeni iznos dividende, koji se utvrđuje posebnom odlukom Skupštine Banke;
- pravo na prvenstvenu naplatu dividende u odnosu na vlasnike običnih akcija;
- druga prava utvrđena zakonom, drugim propisima i odlukom o emisiji tih akcija.

Na većinske akcionare Banke (5% i više) u strukturi akcijskog kapitala na dan 31.12.2023. godine odnosi se 99,6% akcijskog kapitala.

Struktura akcionara Banke na dan 31.12.2023. godine je sljedeća:

Vlasnička struktura			
Red. br.	Ime/naziv akcionara koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu (redosljed po veličini učešća)	% učešća	
		Obične akcije	Prioritetne akcije
1	GI FINANCE DOO ZVORNIK	73.2%	0.00%
2	GALENS INVEST DOO NOVI SAD	22.2%	0.00%
3	DOO G-INŽENJERING ZVORNIK	4.1%	74.4%
4	PREMIUM PLUS DOO BANJA LUKA	0.0%	18.9%
5	SOFTIĆ DŽENIS	0.0%	6.6%
6	OSTALI AKCIONARI	0.4%	0.0%

2.2. Popis članova Nadzornog odbora i Uprave Banke

U skladu sa Zakonom o bankama Republike Srpske i Statutom Banke, organi Banke su: Skupština, Nadzorni odbor i Uprava Banke. Pored organa upravljanja, Banka ima i Odbor za reviziju i druge odbore u skladu sa propisima i internim aktima.

Nadzorni odbor je tijelo koje je odgovorno za nadzor poslovanja Banke, a ima i druge nadležnosti utvrđene Zakonom o bankama i Statutom Banke. Nadzorni odbor sačinjavaju predsjednik i četiri člana, koje imenuje i razrješava Skupština Banke. Predsjednik i članovi Nadzornog odbora imenuju se istovremeno na period od četiri godine.

Poslovníkom o radu Nadzornog odbora reguliše se način rada i druga pitanja od značaja za rad Nadzornog odbora a sve u skladu sa Zakonom o bankama i Statutom Banke.

Na dan 31.12.2023. godine Nadzorni odbor Banke čine:

Članovi Nadzornog odbora Banke		
Red. br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili link na mjesto na kojem je objavljena)
1.	RADOLJUB GOLUBOVIĆ, PREDSJEDNIK NADZORNOG ODBORA	Radoljub Golubović rođen je 15.08.1975. godine u Foči. Živi u Beogradu. Prirodno matematičku gimnaziju završio je u Novoj Varoši 1994. godine. Ekonomski fakultet u Kragujevcu 2001. godine u periodu od 01.06.2003. godine do 01.06.2004. godine. Ujedno, stručni naziv stečen završavanjem osnovnih studija na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Kragujevcu izjednačen je sa akademskim nazivom "master ekonomista", čime je imenovan i stekao zvanje master ekonomista, a sve u skladu sa Uvjerenjem Univerziteta u Kragujevcu broj 03-162/457 od 24.12.2019. godine. Radio je kao referent za kreditiranje privrede i direktor Filijale u Jubanci ad Beograd. Od 01.06.2004. godine do 01.02.2006. godine radio je kao direktor Panonske banke a.d. Novi Sad. Od 01.02.2006. godine do 29.01.2008. godine radio je kao direktor regionalnog centra za Zapadnu Srbiju u Panonskoj banci ad Novi Sad. Od 29.01.2008. godine dobio je zaposlenje u Laiki banci, bivša Marfin banka na radnom mjestu direktor za poslove sa malim i srednjim preduzećima. Od 03.04.2012. godine u Marfin banci radio je na radnom mjestu direktor za poslove sa privredom, član ALCO odbora, član Odbora za cijene i proizvode, član Odbora za loše plasmane i član Kreditnog odbora. Od 11.11.2016. godine zaposlen je u Galens Invest doo Novi Sad kao generalni direktor. Ujedno je imenovan na poziciju generalnog direktora NBG GALENS INVEST d.o.o. Beograd.
2.	VANJA ČOSOVIĆ, ČLAN NADZORNOG ODBORA	Vanja Čosović je rođena 21.05.1973. godine u Sarajevu. Majka dvoje djece, sa stalnim prebivalištem u Beogradu. Srednju i osnovnu školu završila je u Sarajevu, a Visoku poslovnu školu na smjeru finansijski, bankarski i berzanski menadžment u Beogradu. Nakon završenog Fakulteta za poslovne studije u Beogradu, stekla je zvanje diplomirani ekonomista na smjeru međunarodno poslovanje. Završila je master studije na Fakultetu za ekonomiju i menadžment Slobomir P Univerziteta i stekla zvanje magistar ekonomije. Doktorske studije upisala je 2017/2018. godine na Univerzitetu Singidunum, u Beogradu, smjer "Savremeno poslovno odlučivanje". Trenutno je treća godina doktorskih studija, u fazi odbrane doktorske teze pod nazivom: "Novi model zaštite korisnika finansijskih usluga u eri digitalnog poslovanja" na Univerzitetu Singidunum u Beogradu. Od 2005. godine radi u "Drina river bridge corporation" ad na radnom

Članovi Nadzornog odbora Banke		
Red. br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili link na mjesto na kojem je objavljena)
		mjestu Sekretar Društva. Pored navedenog bila je od 01.07.2007. godine član Upravnog odbora "Drina river bridge corporation" ad Beograd i to sve do 2011. godine. Od 2013. godine imenovana je za zastupnika "Drina river bridge corporation" ad Beograd. Ujedno obavlja poslove Višeg asistenta na Slobomir P univerzitet, Bijeljina. Takođe je od aprila 2012. godine imenovana za kandidata Srpske Kraljevske Akademije inovacionih nauka Beograd. Nakon isteka mandata 30.06.2015. godine u Nadzornom odboru Banke, mandat je obnovljen na I redovnoj sjednici Skupštine Banke održanoj dana 10.06.2015. godine, zatim na novi mandatni period na sjednici Skupštine održanoj 16.08.2019. godine. i na četvrti mandatni period na sjednici Skupštine banke održanoj dana 11.08.2024. god.
3.	MILOŠ DIMITRIJEVIĆ, ČLAN NADZORNOG ODBORA	Miloš Dimitrijević je rođen 27.10.1983. godine u Beogradu. U periodu od 2002-2006. godine završio je Fakultet poslovnih studija i stekao zvanje diplomirani ekonomista. U periodu od 2006-2008. godine završio je Fakultet organizacionih nauka, master studije. 2009. godine zasnovao je radni odnos u Unicredit Banci Srbija, gdje je u periodu od 2009. do 2013. godine radio kao direktor različitih filijala, u periodu od 2013. godine do 2017. godine radio je kao Regionalni direktor sektora poslovanja sa stanovništvom malih i srednjih preduzeća, a od 2017. godine do 2019. godine obavljao je poslove Direktora direkcije komercijalnih poslova, gdje je istovremeno obavljao funkciju člana Kreditnog odbora Banke. Od maja 2020. godine zaposlen je u privrednom društvu Galens Invest doo Novi Sad na poziciji zamjenika generalnog direktora.
4.	VLADISLAV VOJINOVIĆ, ČLAN NADZORNOG ODBORA	Vladislav Vojinović je rođen 26.03.1975. godine u Novoj Varoši, sa stalnim prebivalištem u Novoj Varoši. Srednju školu, Gimnaziju, matematički smjer, završio je u Novoj Varoši 1994. godine, zatim Visoku poslovnu školu strukovnih studija Beograd 2000. godine sa pravcem obrazovanja: kontrola i revizija. 2011. godine stekao je visoko obrazovanje i stručni naziv Strukovni ekonomista (BACHELOR APPL.) iz oblasti finansija, računovodstva i bankarstva, te nakon toga stekao i visoko obrazovanje i stručni naziv Specijalista strukovni ekonomista (PROFESIONAL MASTER) iz oblasti ekonomskih nauka, 2012. godine u Beogradu, u Visokoj školi strukovnih studija Beograd. Radno iskustvo sticao je radeći u Opštinskoj upravi Nova Varoš u periodu od 26.03.2011. godine do 31.01.2006. godine na poziciji inspektora za komunalne poslove, u Panonskoj banci ad Novi Sad u periodu od 01.02.2006. godine do 31.12.2007. godine radio je kao direktor ekspoziture, takođe na istoj poziciji direktora ekspoziture u periodu od 01.01.2008. godine do 14.11.2014. godine radio je i u Banci Intesa u Beogradu. U periodu od 20.11.2014. godine do 15.12.2016. godine nalazio se na poziciji saradnika za prodaju u PTP trgovini „Avdić“ iz Nove Varoši. Imenovani je od 19.12.2016. godine u AMSS AGENCIJI iz Beograda zaposlen na poziciji samostalnog saradnika za prodaju, gdje još uvijek radi.
5.	NENAD ZLATANOVIĆ, ČLAN NADZORNOG ODBORA	Nenad Zlatanović je rođen 15.01.1979. godine u Beogradu, Republika Srbija. Završio XI Beogradsku gimnaziju – prirodno matematički smijer 1994. – 1998. godine. Ekonomski fakultet završio je u Beogradu na Megatrend univerzitetu primjenjenih nauka Beograd, fakultetu za poslovne studije i stekao zvanje diplomirani ekonomista u oblasti izvršnog upravljanja. Odbranio magistarski rad – Finansiranje kao podrška bržem razvoju poljoprivredne proizvodnje 2004. – 2016. godine – Fakultet za poslovne studije. Radno iskustvo:

Članovi Nadzornog odbora Banke		
Red. br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili link na mjesto na kojem je objavljena)
		<p>Zaposlen u privrednom društvu „Meridijan – Šped“ doo, Šid, Republika Srbija, Menadžer za finansijske i opšte poslove. U ranijem periodu imao sledeće radne angažmane: Ekspobank a.d. Beograd - Direktor Odjeljenja za procjenu kreditnog rizika 2017. – 2022. godine. 13 zaposlenih, Obezbeđenje visokog nivoa kvaliteta plasmana. Analiza i procjena kreditnog rizika u cilju davanja preporuka za donošenje odluka, upravljanje ljudima u sektoru i organizacija rada u sektoru u cilju obezbjeđivanja adekvatne procjene predloženih investicija i održavanja kvaliteta kreditnog portfolia Banke. Praćenje usklađenosti zahtjeva i procesa odobravanja kredita sa internim aktima Banke, regulativom, zakonskom regulativom i propisima Narodne Banke Srbije. Praćenje propisa o adekvatnosti kapitala. Razvoj internih procedura u vezi sa procesom odobravanja plasmana Banke. Poboljšanje kvaliteta aplikacija i procesa. Član Odbora za loše plasmane, Član ALCO odbora (Komisija za aktivu u pasivu), Član Kreditnog odbora, Član Odbora za cijene i proizvode. Pored navedenih poslova u Ekspobank ad aktivno uključen u Forum za prevenciju zloupotreba – osnovala Privredna komora Srbije. Forum predstavlja saradnju između finansijskih institucija, MUP-a i Poreske uprave u cilju identifikovanja potencijalnih finansijskih prevara.</p> <p>Marfin banka ad Beograd - Direktor Odjeljenja za procjenu kreditnog rizika 2011. – 2017. godine. Rukovodilac Odjeljenja za procjenu kreditnog rizika 2008. - 2011. godina. Glavna odgovornost – procjena rizika kreditiranja privrede – 12 zaposlenih.</p> <p>Alfa banka Srbija – Korporativno odjeljenje 2006. – 2008. godine Menadžer za rad sa pravnim licima. Pribavljanje i održavanje portfolija. Aktivnosti vezane za sve vrste kredita i garancija, kao i kreditiranje iz inostranstava – Klasifikacija klijenata u skladu sa odlukom i internom metodologijom. Izvještavanje Izvršnog odbora – Finansijski analitičar – analiza finansijskih izvještaja. Izvođenje složenih projekcija novčanih tokova u godišnji i mjesečni obrazac za sve vrste industrije. Procjena finansijskih pokazatelja preduzeća i kreditnog potencijala – analiza biznis planova i investicionih planova – analiza i procjena industrije.</p> <p>Lufthansa ag. – najveća njemačka nacionalna kompanija 2003. – 2006. godine – Razvoj miles&more sistema i partner plus benefit programa u Srbiji – Izvještavanje – Organizacija kompanijskih sastanaka – Organizacija promotivnih aktivnosti.</p>

Uprava organizuje rad i rukovodi poslovanjem Banke. Uprava Banke ima najmanje tri člana, od kojih se jedan imenuje za predsjednika Uprave. Banku zastupa i predstavlja predsjednik Uprave Banke. Uprava Banke je dužna organizovati rad i voditi poslovanje u sjedištu Banke.

Poslovníkom o radu Uprave Banke reguliše se način rada, donošenja odluka kao i druga pitanja koja proističu iz rada Uprave, a sve u skladu sa Zakonom o bankama i Statutom Banke.

Na dan 31.12.2023. godine Upravu Banke čine:

Članovi Uprave Banke		
Red. br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili link na mjesto na kojem je objavljena)
1.	DEJAN VUKLIŠEVIĆ, PREDSJEDNIK UPRAVE	<p>Dejan Vuklišević je rođen 28.09.1974. godine u Banja Luci. Živi u Banja Luci. Po zanimanju je diplomirani ekonomista. U periodu od 1989-1993. godine pohađao i završio je Srednju vojnu školu Ratnog vazduhoplovstva i protivvazdušne odbrane. U periodu od 2007–2010. godine pohađao i završio fakultet u Visokoj školi za primjenjene i pravne nauke „Prometej“ Banja Luka, i stekao zvanje diplomirani ekonomista (ETC 180). Pri daljem doškolovanju, u 2020. godini u Visokoj školi za primjenjene i pravne nauke „Prometej“ Banja Luka stekao diplomu sa zvanjem diplomirani ekonomista sa ETC 240. Radno iskustvo: Od juna 1993. godine do februaru 2020. godine bio je zaposlen u Vojsci Jugoslavije Aerodrom Batajnica na radnom mjestu Vazduhoplovni tehničar za vazduhoplovno naoružanje i navigaciju. Od septembra 2002. godine do marta 2005. godine bio je zaposlen u ZEPTER BANKA AD Banja Luka na radnom mjestu Blagajnik-likvidator u Sektoru poslova sa stanovništvom, od marta 2005. godine do marta 2006. godine bio je zaposlen u ZEPTER BANKA AD Banja Luka na radnom mjestu Šef agencija i isturenih šaltera u Filijali Banja Luka, od marta 2006. godine do septembra 2007. godine bio je zaposlen u ZEPTER BANKA AD Banja Luka na radnom mjestu Rukovodilac agencija, ekspozitura i isturenih šaltera Banke – Filijala Banja Luka, od septembra 2007. godine do januara 2009. godine bio je zaposlen u VOLKSBANK AD Banja Luka (pravni sljedbenik ZEPTER BANKA) na radnom mjestu Savjetnik za velika preduzeća, od januara 2009. godine do oktobra 2011. godine bio je zaposlen u VOLKSBANK AD Banja Luka na radnom mjestu Viši savjetnik za velika preduzeća, od oktobra 2011. godine do februara 2013. godine bio je zaposlen u VOLKSBANK AD Banja Luka na radnom mjestu Direktor Sektora za poslovanje sa velikim komitentima (Corporate), od februara 2013. godine do februara 2017. godine bio je zaposlen u SBERBANK AD Banja Luka (pravni sljedbenik VOLKSBANK AD Banja Luka) na radnom mjestu Direktor Sektora za poslovanje sa velikim komitentima (Corporate), od februara 2017. godine do marta 2020. godine bio je zaposlen u Addiko bank AD Banja Luka na radnom mjestu Direktor Odjela prodaje korporativnim klijentima (Corporate). Počev od 17.03.2020.do 20.08.2020. god. bio je angažovan na poziciji Direktora Sektora prodaje NAŠE BANKE A.D. Banja Luka, zatim počev od 21.08.2020. god. do 09.09.2020. god. na poziciji člana Uprave NAŠE BANKE A.D. BANJA LUKA, a od 10.09.2020. god. obavlja funkciju Predsjednik Uprave NAŠE BANKE A.D. BANJA LUKA.</p>
2.	SINIŠA KALABA, ČLAN UPRAVE	<p>Siniša Kalaba, rođen dana 21.11.1975. godine, živi u Banja Luci. Po zanimanju je diplomirani ekonomista. U periodu od 1997. – 2003. godine studirao je Ekonomski fakultet u Banja Luci, gdje je i diplomirao u junu 2003. godine na smjeru: Spoljna trgovina, Diplomski rad – predmet Marketing, tema „Analitički marketing sistem na primjeru projekta Biznis Rejting 500 u Republici Srpskoj“.</p> <p>Radno iskustvo:</p> <p>- decembar 2021. godine – Naša banka a.d. Banja Luka – član Uprave nadležan za Sektor za administraciju i platni promet, Sektor za upravljanje kreditnim rizikom, Sektor za integrisano upravljanje</p>

Članovi Uprave Banke		
Red. br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili link na mjesto na kojem je objavljena)
		<p>rizicima, Odjeljenje za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma;</p> <ul style="list-style-type: none"> - februar 2021. godine – Naša banka a.d. Banja Luka član Uprave nadležan za Sektor za informacione tehnologije, Sektor administracije i operacija i Sektor za upravljanje organizacijom i ljudskim resursima; - februar 2021. godine – v.d. član Uprave Naša banka a.d. Banja Luka; - decembar 2020. – februar 2021. godine Naša banka a.d. Banja Luka – Direktor Sektora prodaje; - februar 2014. godine – Sberbank a.d. Banja Luka – Direktor/Rukovodilac sektora Razvoja i upravljanja proizvodima; - januar 2013. – februar 2014. godine – Sberbank a.d. Banja Luka – Direktor Sektora Retail – Strategija i razvoj novih proizvoda; - decembar 2009. – januar 2013. godine – Sberbank a.d. Banja Luka / Volksbank a.d. Banja Luka – Direktor područja – Područje za poslovanje sa stanovništvom/Retail; - juni 2009. – decembar 2009. godine – Volksbank a.d. Banja Luka – Koordinator u području – Područje za poslovanje sa stanovništvom/Retail; - oktobar 2007. – jun 2009. godine – Volksbank a.d. Banja Luka (pravni sljedbenik „ZEPTER BANKA“) – Rukovodilac kreditne administracije – Služna Kreditna administracija; - juli 2007. – oktobar 2007. godine – Zepter banka a.d. Banja Luka – Viši kreditni referent – Sektor za poslovanje sa velikim klijentima; - septembar 2005. – juni 2007. godine – Zepter banka a.d. Banja Luka – Kreditni referent – Sektor za poslovanje sa velikim klijentima.
3.	NOVAK POPIĆ, ČLAN UPRAVE	<p>Novak Popić rođen 13.09.1982. godine u Sarajevu. Živi u Banja Luci.</p> <p>Obrazovanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2001. - 2005. godina – Fakultet za preduzetni menadžment, Novi Sad. Zvanje: diplomirani inženjer za preduzetni menadžment. Smjer: Kvalitet i reinženjering; - 2006. - 2010. godine – Fakultet za preduzetni menadžment, Novi Sad. Zvanje: Magistar nauka o menadžmentu. Tema magistarskog rada: Uticaj kvaliteta procesa na efektivnost banke. <p>Edukacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vodeći eksterni auditor za sistem upravljanja kontinuitetom poslovanja ISO 22301; - vodeći eksterni auditor za sistem upravljanja sigurnošću informacija ISO/IEC 27001; - vodeći eksterni auditor za upravljanje IT uslugama ISO/IEC 20000; - vodeći eksterni auditor za sistem upravljanja kvalitetom ISO/IEC 9001; - EOQ Information Security Management System Manager Certified by EOQ Agent Qu. <p>Radno iskustvo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 25.12.2021. godina – Naša banka a.d. Banja Luka – član Uprave; - 2020. godina – Naša banka a.d. Banja Luka – Savjetnik Uprave za organizaciju i IT;

Članovi Uprave Banke		
Red. br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili link na mjesto na kojem je objavljena)
		- 2019. – 2020. godina – NLB Banka a.d. Banja Luka – CISO (Odgovorno lice za sigurnost informacionog sistema); - 2012. – 2019. godina – Nova Banka a.d. Banja Luka – CISO (Odgovorno lice za sigurnost informacionog sistema); - 2010. – 2012. godina – Nova Banka a.d. Banja Luka – Interna kontrola u domenu sistema upravljanja kvalitetom; - 2007. - 2010. godina – Nova Banka a.d. Banja Luka – Rukovodilac samostalnog Odjeljenja za sistem upravljanja kvalitetom – Administrator i realizator projekta implementacije i certifikacije sistema upravljanja sigurnošću informacija ISO 27001 u Nova banka a.d. Banja Luka.

2.3. Politike za izbor i procjenu članova organa upravljanja Bankom

Politikama za izbor, procjenu i imenovanje članova Organa upravljanja (Nadzorni odbor/Uprava Banke) utvrđuju se uslovi za članstvo u Organima upravljanja te propisuje postupak procjene predloženih i izabranih odnosno imenovanih članova uključujući sljedeće:

- definisanje lica ili funkcije, odgovorne za provođenje procjene;
- interni postupak koji se primjenjuje kod procjene i mjere koje se preduzimaju nakon provedene procjene;
- sposobnosti, vještine i ostale uslove potrebne za obavljanje funkcije člana Organa upravljanja;
- dokumentacija koju član Organa upravljanja treba dostaviti Banci u svrhu provođenja procjene;
- u slučaju izbora članova Organa upravljanja, aktivnosti koje treba preduzeti na informisanju akcionara o uslovima za obavljanje funkcije člana Organa upravljanja i kriterijuma koje to lice mora ispunjavati za obavljanje funkcije, prije njegovog izbora;
- slučajeve kada je potrebno vršiti ponovnu procjenu podobnosti, uključujući mjere za utvrđivanje postojanja takvih slučajeva;
- obavezu članova Organa upravljanja o redovnom godišnjem obavještanju Banke o svim promjenama koje utiču na njihovu podobnost za obavljanje funkcije, a u slučaju bitne promjene obavještanje odmah po njenom nastanku;
- uslove i načine dodatnog usavršavanja članova Organa upravljanja, a prema potrebama za profesionalnim razvojem članova Organa upravljanja;
- definisanje lica, načina i rokova za obavještanje Agencije o postupanju u skladu sa odredbama ovih Politika.

Član Organa upravljanja može biti osoba koja ispunjava sljedeće uslove:

- koja ima dobar ugled;
- koja ima odgovarajuća stručna znanja, sposobnost i iskustvo potrebno za vođenje poslova u bankarstvu;
- koja može posvetiti dovoljno vremena ispunjavanju obaveza iz svoje nadležnosti;
- koja nije u sukobu interesa u odnosu na Banku, akcionare, članove Nadzornog odbora, nosioce ključnih funkcija i više rukovodstvo Banke;
- koja može biti član Nadzornog odbora prema odredbama Zakona o bankama i Odlukom o uslovima i postupku izdavanja dozvola, odobrenja i saglasnosti bankama koje

obavljaju djelatnost u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 4/18, 26/22, 117/22, 35/23).

Postupak procjene podobnosti članova Organa upravljanja provodi se u sljedećim slučajevima:

- prije podnošenja zahtjeva za izdavanje prethodne saglasnosti Agencije za izbor, odnosno imenovanje novih članova Organa upravljanja (inicijalna procjena podobnosti kandidata za člana Organa upravljanja);
- jednom godišnje, u toku obavljanja funkcije izabranih, odnosno imenovanih članova Organa upravljanja (redovna godišnja procjena podobnosti člana Organa upravljanja);
- u drugim slučajevima za koje Banka ocijeni da su relevantni za obavljanje funkcije člana Organa upravljanja (ponovna procjena podobnosti člana Organa upravljanja).

Odluku o podobnosti članova Uprave i podobnosti cjelokupnog sastava Uprave donosi Nadzorni odbor, a Odluku o podobnosti članova Nadzornog odbora i cjelokupnog sastava Nadzornog odbora donosi Skupština Banke.

O rezultatima redovne godišnje procjene podobnosti članova Organa upravljanja i podobnosti cjelokupnog sastava Organa upravljanja Banka obavještava Agenciju, najkasnije 30 dana od dana izvršene procjene.

2.4. Članovi Odbora za reviziju

Odbor za reviziju ima tri člana, koje imenuje Nadzorni odbor na period od četiri godine iz reda nezavisnih lica koja nisu lica povezana sa Bankom, u smislu Zakona o bankama i Statuta Banke.

Poslovníkom o radu Odbora za reviziju kojeg usvaja Nadzorni odbor se bliže uređuju način rada i druga pitanja od značaja za rad Odbora za reviziju, i isti mora biti u skladu sa Zakonom o bankama i Statutom Banke.

Na dan 31.12.2023. godine Odbor za reviziju čine:

Članovi Odbora za reviziju	
Red. br.	Ime i prezime
1.	Đorđe Radulović, predsjednik Odbora za reviziju
2.	Mladen Milić, član,
3.	Kristina Vuković Milojević, član

2.5. Članovi ostalih Odbora

Banka ne spada u red sistemski značajnih banaka, ima jednostavnu organizacionu strukturu i opredijeljena je ka tradicionalnom bankarskom poslovanju, te u skladu sa članom 77. stav 2. i stav 3. Zakona o bankama, Nadzorni odbor Banke nije formirao Odbor za imenovanje, Odbor za rizike i Odbor za naknade. Dužnosti odbora koji nisu formirani, obavlja Nadzorni odbor Banke.

2.6. Način organizovanja interne revizije

U skladu sa Zakonom o bankama i Odlukom o sistemu upravljanja u banci, interna revizija je organizovana kao posebna organizaciona jedinica, u okviru Samostalnog odjeljenja interne revizije, funkcionalno i organizaciono nezavisna od aktivnosti koje revidira i od drugih organizacionih dijelova Banke.

Nadzorni odbor, na prijedlog Uprave Banke, donio je odluku o uspostavljanju kontrolne funkcije interne revizije, te je isti imenovao rukovodioca kontrolne funkcije, tačnije rukovodioca Samostalnog odjeljenja interne revizije.

Samostalno odjeljenje interne revizije ima za cilj da vrši ocjenu:

- efikasnosti i primjerenosti sistema upravljanja u banci i značajnih rizika u cilju identifikovanja, ocjenjivanja odnosno mjerenja, praćenja, kontrole, izvještavanja i preduzimanja odgovarajućih mjera za ograničavanje i ublažavanje rizika u banci;
- adekvatnosti Strategija rizika, Politike rizika i drugih politika banke, te njihove usklađenosti sa propisima, internim aktima, zahtjevima ABRS i usvojenom sklonošću ka preuzimanju rizika i poslovnom strategijom banke;
- usklađenost uspostavljenih procedura i postupaka banke sa propisanim, internim aktima i odlukama organa upravljanja banke;
- adekvatnosti i efikasnosti uspostavljenih procedura i postupaka banke, uključujući izvještavanje poslovnih jedinica, te primjerenosti, kvaliteta i efikasnosti funkcije upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti poslovanja;
- adekvatnosti funkcije upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti poslovanja, radi identifikovanja, praćenja i kontrole ključnih rizika, te preduzimanje odgovarajućih mjera za njihovo ograničavanje i ublažavanje;
- tačnosti, ispravnosti i pouzdanosti sistema računovodstvenih evidencija i finansijskih izvještaja Banke;
- adekvatnosti informacionog sistema u Banci;
- strategije i postupaka za internu procjenu adekvatnosti kapitala i internu procjenu adekvatnosti likvidnosti;
- pouzdanosti sistema izvještavanja, kao i pravovremenosti i tačnosti izvještaja propisanih zakonima;
- sistema prikupljanja i ispravnosti informacija koje se javno objavljuju u skladu sa Zakonom o bankama;
- upravljanja zaštite imovine Banke;
- primjene politike plata, naknada i drugih primanja u Banci;
- slabosti u poslovanju Banke i njenih zaposlenih, kao i slučajeva neizvršenja obaveza i prekoračenja ovlašćenja;
- postupanja Banke po nalogima i preporukama Agencije i privrednog društva za reviziju;
- provođenje kontinuirane i uspješne obuke zaposlenih u banci;
- ostalih poslova Banke propisanih zakonom i drugim propisima;
- obavlja ostale poslove potrebne za ostvarivanje ciljeva interne revizije.

Rukovodilac Samostalnog odjeljenja interne revizije, kao i sva lica zaposlena u funkciji interne revizije u Banci, nezavisna su u svom radu i obavljaju isključivo poslove za koja su odgovorna, u skladu sa relevantnim propisima važećim u Republici Srpskoj, standardima i pravilima struke i internim aktima Banke.

Interna revizija raspolaže sa kvalitetnim i stručnim zaposlenima, koji imaju visoku stručnu spremu, potrebna stručna znanja, višegodišnje iskustvo na najsloženijim bankarskim poslovima, pri čemu svi zaposleni posjeduju licencu ovlaštenog internog revizora. Svi zaposleni u odjeljenju tokom sprovođenja revizija poštuju načela integriteta, objektivnosti i nezavisnosti, pokazuju dužnu profesionalnu pažnju i stručnost.

Samostalno odjeljenje interne revizije svoje izvještaje podnosi Upravi Banke na informisanje, Odboru za reviziju na mišljenje i Nadzornom odboru na razmatranje i usvajanje.

2.7. Imenovanje spoljnog revizora Banke

Reviziju godišnjih finansijskih izvještaja Banke sa stanjem na dan 31.12.2023. godine izvršilo je Društvo za reviziju BDO d.o.o. Banja Luka.

3. POLITIKA NAKNADA

Politikom naknada se propisuju obaveze Banke u određivanju i isplati naknada zaposlenima u Banci, definišu naknade, varijabilni dio naknade, fiksni dio naknade, identifikovani zaposleni, odgoda naknade, malus, povrat naknade, zadržavanje naknada i drugi instituti u skladu sa Odlukom o sistemu upravljanja u banci.

Politika naknada ima za cilj definisanje osnovnih principa za način određivanja naknada, visine i načina isplate naknada zaposlenima u Banci.

Nadzorni odbor Banke je odgovoran za nadzor i primjenu Politike naknada, te je u skladu sa navedenim obavezan da najmanje jednom godišnje pregleda i preispita principe Politike naknada, a ukoliko se ukažu potrebe i više puta godišnje.

Nadzorni odbor i Uprava Banke dužni su aktivno sarađivati u cilju obezbjeđivanja da ova Politika bude usklađena sa obimom preuzetog rizika i efikasnim i primjerenim upravljanjem rizicima.

Nadzorni odbor, na prijedlog Uprave Banke, donosi odluke o:

- ukupnom iznosu varijabilnih naknada koje će Banka isplatiti zaposlenima za određenu poslovnu godinu (maksimalan iznos varijabilnog dijela naknade);
- naknadama članova Uprave Banke i rukovodilaca kontrolnih funkcija, na pojedinačnoj osnovi;
- smanjenju ili ukidanju varijabilnih naknada zaposlenima, uključujući aktiviranje odredbi o malusu ili povratu naknada, ako dođe do narušene uspješnosti ili ostvarivanja gubitka Banke.

Naknade su svi oblici direktnih i indirektnih finansijskih i nefinansijskih plaćanja i drugi oblici naknada ili pogodnosti na koje zaposleni imaju pravo u obračunskom periodu u skladu sa propisima, Pravilnikom o radu, Zakonom o radu, Odlukom Agencije i ugovorom o radu.

Ukupna naknada zaposlenih sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela.

Fiksna naknada odražava sposobnosti koje se zahtijevaju za svako radno mjesto, obrazovanje, iskustvo, vještine, uslove za obavljanje poslova, obim odgovornosti, položaj u organizacionoj hijerarhiji. Fiksna naknada ne zavisi od uspješnosti zaposlenog, organizacionog dijela i Banke i predstavlja razliku između ukupnog iznosa naknade i varijabilne naknade za

svakog zaposlenog u skladu sa ugovorom o radu ili drugim ugovorom zaključenim između Banke i tog lica.

Varijabilna naknada je dio ukupne naknade koji predstavlja osnov za motivaciju svih zaposlenih radi ostvarivanja pojedinačnih ciljeva, ciljeva organizacionog dijela i uspješnosti Banke i zavisi od ocijenjene uspješnosti zaposlenog, te uspješnosti organizacionog dijela i Banke u ostvarenju postavljenih ciljeva, a zasniva se na unaprijed definisanim uslovima.

Visina iznosa naknada zaposlenog zavisi od posla koji obavlja, odnosno od nivoa odgovornosti, značaja tog posla za ostvarenje poslovnih ciljeva Banke, ostvarenih rezultata rada zaposlenog, odnosno poslovanja Banke i iskazuje se na bruto osnovi.

U cilju pravilnog sprovođenja posebnih zahtjeva za primjenu Politike naknada, Banka vrši određivanje identifikovanih zaposlenih, odnosno pojedinačnih kategorija zaposlenih koji imaju značajan uticaj na rizični profil Banke, uzimajući u obzir veličinu i internu organizaciju Banke, vrstu, obim i složenost poslovnih aktivnosti Banke, poziciju, poslove i odgovornosti zaposlenih, ukupne varijabilne naknade zaposlenih, uslove na tržištu rada i druge relevantne kriterijume.

Nezavisno od prethodne analize identifikovanim zaposlenim se smatraju: članovi Nadzornog odbora Banke, članovi Uprave Banke, više rukovodstvo Banke i rukovodioci kontrolnih funkcija Banke.

Ukupna struktura naknada mora na primjerenom odnosu održavati ravnotežu fiksnog i varijabilnog dijela ukupne naknade za sve zaposlene, tako da fiksna naknada za svakog zaposlenog koji je uključen u kontrolne funkcije ne smije biti manja od dvije trećine ukupne naknade tog zaposlenog, a ukupna godišnja naknada tog zaposlenog ne smije biti manja od prosjeka radnika koji obavljaju poslove uporedivog obima, složenosti i odgovornosti. Navedeno važi i za člana Uprave Banke koji je nadležan za oblast upravljanja rizicima.

Kod svih ostalih zaposlenih iznos varijabilnog dijela ne smije prelaziti iznos fiksnog dijela ukupnih naknada.

Pri određivanju odnosa fiksnog i varijabilnog dijela, Banka uzima u obzir:

- kvalitet mjerenja uspješnosti i s tim povezano prilagođavanje naknada rizicima;
- dužinu perioda odgode i zadržavanja naknada;
- vrstu, obim i složenost poslovnih aktivnosti Banke;
- vrste rizika kojima je Banka izložena;
- kategoriju kojoj određeni zaposleni pripada;
- poziciju zaposlenog u organizacionoj strukturi, te ovlaštenja i odgovornosti povezane sa tom pozicijom;
- druge elemente za koje Banka procijeni da su važni.

Varijabilna naknada se realizuje kroz postavljanje ciljeva što predstavlja uslov za praćenje rada zaposlenog i njihova realizacija je u direktnoj vezi sa nagrađivanjem zaposlenog.

Ukupan iznos varijabilnih naknada će se zasnivati na kombinaciji ocjene uspješnosti pojedinca (uzimajući u obzir finansijske i nefinansijske kriterije) i relevantne poslovne jedinice, te na ukupnim rezultatima Banke.

Ocjena uspješnosti će se odnositi na višegodišnji period, kako bi se osiguralo da se proces ocjenjivanja zasniva na dugoročnoj uspješnosti.

Radni učinak radnika na godišnjem nivou se utvrđuje naročito na osnovu:

- ostvarenja postavljenih ciljeva zaposlenog i ostvarenja tih ciljeva u kvantitativnom i kvalitativnom obliku, ostvarenja poslova koje je obavljao i koji su mu dati u nadležnost i načinu izvršenja ciljeva odnosno poslova;
- rada zaposlenog koji je uticao na ostvarenje rezultata organizacionog dijela u koji je raspoređen;
- rezultata rada na drugim poslovima/projektima;
- iskazanih sposobnosti zaposlenog u odnosu na sposobnosti neophodne za izvršavanje posla radnog mjesta na koje je radnik raspoređen;
- iskazane samostalnosti i inicijative u pogledu ostvarenja ciljeva i izvršavanja radnih obaveza;
- ponašanja i odnosa prema radnim obavezama i radnoj disciplini, klijentima, neposrednim saradnicima i drugim zaposlenima u Banci, te ponašanju radnika u odnosu na ponašanje koje je poželjno u Banci;
- drugim značajnim aspektima koji se odnose na njegov učinak.

Zaposleni može da stekne pravo na isplatu varijabilnog dijela naknade na godišnjem nivou samo ukoliko Banka ostvari neto dobit planiranu poslovnim planom za poslovnu godinu za koju se utvrđuje ovo pravo i ako se ostvare strateški ciljevi Banke za tu poslovnu godinu, koji mogu biti kako finansijski tako i nefinansijski. Ocjenu o ostvarenju strateških ciljeva Banke daje Nadzorni odbor.

Zaposleni može da stekne pravo na isplatu varijabilnog dijela naknade samo ukoliko organizacioni dio u kojem je određen zaposleni obavljao poslove u posmatranom periodu ispunio ciljeve definisane poslovnim planom za poslovnu godinu za koju se utvrđuje ovo pravo, o čemu ocjenu daje Uprava Banke.

Zaposleni može da stekne pravo na isplatu varijabilnog dijela naknade samo ako mu je po osnovu radnog učinka utvrđena adekvatna ocjena za učinak u poslovnoj godini za koju se utvrđuje ovo pravo i u skladu sa internim aktima Banke koji definišu postupak ocjene radnog učinka.

Banka ne garantuje isplatu varijabilnih naknada, pri čemu će donošenje Odluke o njihovoj isplati zavisiti od uspješnosti, odnosno finansijskog rezultata Banke.

Banka ne smije isplatiti varijabilne naknade ili prenijeti prava iz finansijskih instrumenata, uključujući odgođeni dio naknade, ako takve naknade nisu održive i opravdane. Varijabilne naknade smatraju se održivim, ako u razdoblju od utvrđivanja tih naknada do njihove konačne isplate ne dođe do narušenog finansijskog stanja, odnosno do ostvarivanja gubitka Banke. Varijabilne naknade smatraju se opravdanim, ako su zasnovane na uspješnosti Banke, poslovne jedinice ili relevantnog zaposlenog.

Banka je dužna znatno smanjiti ukupan varijabilni dio naknada, uključujući mogućnost ukidanja ukupnog varijabilnog dijela naknada, ako dođe do značajno narušene uspješnosti identifikovanog zaposlenog, poslovne jedinice ili ostvarivanja gubitka Banke.

3.1. Ukupne naknade prema područjima poslovanja

Red. br.	Poslovno područje	Ukupne bruto naknade (u 000 KM)
1	Filijale - privreda i stanovništvo	2,536
2	Organizacioni dijelovi Centrale Banke	3,157
Ukupno		5,693

3.2. Naknade po kategorijama zaposlenih

Red. br.	Kategorija zaposlenih	Ukupne bruto naknade (u 000 KM)
1	Nadzorni odbor i Uprava	516
2	Ostali radnici	5,313
Ukupno		5,829

3.3. Pregled broja zaposlenih čije naknade iznose 100.000 KM i više u finansijskoj godini

Banka je imala tri zaposlena čija je bruto naknada iznosila 100.000 KM i više u finansijskoj godini.

4. STRATEGIJA I POLITIKE ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA BANKE

4.1. Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima

Upravljanje rizicima obuhvata proces identifikacije, mjerenja, procjene, ublažavanja, praćenja i kontrole rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju.

Sistem upravljanja rizicima je pouzdan i sveobuhvatan, uključen u sve poslovne aktivnosti i obezbjeđuje da rizični profil Banke bude u skladu sa utvrđenom sklonošću ka preuzimanju rizika i tolerancijom prema riziku. Sistem upravljanja rizicima je primjeren prirodi, obimu i složenosti poslovanja, odnosno rizičnom profilu Banke.

Cilj sistema upravljanja rizicima jeste osiguranje pravovremene identifikacije i adekvatnog upravljanja svim materijalno značajnim sadašnjim i budućim rizicima koji proističu iz poslovanja Banke, kako bi se ostvario primjeren nivo dobiti korigovane za faktor rizika.

Primarni ciljevi strategije preuzimanja i upravljanja rizicima su sljedeći:

- jačanje svijesti o rizicima, odnosno postizanje takvog nivoa kulture rizika koji odgovara obimu i složenosti poslovanja Banke;
- uspostavljanje sistema upravljanja rizicima kojima je Banka izložena u skladu sa sklonošću Banke ka preuzimanju rizika i tolerancije prema riziku;
- optimizacija odnosa između prinosa i rizika;
- uspostavljanje sklada između veličine i strukture kapitala i značajnosti rizika.

Fundamentalni stav prema riziku i upravljanju rizicima se manifestuje kroz principe Politika za upravljanje pojedinačnim rizicima, trenutnu i planiranu sklonost ka preuzimanju rizika, kao i strukturu i pozicioniranje upravljanje rizicima u okviru Banke.

Osnovni principi upravljanja rizicima su:

- jasna unutrašnja organizacija sa razdvojenim funkcijama preuzimanja rizika i kontrole tih rizika na način da sprječava konflikt interesa među zaposlenima i organizacionim jedinicima;
- jasno definisane, transparentne i konzistentne linije odgovornosti;
- dosljedno poštovanje usvojenih Politika i ostalih internih i regulatornih akata koji regulišu oblast upravljanja rizicima;
- kontinuirano unapređenje alata i izvještaja u cilju sveobuhvatnog praćenja, kontrole i izvještavanje o rizicima;
- uključivanje analize rizika u proces donošenja odluka na strateškom i operativnom nivou, kako bi se spriječilo preuzimanje vrlo nestabilnih izloženosti sa potencijalno štetnim ishodom;
- jačanje kulture rizika u okviru organizacije Banke koja će podržati stavove o riziku navedene u Strategiji;
- imajući u vidu materijalno značajne rizike, Banka će koristiti pristup najbolje bankarske prakse;
- u slučaju nejasne rizične situacije ili sumnji vezanih za metodologiju, princip opreznosti će imati prednost;
- optimalno korišćenje kapitala i njegova respodjela među segmentima poslovanja;
- fokusiranje na diversifikaciju kako bi se izbjegla velika koncentracija na nivou portfolija;
- upravljanje rizicima i ICAAP/ILAAP su primarno fokusirani na kontinuitet poslovanja (engl. *going concern*). Dodatni zahtjevi – posebno oni koji su propisani od strane regulatora – moraju biti ispunjeni tako što će se održavati adekvatan nivo kapitala i likvidnosti;
- materijalno značajne promjene u ključnim oblastima preuzimanja rizika ili poslovnih strategija analizira se sa svih relevantnih aspekata rizika, sa težištem na rizičnom profilu, adekvatnosti kapitala i ispunjenju zahtjeva likvidnosti;
- generalno, Banka će fokusirati svoje izloženosti isključivo na one linije poslovanja u kojima posjeduje stručnost neophodnu za procjenu specifičnih rizika.

Banka kontinuirano identifikuje, odnosno utvrđuje rizike kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, te analizira uzroke nastanka izloženosti rizicima.

U tabeli ispod dat je pregled vrsta i definicija svih pojedinačnih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju svrstanih u odgovarajuće grupe rizika.

Grupa rizika	Vrsta rizika	Definicija
Kreditni rizici	Kreditni rizik	Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka usljed neizvršavanja obaveza dužnika prema Banci.
	Rizik koncentracije	Rizik koji direktno ili indirektno proizilazi iz izloženosti Banke prema istom ili sličnom izvoru nastanka rizika, odnosno istoj ili sličnoj vrsti rizika, a odnosi se na izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica, grupu izloženosti sa istim ili sličnim faktorima rizika, kao što su privredni sektori, geografska područja, vrste proizvoda i instrumenti kreditne

Grupa rizika	Vrsta rizika	Definicija
		zaštite, uključujući i indirektnu izloženost prema pružaocu kreditne zaštite.
	Rizik transfera	Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka zbog spriječenosti Banke da naplati potraživanja iskazana u valuti koja nije zvanična valuta zemlje porijekla dužnika, i to usljed ograničenja plaćanja obaveza prema povjericima iz drugih država u određenoj valuti koja je utvrđena aktima državnih i drugih organa iz države porijekla dužnika.
	Kreditno-devizni rizik	Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka kojem je dodatno izložena Banka ukoliko odobrava plasmane u stranoj valuti ili sa deviznom klauzulom i koji proizilazi iz dužnikove izloženosti deviznom riziku.
	Rezidualni rizik	Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka ako su tehnike ublažavanja kreditnog rizika manje efikasne nego što se očekuje ili njihova primjena nedovoljno utiče na smanjenje rizika kojima je Banka izložena.
	Rizik migracije	Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka zbog promjene fer vrijednosti kreditne izloženosti, a kao posljedica promjene rejtinga klijenta.
	Rizik namirenja	Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka zbog razlike u ugovorenoj cijeni namirenja za određeni dužnički, vlasnički, devizni ili robni instrument i njene sadašnje vrijednosti.
	Rizik slobodne isporuke	Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka kada je plaćanje hartija od vrijednosti, valute ili robe izvršeno prije nego što su primljeni ili je predmetna isporuka izvršena prije nego što su oni plaćeni, odnosno ako obavljeno plaćanje ili izvršena isporuka nije u skladu sa očekivanom vremenskom dinamikom.
Tržišni rizici	Devizni rizik	Rizik promjene deviznog kursa i/ili promjene cijene zlata.
	Rizik pozicije	Rizik promjene cijene hartija od vrijednosti ili kod derivativnog finansijskog instrumenta promjene cijene odnosnog (osnovnog) instrumenta.
	Robni rizik	Rizik promjene cijene robe.
	Kamatni rizik u bankarskoj knjizi	Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka po osnovu pozicija iz bankarske knjige usljed promjene kamatnih stopa.
Operativni rizici	Operativni rizik	Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka usljed propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih internih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci kao i usljed nastupanja nepredvidivih eksternih događaja.
	Pravni rizik	Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka usljed pokrenutih sudskih sporova zbog neispunjenja ugovorne ili zakonske obaveze, donošenja poslovnih odluka za koje se utvrdi da nisu sprovodive, negativno utiču na poslovanje ili finansijski položaj banke.
	Rizik eksternalizacije	Zajednički naziv za sve rizike koji nastaju kada Banka ugovorno povjerava drugoj strani (pružiocima usluga) obavljanje aktivnosti koje bi inače sama obavljala.
	Rizik informacionog sistema	Rizik koji proizilazi iz korišćenja informacione tehnologije, odnosno informacionog sistema.

Grupa rizika	Vrsta rizika	Definicija
	Rizik modela	Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka zbog donošenja poslovnih odluka i odluka u vezi sa upravljanjem rizicima koje bi se zasnivale na rezultatima internih modela, uključujući modele za utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva, cijena proizvoda, vrednovanje finansijskih instrumenata i slično. Gubici bi mogli nastati zbog neadekvatnih polaznih postavki modela, grešaka u implementaciji modela ili nepravilne upotrebe modela.
Rizici likvidnosti	Rizik likvidnosti izvora finansiranja	Proizilazi iz mogućnosti da Banka neće biti sposobna da izmiri svoje dospjele novčane obaveze zbog povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja.
	Rizik tržišne likvidnosti	Proizilazi iz mogućnosti da Banka neće biti sposobna da izmiri svoje dospjele novčane obaveze zbog otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu.
Ostali rizici	Rizik zemlje	Rizik koji se odnosi na zemlju porijekla lica prema kojima je Banka izložena i predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja od dužnika iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porekla dužnika.
	Političko-ekonomski rizik	Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka zbog spriječenosti Banke da naplati potraživanja usljed ograničenja utvrđenih propisima/aktima državnih i drugih organa iz zemlje porijekla dužnika, kao i opštih i sistemskih prilika u toj državi.
	Rizik prekomjerne finansijske poluge	Rizik koji proizilazi iz ranjivosti Banke zbog finansijske poluge ili potencijalne finansijske poluge i koji može dovesti do neželjenih izmjena njenog poslovnog plana, uključujući prisilnu prodaju imovine, što može imati za rezultat gubitke ili prilagođavanje vrijednosti njene preostale imovine.
	Reputacioni rizik	Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka usljed gubitka povjerenja u integritet Banke do kojeg dolazi zbog negativnog javnog mišljenja o poslovanju Banke ili aktivnostima članova Uprave Banke, bez obzira da li postoji ili ne postoji osnov za takvo javno mišljenje.
	Rizik upravljanja	Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka zbog toga što Banka zbog svoje veličine i/ili kompleksnosti poslovanja ima ograničen kapacitet za uspostavljanje adekvatnih upravljačkih mehanizama, sistema i kontrola.
	Rizik usklađenosti poslovanja	Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka usljed propuštanja usklađivanja poslovanja sa zakonom i drugim propisima kojima se uređuje poslovanje banaka, te internim aktima Banke, a posebno obuhvata rizik od sankcija Agencije.
	Poslovni rizik	Negativna neočekivana promjena obima poslovanja i/ili profitnih marži Banke koja može dovesti do značajnih gubitaka i na taj način umanjiti tržišnu vrijednost Banke. Do poslovnog rizika, prije svega, može doći zbog značajnog pogoršanja tržišnog okruženja i promjena u tržišnoj konkurenciji ili ponašanju potrošača na tržištu.

Grupa rizika	Vrsta rizika	Definicija
	Rizik profitabilnosti (zarade)	Rizik koji nastaje zbog neodgovarajuće strukture i raspodjele zarade ili nemogućnosti Banke da obezbijedi odgovarajući, stabilan i održiv nivo profitabilnosti.
	Rizik ulaganja	Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka zbog promjena tržišnih vrijednosti ulaganja Banke u fiksnu imovinu i ulaganja u druga pravna lica.
	Rizik kapitala	Odnosi se na neodgovarajuću strukturu kapitala da podrži obim i prirodu poslovnih aktivnosti Banke ili na poteškoće sa kojima se suočava Banka prilikom pribavljanja novih izvora kapitala, posebno u slučajevima kada postoje hitne potrebe za povećanjem kapitala ili u nepovoljnim uslovima.
	Strateški rizik	Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka usljed nepostojanja odgovarajućih politika i strategija, te njihovog neadekvatnog sprovođenja, kao i usljed promjena u okruženju u kome Banka posluje ili izostanka odgovarajućeg reagovanja Banke na te promjene.
	Rizik nesavjesnog poslovanja (engl. <i>conduct risk</i>)	Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka zbog neprimjerenog pružanja finansijskih usluga, uključujući slučajeve namjernog ili nenamjernog kršenja pravila i propisa.
	Rizik od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti	Predstavlja mogućnost da klijent zloupotrebi Banku za pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti i da neki poslovni odnos, transakcija ili proizvod budu posredno ili neposredno upotrebljeni za pranje novca i/ili finansiranje terorističkih aktivnosti.
	Klimatski rizici i rizici povezani sa životnom sredinom	Predstavljaju dio ESG rizika, odnosno rizike koji mogu imati negativan finansijski uticaj na Banku, a koji bi proizašli iz izloženosti Banke fizičkom riziku (uticaj faktora životne sredine na klijente Banke ili imovinu u koju je Banka uložila kao npr. šumski požari, porast nivoa mora, poplave, suše i sl.) ili riziku tranzicije (prelazak klijenata Banke na ekološki održivo poslovanje ili druge imovine u koju je Banka ulagala kao npr. prelazak na CO2 neutralno poslovanje i sl.), a koji su uzrokovani ili povezani sa klimatskim promjenama.
	Rizik makroekonomskog i poslovnog okruženja	Rizik makroekonomskog i poslovnog okruženja se odnosi na sve faktore koji mogu uticati na uspjeh ili neuspjeh poslovanja Banke. Ovi rizici mogu biti eksterni i često su izvan kontrole poduzeća.

Banka definiše svoju sklonost ka preuzimanju rizika (engl. *risk appetite*) koja obuhvata određivanje namjere za preuzimanje rizika kao i određivanje tolerancije prema riziku u smislu definisanja nivoa rizika koji Banka smatra prihvatljivim u ostvarenju poslovne strategije i ciljeva.

Banka podstiče jačanje kulture rizike koja će u potpunosti podržavati okvir o sklonosti ka preuzimanju rizika (engl. *Risk Appetite Framework - RAF*). RAF predstavlja dinamičku kategoriju i on se kontinuirano usklađuje sa stratejskim i poslovnim planovima Banke.

Osnovni principi na kojima se zasniva RAF su sljedeći:

- raspolaganje ključnim informacijama i pretpostavkama koje se koriste za stratejske i poslovne planove;
- povezivanje sa kratkoročnim i dugoročnim stratejskim, kapitalnim i finansijskim planovima, kao i kompenzacionim planovima;

- uspostavljanje iznosa rizika koji je Banka spremna da prihvati u potrazi za svojim strategijskim i operativnim planovima;
- određivanje za svaki pojedinačno značajan rizik, kao i za ukupne rizike, maksimalnog nivoa (odnosno kapaciteta) rizika koji je Banka spremna da preuzme (odnosno u okviru koga će poslovati) vodeći računa o apetitu za pojedinačan i ukupne rizike, kao i kapacitetu rizičnosti i rizičnom profilu;
- kvantitativni mjere – koje se mogu prenijeti u limite rizika;
- kvalitativne izjave – koje jasno artikuliraju motivaciju za preuzimanje ili izbjegavanje pojedinih tipova rizika, uključujući reputacioni i druge rizike;
- gledanje u budućnost uz primjenu scenarija iz testiranja otpornosti na stres.

Stub okvira za preuzimanje rizika (engl. *Risk Appetite Framework* - RAF) predstavlja Iskaz o sklonosti ka preuzimanju rizika (engl. *Risk Appetite Statement* - RAS). RAS se može definisati kao skup (kvantitativnih) mjera i (kvalitativnih) izjava kojim se definiše željeni, odnosno ciljani rizični profil Banke. Njime se uspostavljaju ciljani nivoi izloženosti pojedinačnim rizicima, te nivoi prekoračenja (operativni limiti) postavljenih ciljanih nivoa iznad / ispod kojih Banka preuzima odgovarajuće mjere kako bi izloženost konkretnom riziku vratila na željeni nivo.

Prilikom utvrđivanja sklonosti ka preuzimanju rizika, u obzir se uzimaju kvantitativne i kvalitativne informacije, stručne procjene i drugi faktori iz makroekonomskog okruženja koji utiču ili mogu uticati na odnos Banke prema rizicima.

Limiti izloženosti rizicima predstavljaju usvojena kvantitativna ograničenja i mjere za preuzimanje rizika i njihove koncentracije po proizvodima, poslovima, poslovnim linijama i drugim kriterijumima upravljanja rizicima, koji Banci omogućavaju alokaciju rizika po poslovnim linijama i vrstama rizika, uzimajući u obzir usvojenu sklonost ka preuzimanju rizika i sposobnost podnošenja rizika. Sistem limita je ključni dio sveobuhvatnog upravljanja rizicima u Banci, jer se na taj način sprječava prekomjerno preuzimanje rizika. Predloženi limiti se revidiraju svake godine, a po potrebi i češće u slučaju bitnih promjena strategije poslovanja Banke i/ili makroekonomskog okruženja. Oni se međusobno usklađuju sa poslovnim planovima, planom kapitala, rezultatima testiranja otpornosti na stres i ICAAP-a/ILAAP-a.

Ublažavanje rizika (engl. *risk mitigation*) je skup strateških odluka, metoda, kriterijuma i postupaka za prihvatanje, izbjegavanje, smanjenje ili prenos utvrđenog nivoa rizika. Prilikom definisanja mjera za ublažavanje rizika u obzir se uzimaju rizični profil, odnosno sklonost ka preuzimanju rizika i tolerancija prema rizicima. Mjere za ublažavanje rizika po pojedinačnim vrstama rizika opisane su u uspostavljenim strategijama, programima i politikama koje se odnose na pojedinačne rizike.

Testiranje otpornosti na stres je tehnika upravljanja rizicima koja se koristi za procjenu potencijalnog uticaja specifičnih događaja i/ili promjene više relevantnih faktora rizika na finansijsko stanje Banke ili na određeni portfolio izloženosti Banke. Testiranje otpornosti na stres je sastavni dio procesa upravljanja rizicima Banke i predstavlja važan instrument pri utvrđivanju interne adekvatnosti kapitala i likvidnosti Banke, sposobnosti podnošenja rizika, te sklonosti ka preuzimanju rizika i limita rizika.

Banka redovno, a najmanje jednom godišnje, provodi sveobuhvatno testiranje otpornosti na stres za sve značajne rizike. U slučaju značajnije promjene u rizičnom profilu Banke, makroekonomskom okruženju ili poslovima Banke, testiranje otpornosti na stres se provodi i češće.

Redovnim praćenjem, kontrolom i izvještavanjem o izloženostima rizicima i rizičnom profilu Banke omogućeno je pravovremeno, tačno i dovoljno informisanje svih relevantnih nivoa upravljanja u Banci u cilju donošenja poslovnih odluka i odluka o upravljanju rizicima, odnosno za sigurno i stabilno poslovanje Banke.

Banka je uspostavila adekvatan sistem upravljanja rizicima, koji je srazmjeran veličini i internoj organizaciji Banke, te vrsti, obimu i složenosti poslova Banke, odnosno poslovnom modelu, rizičnom profilu Banke i utvrđenoj sklonosti ka preuzimanju rizika Banke. Sistem upravljanja rizicima obuhvata adekvatne procese i postupke za utvrđivanje, procjenu, odnosno mjerenje, ograničavanje i ublažavanje, praćenje i izvještavanje o izloženosti rizicima Banke te adekvatne postupke interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) i likvidnosti (ILAAP) Banke.

4.2. Politike upravljanja pojedinačnim rizicima

Na osnovu Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima Banka je razvila set politika, procedura i uputstava koji se odnose na pojedinačne rizike u kojima su definisani postupci identifikovanja, procjene, mjerenja, nadgledanja i izvještavanja, kao i način organizovanja pojedinačnih procesa upravljanja rizikom i uloga i odgovornosti nadležnih organizacionih djelova Banke u pogledu svake vrste rizika.

Najznačajniji rizici kojima je Banka izložena u svome poslovanju su: kreditni rizik, rizik koncentracije, devizni rizik, kamatni rizik u bankarskoj knjizi (opisan je u poglavlju 9), operativni rizik i rizik likvidnosti.

4.2.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka usljed neizvršavanja obaveza dužnika prema Banci.

Primarni ciljevi upravljanja kreditnim rizikom su sljedeći:

- uspostavljanje primjerenog okruženja za kreditni rizik;
- poslovanje u skladu sa dobrim postupcima za odobravanje kredita;
- održavanje primjerenog postupka za administraciju, mjerenje i praćenje kredita;
- osiguranje primjerene kontrole nad kreditnim rizikom;
- ostvarivanje planovima definisanog obima i strukture portfolija kredita uz ispunjavanje zakonskih i internih kriterijuma Banke;
- maksimizacija stope povrata Banke usklađene za rizik održavanjem izloženosti kreditnom riziku unutar prihvatljivih parametara.

Proces upravljanja kreditnim rizikom obuhvata: identifikaciju u skladu sa usvojenim procedurama, mjerenje i procjenu korištenjem propisanih internih metodologija, praćenje i kontrolu prema utvrđenim procedurama, kao i primjenu tehnika ublažavanja tog rizika, korištenjem instrumenata kreditne zaštite, definisanje limita i izvještavanje o izloženosti kreditnom riziku.

Kreditni rizik Banke uslovljen je kreditnom sposobnošću dužnika, njegovom urednošću u izvršavanju obaveza prema Banci kao i kvalitetom instrumenata obezbjeđenja potraživanja Banke. Identifikacija kreditnog rizika započinje podnošenjem zahtjeva za odobrenje plasmana, a vrše je organizacioni dijelovi Banke u vidu poslovne mreže (koji preuzimaju rizike).

Banka upravlja kreditnim rizikom na nivou pojedinačnih plasmana i na nivou ukupnog portfolija.

Banka je obezbijedila jasnu operativnu i organizacionu razdvojenost funkcije ugovaranja transakcija (Sektor prodaje i organizaciona mreža Banke u vidu Filijala) od funkcije preuzimanja rizika (Sektor za upravljanje kreditnim rizikom), mjerenja i kontrole rizika (Sektor za integrisano upravljanje rizicima), uključujući i upravljačke i rukovodne nivoe, primjenjujući fundamentalni princip „4 oka“ u odobravanju plasmana.

Banka je uspostavila odgovarajući kreditni proces koji je primjeren njenoj veličini i kompleksnosti operacija, a koji obuhvata:

- odobravanje izloženosti;
- praćenje rizičnosti izloženosti;
- analizu izloženosti kreditnom riziku;
- sistem ranog upozorenja na povećanje kreditnog rizika;
- postupanje sa nekvalitetnim i restrukturiranim izloženostima;
- raspoređivanje izloženosti u nivoe kreditnog rizika;
- sadržaj i vođenje kreditnog dosijea.

Prilikom odobravanja kreditne izloženosti, te svakog povećanja kreditne izloženosti, Banka na sveobuhvatan i adekvatan način vrši procjenu kreditne sposobnosti dužnika, sa njim povezanih lica koji predstavljaju jedan rizik za Banku, te ostalih učesnika u kreditu. Procjena kreditne sposobnosti dužnika se vrši putem rejting modela koji su propisani za različite portfolio segmente u zavisnosti od vrste i prirode klijenata. Koriste se četiri rejting šeme za svaku vrstu klijenta.

Prije odobravanja plasmana Filijale i Sektor za upravljanje kreditnim rizicima (u skladu sa svojim ovlaštenjima) su dužni da:

- adekvatno procijene kreditnu sposobnost dužnika i prilikom analize naplativosti plasmana prvo uzmu u obzir kreditnu sposobnost dužnika (primarni izvor otplate u vidu tokova gotovine), a primljeni instrument obezbjeđenja za taj plasman posmatraju kao isključivo sekundarni izvor otplate;
- procijene kvalitet, utrživost, raspoloživost i vrijednost, te pravnu valjanost instrumenata obezbjeđenja, a na osnovu mišljenja pribavljenog od strane Sektora za opšte, pravne i poslove bezbjednosti;
- ukoliko je kao instrument obezbjeđenja ponuđeno jemstvo treće strane, Banka je dužna procijeniti i njegovu kreditnu sposobnost;
- Banka će prilikom procjene kreditne sposobnosti dužnika izvršiti detaljnu analizu svih povezanih pravnih i fizičkih lica čije poslovanje ima uticaj na kreditnu sposobnost dužnika i kratku analizu ostalih povezanih lica;
- Politika prihvatljivih kolaterala i upravljanja kolateralom opisuje stav Banke prema kolateralima koji se uzimaju pod zalog.

Banka kontinuirano, minimalno jednom godišnje, vrši proces praćenja plasmana tokom trajanja pravnog odnosa na kojem je zasnovana predmetna izloženost, a što podrazumjeva:

- ispunjavanje uslova iz ugovora od strane dužnika;
- korištenje plasiranih sredstava u skladu sa odobrenom / ugovorenom namjenom;
- kvalitet kolaterala;
- naplatu potraživanja.

Praćenje pojedinačnih plasmana je uspostavljeno tako da omogućava pravovremeno preduzimanje odgovarajućih mjera sa ciljem smanjenja kreditnog rizika u slučaju pogoršanja kreditne sposobnosti dužnika ili pružaoca instrumenta obezbjeđenja ukoliko je to treća strana.

Procedurom upravljanja kreditnim rizikom se utvrđuje prikupljanje i praćenje svih relevantnih informacija koje mogu upućivati na povećanje rizičnosti plasmana i instrumenta obezbjeđenja istog, kao i izvještavanje o tim informacijama svih ovlaštenih zaposlenih uključenih u proces upravljanja kreditnim rizikom, kako bi se blagovremeno i adekvatno vršila procjena rizičnosti plasmana.

Banka je uspostavila sistem za kontinuiranu analizu strukture, kvaliteta i trendova kreditnog portfolija, uključujući i analizu rizika koji proizilaze iz koncentracija prisutnih u kreditnom portfoliju. Navedene analize Banka uzima u obzir prilikom definisanja strategija i politika kreditnog rizika i upravljanje kreditnim rizikom.

U svrhu praćenja kreditnog rizika na nivou pojedinačnih izloženosti, Banka je formirala Odbor za kontrolu kvaliteta kreditnog portfolija, koji na mjesečnom nivou vrši analizu kreditnog portfolija, te daje naloge za dalje postupanje po plasmanima sa povećanim kreditnim rizikom i prati realizaciju datih naloga.

Praćenje i analiza kreditnog rizika na nivou ukupnog portfolija se vrši između ostalog, putem održavanja sjednica Odbora za upravljanje rizicima (RICO).

Banka je uspostavila sistem ranog otkrivanja povećanja kreditnog rizika (engl. *Early Warning System* - EWS). Svrha EWS-a je prevencija tranzicije klijenata u status nekvalitetne aktive. On predstavlja posrednu kategoriju između klijenata koji su u statusu redovne otplate i onih koji su pod tretmanom funkcije odgovorne za praćenje i postupanje sa problematičnim plasmanima.

Banka je definisala kvantitativne i kvalitativne kriterijume koji se analiziraju, te ukoliko su ispunjeni neki od pokazatelja klijent će se uvrstiti na listu posmatranja te će imati pojačan monitoring jer su to klijenti na koje treba obratiti posebnu pažnju jer postoji opasnost da oni mogu preći u nekvalitetnu aktivu (engl. *nonperforming loan* – NPL).

Svi postupci i kriterijumi u vezi sa nekvalitetnim i restrukturiranim izloženostima definisani su internim aktima Banke. Banka je uspostavila Odjeljenje za ranu naplata u okviru Sektora za upravljanje kreditnim rizikom, Odjeljenje za kasnu naplatu u okviru Sektora za pravne poslove i kasnu naplatu, te Odbor za problematična potraživanja kao nezavisne i odvojene funkcije od funkcija ugovaranja transakcija.

Na kvartalnom nivou, Banka analizira uticaj nekvalitetnih izloženosti na regulatorni kapital, profitabilnost, likvidnost i ostale pokazatelje Banke (između ostalog kroz sjednice RICO-a).

U cilju smanjenja kreditnog rizika Banka koristi odgovarajuće instrumente kreditne zaštite koji su propisani Politikom prihvatljivih kolaterala i upravljanja kolateralom. Prilikom provjere kolaterala, posebno se obraća pažnja na mogućnost naplate iz primljenih instrumenata kreditne zaštite u prihvatljivom roku, te održivosti njihove vrijednosti u toku trajanja plasmana koji obezbjeđuju.

Sektor za integrisano upravljanje rizicima sprovodi godišnje stres testiranje solventnosti za svrhe ICAAP-a, odnosno interno mjerenje kapitala. Osnovna metodološka postavka stresnog scenarija solventnosti za kreditni rizik je bazirana na definisanju više različitih potencijalnih

scenarija koja su vjerovatna u uslovima stresa. Scenarija se mogu kombinovati ili primjenjivati pojedinačno. Banka uključuje više od jednog scenarija radi što preciznijeg obuhvata uticaja stresnih (vanrednih) situacija na kapital Banke.

4.2.2. Rizik koncentracije

Rizik koncentracije je rizik koji direktno ili indirektno proizilazi iz izloženosti Banke prema istom ili sličnom izvoru nastanka rizika, odnosno istoj ili sličnoj vrsti rizika, a odnosi se na izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica, grupu izloženosti sa istim ili sličnim faktorima rizika, kao što su privredni sektori, geografska područja, vrste proizvoda i instrumenti kreditne zaštite, uključujući i indirektnu izloženosti prema pružaocu kreditne zaštite.

Upravljanje rizikom koncentracije obuhvata redovno praćenje koncentracije koja se odnosi na jedno lice ili grupu povezanih lica, koncentracije koja se odnosi na grupu izloženosti koje povezuju isti ili slični izvori nastanka rizika kao što su isti privredni sektor, geografsko područje, istovrsni poslovi, ista vrsta proizvoda, primjena istih tehnika smanjenja kreditnog rizika (isti instrument kreditne zaštite ili isti davalac kreditne zaštite), koncentracije koja se odnosi na cijeli kreditni portfolio.

Mjerenje rizika koncentracije se vrši kroz obračun učešća pojedinih segmenata u ukupnom portfoliju. Veća izloženost prema jednoj vrsti nosi sa sobom veću dozu rizičnosti koncentracije.

Koncentracija se prati po sljedećim kriterijumima:

- izloženost prema jednom licu ili grupi povezanih lica;
- koncentracija top 20 izloženosti;
- koncentracija po privrednim sektorima (u skladu sa klasifikacijom djelatnosti od strane Zavoda za statistiku Republike Srpske);
- koncentracija po geografskom području (u skladu sa aktuelnim Prostornim planom Republike Srpske koji usvaja nadležno ministarstvo Vlade Republike Srpske; ostale izloženosti u zemlji se dodatno prate na organizacione jedinice Brčko Distrikta i Federacije BiH a izloženosti u inostranstvu se prate prema zemljama).

Sektor za integrisano upravljanje rizicima sprovodi godišnje stres testiranje solventnosti za svrhe ICAAP-a, odnosno interno mjerenje kapitala. Osnovna metodološka postavka stresnog scenarija solventnosti za rizik koncentracije je bazirana na principu penalizovanja učešća velikih izloženosti u kapitalu Banke u skladu sa Odlukom o velikim izloženostima.

Banka definiše zone izloženosti koje se određuju kao procenat izloženosti u odnosu na regulatorni kapital. Nakon što se odrede procenti izloženosti po zonama, efekat stres testa na kapital se izračunava tako što se penali koji su definisani po zonama uvećaju za određeni procenat.

4.2.3. Devizni rizik

Devizni rizik je rizik promjene deviznog kursa i/ili promjene cijene zlata.

Predmet upravljanja deviznim rizikom predstavljaju sve bilansne i vanbilansne pozicije imovine i obaveza Banke koje su izložene uticaju deviznog rizika, odnosno neto otvorene devizne pozicije imovine i obaveza i neto otvorene pozicije u zlatu, koje mogu prouzrokovati negativan efekat na rezultat i kapital Banke usljed promjene deviznog kursa.

Osnovni principi upravljanja deviznim rizikom su:

- održavanje nivoa deviznog rizika, koji omogućava minimiziranje negativnog uticaja promjene deviznih kurseva;
- dnevno praćenje internih limita u okviru kojih se trebaju kretati visine individualne (otvorene) devizne pozicije;
- svaka neto otvorena pozicija koja je veća od crvenog internog limita se mora odmah prijaviti Upravi Banke;
- kršenje limita u toku dana je dozvoljeno pod uslovom da na kraju dana izloženost bude u okviru definisanog regulatornog limita.

Banka je uspostavila sistem upravljanja deviznim rizikom kojim se identifikuje i procjenjuje uticaj aktivnosti Banke na njenu izloženost deviznom riziku, odnosno, identifikuje i procjenjuje njihov uticaj na rezultat i kapital Banke.

Upravljanje deviznim rizikom Banke podrazumijeva integrisan proces koji obuhvata:

- identifikaciju deviznog rizika;
- mjerenje, odnosno procjenu deviznog rizika;
- ublažavanje deviznog rizika;
- praćenje i kontrolu deviznog rizika;
- izvještavanje o deviznom riziku.
-

Devizni rizik nastaje od trenutka izvršenja operacije, odnosno zaključenja posla usljed kojeg nastaje otvorena devizna pozicija koja utiče i na finansijski rezultat koji se iskazuje u bilansu Banke.

Identifikacijom deviznog rizika Banka na sveobuhvatan način blagovremeno identifikuje uzroke/faktore koji dovode do nastanka deviznog rizika, što podrazumijeva utvrđivanje tekuće izloženosti otvorenoj deviznoj poziciji.

Mjerenje deviznog rizika se sprovodi na dnevnom nivou za individualnu deviznu poziciju Banke preko noći i deviznu poziciju Banke.

Izloženost deviznom riziku proističe iz dvije njegove komponente: veličine devizne pozicije i promjene kursa (volatilnosti) valuta na koje se ta devizna pozicija odnosi. Veličina devizne pozicije je ključni parametar u upravljanju deviznim rizikom na koji Banka direktno utiče, dok je promjena cijena valuta (volatilnost valuta) tih deviznih pozicija eksternog karaktera na koju Banka nema uticaj (egzogeno varijabla).

Pod ublažavanjem deviznog rizika, podrazumijeva se diversifikacija, prenos, smanjenje i/ili izbjegavanje rizika, a Banka ga sprovodi putem uspostavljanja sistema limita za

ograničavanje deviznog rizika, odnosno održavanja rizika na prihvatljivom nivou imajući u vidu svoj rizični profil i sklonost ka preuzimanju rizika.

Osnovni limiti za devizni rizik proizilaze iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje deviznom rizikom banaka kojim su uspostavljene minimalne vrijednosti.

Banka je u skladu sa sistemom semafora uspostavila svoje interne limite koji služe kao indikatori upozorenja za preduzimanje mjera kojima će svesti identifikovana prekoračenja u interno propisani okvir.

Pod praćenjem i kontrolom deviznog rizika podrazumijeva se učestalost i način praćenja rizika, kao i praćenje i kontrola limita u okviru uspostavljenog sistema limita.

Radi pravovremenog upravljanja deviznim rizikom, Sektor za integrisano upravljanje rizicima dnevno kontroliše kretanja deviznog rizika, odnosno iskorišćenost ukupnih limita, kako bi se omogućilo blagovremeno preduzimanje mjera u cilju održavanja deviznog rizika u okviru definisanih internih limita.

Praćenje deviznog rizika obuhvata i projekciju rizika u cilju umanjenja buduće izloženosti Banke deviznom riziku. Promjene koje mogu da imaju uticaj na buduću otvorenu deviznu poziciju, odnose se na: zahtjeve klijenata za kupovinu/prodaju valuta, obavještenja o planiranim realizacijama kreditnih zahtjeva koji u sebi sadrže valutnu klauzulu, obavještenja o prijevremenom vraćanju indeksiranih kredita i ostalih informacija relevantnih za promjenu pozicija u deviznom riziku.

Stres testovi predstavljaju procjenu uticaja ekstremnih tržišnih oscilacija na poslovanje Banke. Stres testovi koji se primjenjuju bazirani su na ekstremnom scenariju, koji podrazumijeva naglu promjenu u istom smjeru svih valuta (izuzev EUR obzirom na postojanje valutnog odbora u Bosni i Hercegovini). Time se želi vidjeti osnovna struktura deviznog portfolija.

Banka primjenjuje stres testove koji podrazumijevaju istovjetnu, hipotetičku promjenu svih valuta u portfoliju za +20%, -20% i +10% u istom smjeru. Rezultati stres testova unose se u Izvještaj o limitima za devizni rizik i na taj način mjeri se njihov uticaj na kapital na mjesečnom nivou. Izvještaj o stres testu se dostavlja na mjesečnom nivou RICO odboru.

Sektor za integrisano upravljanje rizicima sprovodi godišnje stres testiranje solventnosti za svrhe ICAAP-a, odnosno interno mjerenje kapitala. Osnovna metodološka postavka stresnog scenarija solventnosti za devizni rizik je bazirana na VaR (engl. *Value at Risk*) modelu gdje se uticaj računa kao razlika između vrijednosti VaR-a sa nivoom pouzdanosti od 99,9% i 99%. Na taj način se iskazuje stresni šok koji se može ponoviti na osnovu istorijskih kretanja deviznih kurseva i dobijene empirijske distribucije.

4.2.4. Operativni rizik

Operativni rizik je postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka usljed propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih internih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci kao i usljed nastupanja nepredvidivih eksternih događaja.

Efikasno upravljanje i kontrola nad operativnim rizicima olakšava Banci da postigne svoje poslovne ciljeve. Sistem upravljanja operativnim rizicima je osmišljen tako da spriječi i ublaži gubitke koje Banka može imati kao rezultat realizacije ovih rizika.

Osnovni principi upravljanja operativnim rizicima su:

- okvir za upravljanje operativnim rizikom pruža najvišem rukovodstvu Banke potpune i adekvatne informacije o operativnim rizicima;
- operativni rizik se odnosi na sve aktivnosti zaposlenih, procese, proizvode i sisteme Banke;
- prije uvođenja bilo koje nove linije aktivnosti, proizvoda, procesa ili sistema svi operativni rizici (i ključni povezani rizici) koji proizlaze iz njih se identifikuju i procjenjuju;
- prije donošenja odluke o aktivnostima/uslugama povjerenim trećim licima (eksternalizacija) svi operativni rizici (i ključni povezani rizici) koji proizlaze iz njih se identifikuju i procjenjuju;
- upravljanje operativnim rizikom podrazumijeva kontinuirani proces identifikacije, mjerenja, praćenja, kontrole i izvještavanja;
- glavni instrumenti upravljanja operativnim rizikom obuhvata prikupljanje podataka operativnog rizika i praćenje ključnih indikatora rizika, samoprocjenu operativnih rizika;
- upravljanje rizicima u vanrednim situacijama vrši se u okviru Plana kontinuiteta poslovanja Banke.

Okvir upravljanja operativnim rizikom obuhvata nekoliko faza: identifikacija operativnih rizika, mjerenje, ublažavanje, praćenje i kontrola. Operativnim rizicima se upravlja pomoću određenog niza instrumenata i metoda što omogućava efikasno izvođenje svake od faza.

Identifikacija operativnih rizika je proces utvrđivanja, definisanja i klasifikacije rizičnih događaja kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju sa ciljem otkrivanja značajnih štetnih operativnih rizika i uzroka nastanka izloženosti rizicima.

Operativni rizik se identifikuje na nivou proizvoda, procesa i sistema, koji uključuje i povjerene aktivnosti i usluge (eksternalizacija). Svaki organizacioni dio Banke prati nastale štetne događaje po procesima i proizvodima, te prati uzroke i posljedice njihove pojave.

Pored događaja koji se mogu kvantitativno iskazati (finansijski efekti ovih događaja) zaposleni su u obavezi da prijavljuju i OR događaje koje je teško ili nemoguće kvantifikovati (nefinansijski efekti događaja), a za koje se procjenjuje da bi mogli dovesti do gubitka.

Identifikacija operativnog rizika vrši se po:

1. linijama poslovanja;
2. događajima i uzrocima koji mogu prouzrokovati operativne rizike i gubitke.

Mjerenje, odnosno procjena operativnog rizika Banke vrši se kroz kvantitativnu i/ili kvalitativnu procjenu identifikovanog operativnog rizika.

U okviru procjene operativnog rizika uzimaju se u obzir svi relevantni interni i eksterni faktori, te OR događaji koji su prouzrokovali stvarni gubitak za Banku, kao i događaji za koje se procjenjuje da bi mogli dovesti do gubitka po osnovu operativnog rizika, a koje je teško ili nemoguće kvantifikovati.

Izloženost Banke operativnom riziku određuju:

- unutrašnji faktori – stručnost kadrova, kvalitet procesa i sistema, korporativna kultura, fluktuacija radne snage, promjene u organizacionoj strukturi Banke i slično;
- vanjski faktori – promjene u finansijskom sektoru, tehnološki napredak, promjene u političkom okruženju, ekonomske promjene i slično.

Savladavanje operativnih rizika je proces utvrđivanja neophodnih aktivnosti sa ciljem smanjivanja vjerovatnoće nastanka štetnih događaja i veličine potencijalnih i stvarnih gubitaka koje oni mogu izazvati.

Za sve uočene potencijalne ili već ostvarene rizike, utvrđuje se da li je moguće primijeniti korektivne mjere za ispravljanje trenutno nastale situacije, kao i preventivne mjere koje omogućavaju da se sličan rizik ne ponovi, odnosno, da se spriječi njegovo nastajanje.

Ublažavanje operativnog rizika podrazumijeva održavanje rizika u nivou koji je u skladu sa sklonošću Banke ka preuzimanju rizika kroz sljedeće mjere:

- prihvatanje (tolerancija) rizika – donošenje odluke o prihvatanju rizika i/ili efikasnost kontrole koja se primjenjuje na procjenu rizika. Rizik može biti prihvaćen ako se, nakon analize okolnosti rizika, mjere usmjerene na ublažavanje operativnog rizika ne pokažu kao ekonomski isplative. Troškovi mjera za ublažavanje rizika premašuju iznos mogućeg gubitka Banke iz utvrđenog rizika. Prihvatanje operativnog rizika treba da odobri Uprava Banke;
- ublažavanje rizika – preduzimanje neophodnih mjera za prilagođavanje, usmjerenih na smanjenje identifikovanog nivoa rizika na prihvatljiv nivo (smanjenjem vjerovatnoće pojave rizika i/ili značaja njegovih efekata), donošenje odluke o potrebi da se preduzmu mjere za prilagođavanje kako bi se smanjio rizik na prihvatljiv nivo;
- transfer rizika (osiguranje rizika) – osiguranje od operativnog rizika. Polise osiguranja mogu biti korišćene da se finansijski efekat postojećih rizika prebaci na treću stranu (osiguranje nekretnina, osiguranje trezora Banke i slično);
- diverzifikacija rizika – proširenje linija poslovanja, te događaja i uzroka koji mogu prouzrokovati operativne rizike i gubitke, kroz obezbjeđivanje raznovrsnosti, odnosno različitosti, čime se obezbjeđuje stabilnije poslovanje i smanjuje izloženost operativnim rizicima. Širina diverzifikacije zavisi od veličine Banke;
- izbjegavanje rizika (prevencija) – odbijanje vršenja transakcija/poslovnih procesa koji su izloženi identifikovanom riziku (pristup se primjenjuje kada je iznos potencijalnog gubitka Banke od identifikovanog operativnog rizika materijalno značajan, odnosno kritičan za Banku).

Po identifikovanju operativnog rizika u Banci počinje proces njegovog monitoringa, odnosno praćenja u smislu uticaja na poslovanje. Banka u okviru redovnog praćenja i izvještavanja o operativnom riziku obuhvata minimalno informacije o vrsti gubitka ili rizika, uzrocima i izvorima događaja, odnosno rizika, značajnosti događaja ili rizika i mjerama koje su preduzete ili se planiraju preduzeti s ciljem ublažavanja posljedice događaja. Ovaj proces je integralni dio poslovnih aktivnosti Banke i ključan u upravljanju operativnim rizicima.

Da bi praćenje operativnog rizika adekvatno funkcionisalo, Banka propisuje procedure koje definišu elemente sistema upravljanja operativnim rizicima. Ono na čemu Banka mora kontinuirano raditi je organizaciona klima i kultura zaposlenih. Uspješnost Banke ogleda se u kojoj mjeri je uspješno postavljena kategorija operativnog rizika među zaposlenim, i koliko je smanjena izloženost prema operativnim rizicima, jer se za isti mora obezbjeđiti kapitalna adekvatnost.

Banka za potencijalne gubitke po osnovu izloženosti operativnim rizicima formira i održava odgovarajući nivo kapitala u skladu sa Odlukom o izračunavanja kapitala Banaka.

Sektor za integrisano upravljanje rizicima sprovodi godišnje stres testiranje solventnosti za svrhe ICAAP-a, odnosno interno mjerenje kapitala. Osnovna metodološka postavka stresnog scenarija solventnosti za operativni rizik je bazirana na primjeni pristupa koji podrazumijeva pogoršanje kriterijuma prilikom obračuna kapitalnog zahtjeva prema pristupu osnovnog pokazatelja (pogoršanje α koeficijenta).

4.2.5. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti obuhvata rizik likvidnosti izvora finansiranja, koji proizilazi iz mogućnosti da Banka neće biti sposobna da izmiri svoje dospjele novčane obaveze zbog povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja i rizik tržišne likvidnosti, koji proizilazi iz mogućnosti da Banka neće biti sposobna da izmiri svoje dospjele novčane obaveze zbog otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva usljed poremećaja na tržištu.

U upravljanju likvidnosti Banka se pridržava principa racionalne diversifikacije porijekla i ročne strukture izvora sredstava i plasmana, uzimajući u obzir da prikupljeni depoziti predstavljaju primarni izvor kreditnog potencijala sa najvišim stepenom učestalosti priliva i odliva.

Upravljanje rizikom likvidnosti zasnovano je na pristupima i metodima usmjerenim u budućnost (tzv. „*forward looking*“ pristup), kao što su analize različitih pretpostavki i scenarija, i provođenje stres testova koji omogućavaju identifikaciju potencijalnih rizika. Identifikacija potencijalnih rizika je od velikog značaja za Banku u cilju utvrđivanja kriterija za upravljanje rizikom likvidnosti.

Upravljanje rizikom likvidnosti podrazumijeva da Banka ima jasno definisan proces koji obuhvata:

- identifikaciju rizika likvidnosti;
- mjerenje rizika likvidnosti;
- praćenje rizika likvidnosti;
- kontrolu rizika likvidnosti;
- ublažavanje rizika likvidnosti;
- testiranje otpornosti na stres.

Likvidnost Banke zavisi od obima i strukture aktive i pasive, kao i od valutne, ročne i sektorske usklađenosti određenih pozicija aktive i pasive.

U cilju identifikacije rizika likvidnosti Banka:

- analizira sve značajne bilansne i vanbilansne pozicije i određuje njihov uticaj na rizik likvidnosti;
- analizira međusobnu povezanost rizika likvidnosti izvora sredstava (nemogućnost zadržavanja izvora sredstava) i tržišnog rizika likvidnosti (otežanim pretvaranjem pozicija aktive u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu);
- prati oscilacije i trend depozita najznačajnijih deponenata;
- izrađuje projekciju priliva i odliva i prati tok gotovine;
- identifikuje događaje koji mogu imati uticaja na povjerenje klijenata u sigurnost i stabilnost Banke (negativna medijska saopštenja).

Identifikacija rizika likvidnosti se bazira na analiziranju svih indikatora koji mogu dovesti do nastanka i povećanja rizika likvidnosti.

Efikasan proces mjerenja rizika likvidnosti je ključan za njegovim adekvatnim upravljanjem. Metod mjerenja likvidnosti podrazumijeva procjenu i upoređivanje svih budućih novčanih priliva i odliva (neto tokova gotovine) po osnovu bilansnih i vanbilansnih stavki u cilju utvrđivanja potencijalnih nedostataka likvidnih sredstava kako u uslovima redovnog poslovanja tako i u uslovima krize likvidnosti.

Praćenje i izvještavanje o riziku likvidnosti Banka je uspostavila na dnevnoj, sedmičnoj, dekadnoj, mjesečnoj, kvartalnoj, polugodišnjoj i godišnjoj osnovi koja je usklađena sa regulatornim zahtjevima.

Za mjerenje profila rizika likvidnosti, pored minimalno propisanog koeficijenta pokrića likvidnosti (engl. *Liquidity Coverage Ratio* – LCR) i koeficijenta neto stabilnih izvora finansiranja (engl. *Net Stable Funding Ratio* – NSFR), Banka koristi dodatne alate i mjerila kvantitativne procjene rizika likvidnosti.

Banka redovno izračunava propisane pokazatelje likvidnosti i obezbjeđuje da oni budu na propisanom nivou.

Banka takođe ima uspostavljen sistem za identifikovanje i praćenje indikatora ranog upozorenja kako bi bila u mogućnosti da probleme uoči u ranoj fazi. Indikatore ranog upozorenja Banka je definisala Planom za likvidnost za nepredviđene slučajeve.

Odgovorna lica u sektorima Banke, ukoliko tokom obavljanja poslova iz svoje nadležnosti utvrde postojanje povećanog rizika zbog kog može biti ugrožena likvidnost Banke, su dužna o tome bez odlaganja da obavijeste Upravu, ALCO odbor, RICO odbor i Nadzorni odbor Banke.

Upravljanje rizikom likvidnosti podrazumijeva i sprovođenje mjera za ublažavanje izloženosti riziku likvidnosti što se postiže uspostavljanjem odgovarajućih limita i njihovim poštovanjem, diverzifikacijom izvora i plasmana po valuti i ročnosti kao i po strukturi koje omogućavaju Banci nesmetano poslovanje i u vanrednim uslovima, uključujući i stabilne izvore finansiranja. Ublažavanje rizika podrazumijeva diverzifikaciju, prenos, smanjenje ili izbjegavanje rizika, a Banka ga sprovodi imajući u vidu rizični profil.

Banka je izradila Plan likvidnosti koji uključuje plan izvora finansiranja, koji je usklađen sa poslovnim planovima za tekuću godinu, po potrebi vrši se ažuriranje plana likvidnosti koji uključuje plan izvora finansiranja.

Banka je izradila Plan za likvidnost za nepredviđene slučajeve u kojem su postavljeni indikatori ranog upozorenja u slučajevima krize likvidnosti, dužnosti i odgovornosti u tim situacijama, procedure informisanja nadležnih organa Banke, procedure i postupke za pribavljanje manjkova tekućih sredstava kao i vremenski okvir za preuzimanje određenih aktivnosti u normalnim i stresnim okolnostima, identifikaciju, pouzdanost i redoslijed korištenja izvora finansiranja. Banka je usvojila Odluku o listi članova kriznog menadžmenta kao sastavni dio Plana za likvidnost za nepredviđene slučajeve.

Izvjestavanje o likvidnosti vrši se putem internih izvještaja i izvještaja prema regulatoru. Izvjestaji se na redovnoj osnovi dostavljaju Upravi, ALCO odboru, RICO odboru, Nadzornom odboru Banke, Agenciji i nadležnim sektorima za praćenje limita.

Rezultati testiranja otpornosti na stres predstavljaju osnovu za preduzimanje korektivnih mjera ili aktivnosti Uprave Banke za ublažavanje izloženosti Banke riziku likvidnosti, obezbjeđenje zaštitnih slojeva likvidnosti i prilagođavanje profila rizika likvidnosti Banke njenoj toleranciji na rizik.

Prilikom provođenja testiranja otpornosti na stres Banka uzima u obzir: izvore finansiranja kod kojih je ugovorena mogućnost prijevremenog povlačenja; sve pozicije kod kojih postoji mogućnost dodatnih zahtjeva za nadoknadu (*margin calls*); međusobnu zamjenljivost i likvidnost različitih konvertibilnih valuta, te njihovu dostupnost na deviznim tržištima itd.

Izveštaje o provedenom stres testiranju likvidnosti Sektor za integrisano upravljanje rizicima prezentuje putem redovnih ALCO i RICO izvještaja.

Sektor za integrisano upravljanje rizicima sprovodi godišnje stres testiranje likvidnosti za svrhe ILAAP-a, odnosno interno mjerenje likvidnosti. Stres testiranje likvidnosti podrazumijeva procjenu uticaja određenih makro- ili mikro-ekonomskih scenarija ili finansijskih i šokova likvidnosti na ukupnu likvidnosnu poziciju Banke, uključujući i njihove minimalne ili dodatne zahtjeve. Osnovna metodološka postavka stresnog scenarija likvidnosti je bazirana na definisanju i kvantifikovanju faktora (izvora) rizika koji mogu da utiču na likvidnost Banke.

4.2.6. Ostali rizici

Pored gore navedenih rizika (kreditni rizik, rizik koncentracije, devizni rizik, kamatni rizik u bankarskoj knjizi (opisan je u poglavlju 9), operativni rizik i rizik likvidnosti), ostali značajni rizici kojima je Banka izložena su:

Kreditno-devizni rizik – postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka kojem je dodatno izložena Banka ukoliko odobrava plasmane u stranoj valuti ili sa deviznom klauzulom i koji proizilazi iz dužnikove izloženosti deviznom riziku.

Rezidualni rizik – postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka ako su tehnike ublažavanja kreditnog rizika manje efikasne nego što se očekuje ili njihova primjena nedovoljno utiče na smanjenje rizika kojima je Banka izložena.

Pravni rizik – postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka usljed pokrenutih sudskih sporova zbog neispunjenja ugovorne ili zakonske obaveze, donošenja poslovnih odluka za koje se utvrdi da nisu sprovodive, negativno utiču na poslovanje ili finansijski položaj banke.

Rizik eksternalizacije – zajednički naziv za sve rizike koji nastaju kada Banka ugovorno povjerava drugoj strani (pružiocima usluga) obavljanje aktivnosti koje bi inače sama obavljala.

Rizik informacionog sistema – rizik koji proizilazi iz korišćenja informacione tehnologije, odnosno informacionog sistema.

Rizik modela – postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka zbog donošenja poslovnih odluka i odluka u vezi sa upravljanjem rizicima koje bi se zasnivale na rezultatima internih modela, uključujući modele za utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva, cijena proizvoda, vrednovanje finansijskih instrumenata i slično. Gubici bi mogli nastati zbog neadekvatnih polaznih postavki modela, grešaka u implementaciji modela ili nepravilne upotrebe modela.

Rizik zemlje – Rizik koji se odnosi na zemlju porijekla lica prema kojima je Banka izložena i predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja od dužnika iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porekla dužnika.

Rizik prekomjerne finansijske poluge – rizik koji proizilazi iz ranjivosti Banke zbog finansijske poluge ili potencijalne finansijske poluge i koji može dovesti do neželjenih izmjena njenog poslovnog plana, uključujući prisilnu prodaju imovine, što može imati za rezultat gubitke ili prilagođavanje vrijednosti njene preostale imovine.

Reputacioni rizik – Postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka usljed gubitka povjerenja u integritet Banke do kojeg dolazi zbog negativnog javnog mišljenja o poslovanju Banke ili aktivnostima članova Uprave Banke, bez obzira da li postoji ili ne postoji osnov za takvo javno mišljenje.

Rizik upravljanja – postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka zbog toga što Banka zbog svoje veličine i/ili kompleksnosti poslovanja ima ograničen kapacitet za uspostavljanje adekvatnih upravljačkih mehanizama, sistema i kontrola.

Rizik usklađenosti poslovanja – postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka usljed propuštanja usklađivanja poslovanja sa zakonom i drugim propisima kojima se uređuje poslovanje banaka, te internim aktima Banke, a posebno obuhvata rizik od sankcija Agencije.

Poslovni rizik – negativna neočekivana promjena obima poslovanja i/ili profitnih marži Banke koja može dovesti do značajnih gubitaka i na taj način umanjiti tržišnu vrijednost Banke. Do poslovnog rizika, prije svega, može doći zbog značajnog pogoršanja tržišnog okruženja i promjena u tržišnoj konkurenciji ili ponašanju potrošača na tržištu.

Rizik profitabilnosti (zarade) – rizik koji nastaje zbog neodgovarajuće strukture i raspodjele zarade ili nemogućnosti Banke da obezbijedi odgovarajući, stabilan i održiv nivo profitabilnosti.

Rizik kapitala – odnosi se na neodgovarajuću strukturu kapitala da podrži obim i prirodu poslovnih aktivnosti Banke ili na poteškoće sa kojima se suočava Banka prilikom pribavljanja novih izvora kapitala, posebno u slučajevima kada postoje hitne potrebe za povećanjem kapitala ili u nepovoljnim uslovima.

Strateški rizik – postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka usljed nepostojanja odgovarajućih politika i strategija, te njihovog neadekvatnog sprovođenja, kao i usljed promjena u okruženju u kome Banka posluje ili izostanka odgovarajućeg reagovanja Banke na te promjene.

Rizik nesavjesnog poslovanja (engl. *conduct risk*) – postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka zbog neprimjerenog pružanja finansijskih usluga, uključujući slučajeve namjernog ili nenamjernog kršenja pravila i propisa.

Rizik od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti – predstavlja mogućnost da klijent zloupotrebi Banku za pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti i da neki poslovni odnos, transakcija ili proizvod budu posredno ili neposredno upotrebljeni za pranje novca i/ili finansiranje terorističkih aktivnosti.

Banka je prilikom mjerenja internih kapitalnih zahtjeva za ostale značajne rizike izabrala pojednostavljeni pristup u vidu kapitalnog "buffer-a". Kapitalni "buffer" se računa u ukupnom iznosu od 15% zbira minimalnih kapitalnih zahtjeva za kreditni, tržišni i operativni rizik u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banaka.

Sektor za integrisano upravljanje rizicima sprovodi godišnje stres testiranje solventnosti za svrhe ICAAP-a, odnosno interno mjerenje kapitala. Osnovna metodološka postavka stresnog scenarija solventnosti za ostale značajne rizike je bazirana na primjeni pristupa koji podrazumijeva pogoršanje kapitalnog "buffer-a" za unaprijed određeni postotak.

4.3. Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima

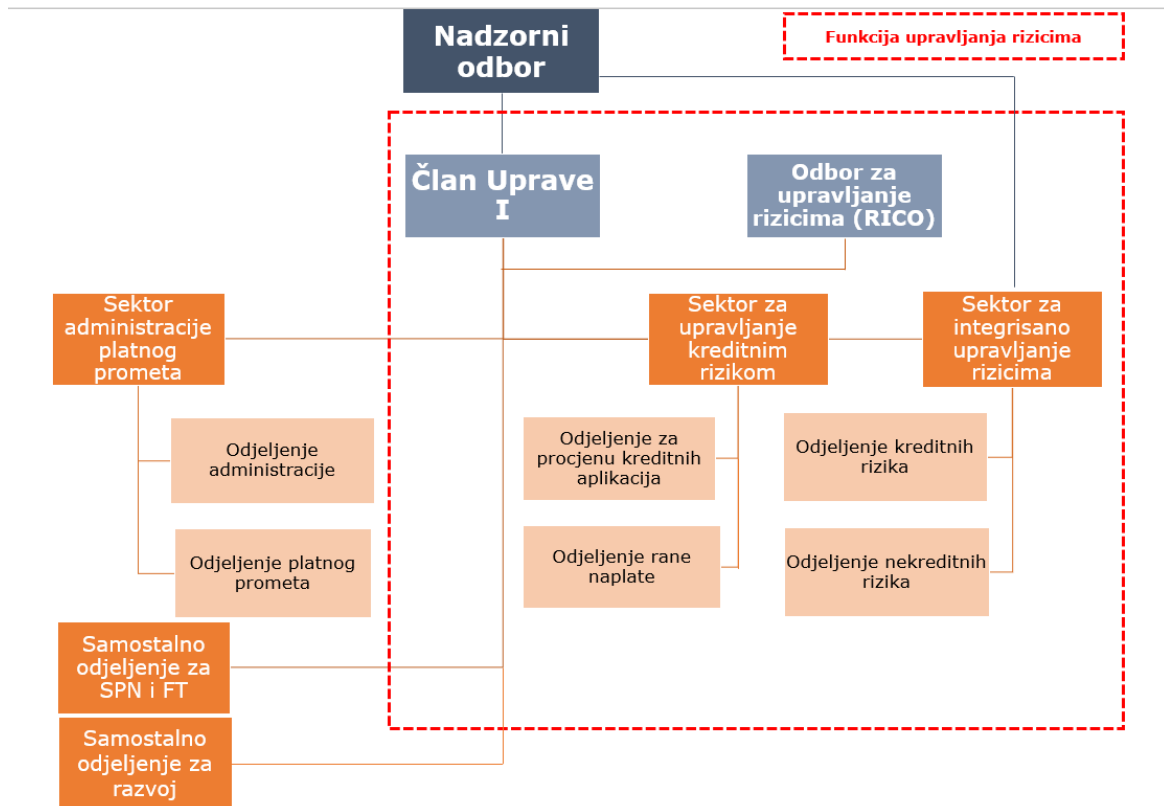
Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta uspostavljena je organizaciona struktura na način koji obezbjeđuje podjelu dužnosti, nadležnosti i odgovornosti zaposlenih, sa jasno definisanim ovlašćenjima i odgovornostima unutar Banke, tako da je funkcija upravljanja rizicima odvojena od funkcije izlaganja rizicima (preuzimanja rizika) čime je obezbijeđeno izbjegavanje sukoba interesa na svim nivoima donošenja odluka, kao i efikasno sprovođenje procesa i postupaka upravljanja rizicima.

Za funkciju upravljanja rizicima na nivou Banke odgovoran je član Uprave pod čijom nadležnošću su, između ostalog, i organizacione jedinice zadužene za upravljanje rizicima, koje pokrivaju sve najvažnije rizike kojima je Banka izložena:

- Sektor za upravljanje kreditnim rizikom i
- Sektor za integrisano upravljanje rizicima.

Prethodno navedene dvije organizacione jedinice odgovorne su za utvrđivanje značajnih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, mjerenje rizika kroz uspostavljene postupke i procedure, definisanje mjera za ograničavanje i ublažavanje rizika, praćenje, analiziranje i kontrolu rizika, te za blagovremeno i kontinuirano izvještavanje rukovodećih organa Banke.

Na dijagramu ispod prikazana je organizacija funkcije upravljanja rizicima u Banci.

U cilju efikasnog upravljanja rizicima, organizaciona struktura Banke formirana je u skladu sa principom "tri linije odbrane":

- Prva linija odbrane – uključuje organizacione jedinice i dijelove Banke odgovorne za poslovanje i podršku poslovanja Banke. Jedan od osnovnih zadataka prve linije odbrane je identifikovanje i inicijalno ocjenjivanje rizika prilikom obavljanja redovnih aktivnosti. Rukovodioci organizacionih jedinica direktno upravljaju rizicima i odgovorni su za preduzimanje korektivnih mjera u slučajevima nedostataka u procesima kojima rukovode.
- Druga linija odbrane – uključuje organizacione jedinice Sektor za upravljanje kreditnim rizikom i Sektor za integrisano upravljanje rizicima (vrši kontrolnu funkciju upravljanja rizicima). Osnovni zadaci druge linije odbrane jesu definisanje sistema upravljanja rizicima i metoda procjene rizika, te kontrola poštovanja utvrđenih ograničenja i uspostavljenih procedura. Ovoj liniji odbrane pripada i kontrolna funkcija za praćenje usklađenosti poslovanja koja u skladu sa Programom rada funkcije usklađenosti poslovanja provjerava usklađenost internih akata sa važećim zakonskim i regulatornim propisima.
- Treća linija odbrane – čini je kontrolna funkcija interne revizije koja u skladu sa Programom interne revizije sprovodi nezavisan pregled i objektivnu ocjenu kvaliteta i efikasnosti sistema upravljanja rizicima u Banci.

Unutrašnja organizacija Banke je definisana organizacionom šemom, a odgovornosti, ovlaštenja, podjela i opis poslova definisani su internim aktima Banke i Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta banke, čime je spriječen sukob interesa zaposlenih.

Za primjenu Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima odgovorni su nadležni organi Banke i organizacioni dijelovi koji sprovode i učestvuju u sistemu upravljanja rizicima. Odgovornosti pojedinih odbora i organizacionih dijelova Banke u okviru sistema upravljanja rizicima su prikazani u nastavku.

Nadzorni odbor Banke nadležan je da usvaja prijedlog poslovne politike i strategije Banke, plan poslovanja i podnosi ih Skupštini Banke na konačno usvajanje; usvaja strategiju i politiku za upravljanje rizicima, kao i strategiju za upravljanje kapitalom Banke; usvaja tromjesečne, polugodišnje i godišnje izvještaje Uprave Banke o sprovođenju poslovne politike, profitabilnosti poslovanja Banke, poslovnim aktivnostima i drugim pitanjima iz njegove nadležnosti; donosi akt o uspostavljanju sistema unutrašnjih kontrola i vrši nadzor nad tim sistemom; usvaja tromjesečno, polugodišnje i godišnje izvještaje kontrolnih funkcija te daje mišljenje Skupštini akcionara o ovim izvještajima; usvaja godišnji izvještaj Odbora za reviziju; usvaja prijedlog finansijskog plana Banke; usvaja Plan oporavka Banke, kao i njegove izmjene; usvaja program i plan rada Interne revizije; utvrđuje unutrašnju organizaciju, odnosno organizacionu strukturu Banke, koja obezbjeđuje podjelu dužnosti, nadležnosti i odgovornosti zaposlenih na način kojim se sprječava sukob interesa i obezbjeđuje transparentan i dokumentovan proces donošenja i sprovođenja odluka; usvaja politiku plata, naknada i ostalih primanja zaposlenih; obavlja i druge poslove u skladu sa Zakonom o bankama, Statutom i odlukama Skupštine Banke.

Uprava Banke obezbjeđuje zakonitost poslovanja Banke i usklađenost poslovanja sa Zakonom o bankama, propisima donesenim na osnovu Zakona o bankama, standardima i pravilima bankarske struke, te najvišim etičkim standardima upravljanja; obezbjeđuje sprovođenje usvojenih strategija i politika, te sprovođenje mjera naloženih od strane Agencije; predlaže Nadzornom odboru poslovnu politiku, strategiju i finansijski plan Banke, uključujući strategiju i politiku upravljanja rizicima i strategiju upravljanja kapitalom; predlaže Nadzornom odboru plan oporavka Banke kao i njegove izmjene; priprema i podnosi, posredstvom Nadzornog odbora, Skupštini akcionara godišnje finansijske izvještaje i izvještaje o poslovanju Banke, sa izvještajem privrednog društva za reviziju i mišljenjem Odbora za reviziju.

Odbor za reviziju predlaže Nadzornom odboru plan rada interne revizije; razmatra izvještaje interne revizije i drugih kontrolnih funkcija, te daje mišljenje o ovim izvještajima; analizira i nadzire primjenu i adekvatno sprovođenje usvojenih strategija i politika za upravljanje rizicima i sprovođenje sistema unutrašnjih kontrola; izvještava Nadzorni odbor o preduzetim aktivnostima, kao i utvrđenim nepravilnostima odmah po njihovom saznanju, te predlaže način njihovog otklanjanja; izvještava Nadzorni odbor o realizaciji preporuka po izvještajima o obavljenoj internoj i spoljnoj reviziji; izvještava Nadzorni odbor o usklađenosti poslovanja Banke sa Zakonom o bankama, drugim propisima i standardima poslovanja.

Centralni kreditni odbor Banke odlučuje o kreditnim zahtjevima u okviru utvrđenih akata Banke, izdavanju garancija i o drugim poslovnim aranžmanima Banke, u skladu sa Zakonom o bankama, Statutom, drugim opštim aktima i Poslovnom politikom Banke. Za svoj rad Kreditni odbor Banke odgovara Nadzornom odboru i podnosi mu izvještaj o radu svaka tri mjeseca.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) prati finansijska tržišta, analizira stanja, promjene i kretanja u bilansu Banke, te razmatra sljedeće ključne oblasti: tržište, likvidnosti (finansiranje, upravljanje), nekreditni rizici (upravljanje, praćenje i mjerenje), kapital, profitabilnost i prodaja.

Odbor za upravljanje rizicima (RICO) pruža podršku strateškim ciljevima Banke kroz planiranje, mjerenje, monitoring i kontrolu sadašnjih i budućih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena kako bi se osiguralo stabilno i profitabilno poslovanje. RICO je odgovoran i za metodološko rješavanje svih pitanja iz domena upravljanja rizicima koji su bitni za poslovanje Banke. Posebna uloga RICO-a je kontrola rizika i strukture kapitala i likvidnosti prema ICAAP-u i ILAAP-u.

Odbor za kontrolu kvaliteta kreditnog portfolija je odgovoran za poboljšanje poslovnih rezultata Banke, kontrolu i unapređenje naplate NPL plasmana, kontrolu kvaliteta delegiranih ovlaštenja, smanjenje NPL-a kao i prelazak u NPL, praćenje kvaliteta restrukturiranih / reprogramiranih kredita, kontrola naplate PL-a i NPL-a.

Odbor za problematična potraživanja razmatra i donosi odluku o reprogramiranju, refinansiranju, postupanju u sudskim postupcima naplate potraživanja i sve druge odluke vezane za plasmane koji su kategorizovani u Nivo kreditnog rizika 2 koji su prešli u ranu naplatu i plasmane kategorizovane u Nivo kreditnog rizika 3; razmatra i analizira redovni izvještaj o kretanju portfolija iz Nivoa kreditnog rizika 1 u Nivo kreditnog rizika 2, iz Nivoa kreditnog rizika 2 u Nivo kreditnog rizika 3, kao i u obrnutom pravcu, što podrazumijeva i podatke o nadležnom referentu, volumenu i broju.

Odbor za praćenje rezultata poslovanja Banke (RECO) obezbjeđuje podršku ostvarivanju ciljeva Banke putem monitoringa i kontrole trenutnih performansi Banke, sagledavanjem odstupanja pokazatelja rezultata u odnosu na poslovni plan, te praćenju strateških poslovnih rizika kojima je Banka izložena a sve u cilju obezbjeđenja stabilnog i profitabilnog poslovanja.

Komisija za upravljanje rizikom likvidnosti (LICO) prati i analizira trenutnu likvidnosnu poziciju Banke, analizira aktualna dešavanja na finansijskim tržištima i njihov uticaj na likvidnosnu poziciju Banke.

U skladu sa Zakonom o bankama, uspostavljene su tri kontrolne funkcije, koje je imenovao Nadzorni odbor: Kontrolna funkcija upravljanja rizicima, Kontrolna funkcija praćenja usklađenosti poslovanja i Kontrolna funkcija interne revizije.

Svaka od navedenih kontrolnih funkcija ima nezavisan status u odnosu na poslovne procese i aktivnosti u kojima rizik nastaje, a koje ove funkcije prate, kontrolišu i ocjenjuju.

Kontrolna funkcija upravljanja rizicima je organizovana u formi Sektora za integrisano upravljanje rizicima, dok su kontrolna funkcija praćenja usklađenosti poslovanja i kontrolna funkcija interne revizije organizovane u formi Samostalnih odjeljenja.

Kontrolna funkcija upravljanja rizicima u Banci je organizaciono nezavisna funkcija koja obavljanjem aktivnosti iz svog domena nadležnosti, utiče na pravovremenu identifikaciju i adekvatno upravljanje svim materijalno značajnim rizicima kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena, a koji proističu iz njenog poslovanja, kako bi se preduprijedili negativni efekti koji mogu ugroziti ključne poslovne funkcije Banke, kao što su: likvidnost, solventnost, profitabilnost i sve ostalo što dovodi u pitanje sigurnost poslovanja.

Sektor za integrisano upravljanje rizicima vrši kontrolnu funkciju upravljanja rizicima, a direktor Sektora za integrisano upravljanje rizicima je imenovani rukovodilac kontrolne funkcije upravljanja rizicima.

Kontrolna funkcija upravljanja rizicima zadužena je da kroz svoj redovan rad vrši:

- analizu rizika, koja uključuje utvrđivanje i mjerenje, odnosno procjenjivanje rizika Banke, uključujući ICT i sajber rizik;
- kontinuirano praćenje svih značajnih rizika Banke;
- sprovođenje testiranja otpornosti na stres;
- provjeru primjene i efikasnosti metoda i postupaka za upravljanje rizicima Banke, uključujući rizike iz makroekonomskog okruženja;
- ispitivanje i ocjenu adekvatnosti i efikasnosti unutrašnjih kontrola u procesu upravljanja rizicima;
- ocjenu adekvatnosti i dokumentovanosti metodologije za upravljanje rizicima;
- učestvovanje u izradi i preispitivanju strategija i politika za upravljanje rizicima;
- učestvovanje u izradi, primjeni i nadzoru nad funkcionisanjem metoda i postupaka za upravljanje rizicima;
- davanje prijedloga i preporuka za efikasno upravljanje rizicima;
- analizu, praćenje i izvještavanje o adekvatnosti kapitala i likvidnosti Banke, te provjeru strategija i postupaka za internu procjenu adekvatnosti kapitala (ICAAP) i internu procjenu adekvatnosti likvidnosti Banke (ILAAP);
- analizu rizika prisutnih kod novih proizvoda ili tržišta;
- izvještavanje Nadzornog odbora, Odbora za reviziju i Uprave o upravljanju rizicima;
- izvještavanje Nadzornog odbora i Uprave o svom radu;
- sprovođenje ostalih provjera koje su potrebne za adekvatnu kontrolu rizika.

Pored gore navedenih aktivnosti, kontrolna funkcija upravljanja rizicima je u obavezi da, u okviru svojih nadležnosti, pravovremeno identifikuje područja poslovanja Banke kod kojih postoji neusklađenost sa zakonskim i podzakonskim aktima, te shodno tome izvrši adekvatnu procjenu rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

Kontrolna funkcija upravljanja rizicima saraduje sa organizacionim dijelovima u kojima rizici nastaju u mjeri u kojoj će doprinijeti kvalitetnijem i potpunijem obavljanju poslovnih zadataka i ostvarenju poslovnih ciljeva kontrole upravljanja rizicima.

Kontrolna funkcija upravljanja rizicima, saraduje sa ostalim kontrolnim funkcijama, procesima i drugim organizacionim dijelovima u cilju unapređenja postupaka rada i kontrolnih postupaka, te eliminisanja negativnih uticaja i posljedica na poslovanje Banke.

Sektor za integrisano upravljanje rizicima izvještava Upravu Banke o upravljanju rizicima u okviru redovnih mjesečnih sjednica RICO-a, a Nadzorni odbor i Odbor za reviziju na kvartalnom nivou, u okviru Izvještaja o praćenju rizika.

Direktor Sektora za integrisano upravljanje rizicima sastavlja Izvještaj o radu na kvartalnom, polugodišnjem i godišnjem nivou.

Kontrolna funkcija usklađenosti poslovanja je uspostavljena u okviru Samostalnog odjeljenja za usklađenost poslovanja. Organizovana je na način koji osigurava da je pozicionirana hijerarhijski dovoljno visoko, tako da je odgovorno lice za upravljanje funkcijom usklađenosti ravnopravno sa drugim funkcijama ili odgovornim licima u Banci, i nije podređena poslovnim funkcijama ili drugim funkcijama i organizacionim jedinicama koje nadzire/kontroliše. U cilju sprječavanja sukoba interesa, funkcija usklađenosti je funkcionalno i organizaciono odvojena od drugih oblasti poslovanja, posebno onih koji ostvaruju prihode. Banka je osigurala da Samostalno odjeljenja za usklađenost poslovanja, istovremeno, ne obavlja dodatne zadatke koji su u suprotnosti sa sadržajem ili prirodom kontrolne funkcije,

odnosno ne obavlja druge poslove u takvom obimu koji značajno umanjuju ili onemogućavaju provođenje funkcije usklađenosti.

Osnovni ciljevi kontrolne funkcije usklađenosti poslovanja su:

- kontinuirano sprovođenje kontrole usklađenosti poslovanja Banke sa odredbama Zakona o bankama RS, podzakonskim propisima Agencije za bankarstvo RS, drugim relevantnim zakonima i podzakonskim propisima i internim aktima Banke u cilju vršenja prevencije, otkrivanja i otklanjanja eventualnih kršenja zakonskih propisa i internih akata Banke;
- ograničavanje obima gubitaka Banke koji su rezultat kršenja zakonskih propisa i internih procedura, kao što su poslovni gubici, gubitak ili ograničenje posjedovanja licenci, regulatorne i druge sankcije, administrativni troškovi, štete pričinjene licima, imovini ili poslovnom okruženju, gubitak ugleda i slično, a koji bi doveli do narušavanja integriteta i reputacije Banke;
- zaštita Banke kao pravnog lica i njenih odgovornih lica za odgovornost nastalu u slučajevima povreda propisa učinjenih od strane zaposlenih, predstavnika ili drugih lica za koje je Banka odgovorna kada djeluju u njeno ime;
- ojačavanje ugleda i identiteta Banke, ispunjavanje očekivanja zainteresovanih strana u pogledu poslovanja Banke koji se oslanjaju na integritet, vrijednosti i usklađenosti sa zakonskim propisima.

Samostalno odjeljenja za usklađenost poslovanja kvartalno, polugodišnje i godišnje o svojim aktivnostima (provedenim kontrolama i godišnjem planu aktivnosti zasnovanom na zahtjevima internog i eksternog okruženja) izvještava Upravu, Odbor za reviziju i Nadzorni odbor Banke.

Kontrolna funkcija interne revizije je uspostavljena u okviru Samostalnog odjeljenja interne revizije. Organizovana je kao nezavisna jedinica, funkcionalno i organizaciono nezavisna od aktivnosti koje revidira i od drugih organizacionih dijelova Banke, koja treba da obezbijedi viši nivo objektivnosti i tačnosti podataka koje Banka dostavlja akcionarima i drugim korisnicima, kao i otkrivanje uslova koji mogu negativno uticati na njeno poslovanje.

Kontrolna funkcija interne revizije ima za cilj da vrši ocjenu:

- adekvatnost funkcije upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti poslovanja, radi identifikovanja, praćenja i kontrole ključnih rizika, te preduzimanje odgovarajućih mjera za njihovo ograničavanje i ublažavanje;
- tačnosti, ispravnosti i pouzdanosti sistema računovodstvenih evidencija i finansijskih izvještaja Banke;
- adekvatnosti informacionog sistema u Banci;
- strategije i postupaka za internu procjenu adekvatnosti kapitala i internu procjenu adekvatnosti likvidnosti;
- pouzdanosti sistema izvještavanja, kao i pravovremenosti i tačnosti izvještaja propisanih zakonima;
- sistema prikupljanja i ispravnosti informacija koje se javno objavljuju u skladu sa Zakonom;
- upravljanja zaštite imovine Banke;
- primjene politike plata, naknada i drugih primanja u Banci;
- slabosti u poslovanju Banke i njenih zaposlenih, kao i slučajeva neizvršenja obaveza i prekoračenja ovlašćenja;

- postupanja Banke po nalogima i preporukama Agencije i privrednog društva za reviziju;
- ostalih poslova Banke propisanih zakonom i drugim propisima;
- obavlja ostale poslove potrebne za ostvarivanje ciljeva interne revizije.

Kontrolna funkcija interne revizije izvještaje o radu podnosi Upravi Banke na informisanje, Odboru za reviziju na mišljenje i Nadzornom odboru na razmatranje i usvajanje.

Banka je uspostavila, sprovodi i unapređuje sistem unutrašnjih kontrola u svim područjima poslovanja kroz organizacionu strukturu, kontrolu aktivnosti i podjelu dužnosti i poslova. Unutrašnje kontrole integrisane su u procese i aktivnosti Banke, administrativne i računovodstvene postupke, kao i djelokrug rada kontrolnih funkcija Banke. Zaposleni radnici, više rukovodstvo, Uprava i Nadzorni odbor su obavezni da na primjeren način učestvuju u uspostavljanju, sprovođenju i unapređivanju sistema unutrašnjih kontrola.

4.4. Sistem izvještavanja, mjerenja i ublažavanja rizika

Upravljanje rizicima u poslovanju je od strateške važnosti za Banku, a u cilju minimiziranja negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke. Upravljanje rizicima unutar Banke vrši se kroz:

- identifikaciju svih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju;
- mjerenje rizika koji mogu imati uticaj na trenutne i buduće zarade i dostupan kapital (regulatorni i ekonomski). U procesu kvantifikacije rizika posebna pažnja je usmjerena na upoređivanje očekivanog trenutnog i neočekivanog volumena rizika, te budućeg projektovanog razvoja rizika i rizika definisanog stres test analizom;
- primjenu tehnika i aktivnosti za ublažavanje rizika;
- kontinuirano upravljanje i praćenje svih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena;
- stres testiranje.

Banka kontinuirano identifikuje, odnosno utvrđuje rizike kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, te analizira uzroke nastanka izloženosti rizicima. Proces se vrši najmanje jednom godišnje ili češće kad god je to neophodno (u slučaju promjene u postojećim rizicima kao i pojave novih rizika). Banka slijedi pristup „četvorogodišnjeg gledanja unaprijed“, pokušavajući da otkrije moguće događaje u budućnosti koji bi mogli imati uticaj na potrebu za kapitalom.

Banka mjeri značajne rizike primjenom kvantitativnih i/ili kvalitativnih metoda mjerenja, odnosno procjene rizika čija primjena omogućava uočavanje promjena u rizičnom profilu Banke, odnosno pojave novih rizika u poslovanju.

Ublažavanje rizika podrazumijeva održavanje rizika u nivou koji je u skladu sa sklonosti Banke ka preuzimanju rizika.

S obzirom da je prisustvo rizika u poslovanju Banke neizbježno i da ih Banka mora prihvatiti, u slučajevima kada oni dosegnu nivoe koji nisu u skladu sa željenim rizičnim profilom, Banka će koristiti mjere za ublažavanje rizika, koje su podijeljene u nekoliko grupa:

- smanjenje izloženosti riziku – kroz npr. ograničavanje novih plasmana ili povećanom naplatom loših plasmana u cilju smanjenja izloženosti kreditnom riziku, plasiranje

plasmana bez valutne klauzule, u cilju smanjenja izloženosti kreditno-deviznom riziku i slično;

- diversifikacija izloženosti – kroz npr. odobravanje plasmana široj grupi klijenata različitih profesija, zaposlenih kod poslodavaca različitih privrednih grana u cilju smanjenja izloženosti kreditnom riziku i riziku koncentracije i slično;
- prenos rizika – kroz npr. obezbjeđivanje datih plasmana polisama osiguranja u slučaju gubitka posla klijenta kojem su sredstva plasirana u cilju smanjenja izloženosti kreditnom riziku i slično;
- izbjegavanje izlaganja riziku – kroz npr. nedavanje plasmana pravnim licima koja se mogu smatrati rizičnim djelatnostima (npr. novoosnovane IT firme) u cilju smanjenja izloženosti kreditnom riziku, nekreditiranju djelatnosti proizvodnje i prodaja oružja u cilju smanjenja rizika od pranja novca i finansiranja terorizma i slično.

Detaljnije mjere za praćenje i ublažavanje rizika po pojedinačnim vrstama rizika opisane su u uspostavljenim strategijama, programima i politikama koje se odnose na pojedinačne rizike.

Banka ima uspostavljene linije izvještavanja i propisanu dinamiku redovnog izvještavanja organa upravljanja Banke, kojim je obuhvaćeno upravljanje rizikom, uključujući i kontrolu rizika, te korišćenje tih izvještaja u procesu donošenja poslovnih odluka, na jasan i transparentan način.

Postoje sljedeći nivoi izvještavanja o rizicima:

- Regulatorni izvještaji – set izvještaja definisanih od strane Agencije koji se dostavljaju na mjesečnom, kvartalnom, polugodišnjem i godišnjem nivou (izvještaji o kapitalnim zahtjevima, velikim izloženostima, izvještaj o kamatnom i ostalim rizicima, izvještavanje o rizicima u skladu sa regulatornim standardima Stuba 3);
- Interni izvještaji – pripremaju zaposleni u Sektoru za integrisano upravljanje rizicima i Sektoru za upravljanje sredstvima, imaju za cilj pružanje sveobuhvatne i realistične slike o poziciji rizika i kapitala/likvidnosti, usaglašenosti sa mjerama sklonosti ka preuzimanju rizika, i poštovanju limita i znakova upozorenja u slučaju izmjena rizičnog profila Banke.

4.5. Rizični profil i sposobnost podnošenja rizika Banke

Proces upravljanja rizicima uključuje jasno definisanje i dokumentovanje rizičnog profila, usklađivanje rizičnog profila Banke sa sklonošću ka preuzimanju rizika i tolerancije prema riziku, te usklađenost rizičnog profila Banke sa rezultatima ICAAP-a i ILAAP-a Banke.

Rizični profil Banke je mjera, odnosno procjena strukture i nivoa svih značajnih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, pri čemu su kvantitativne metode koje se koriste za mjerenje rizika dokumentovane, te jasno definisani načini za procjenu rizika koje Banka nije u mogućnosti kvantitativno mjeriti.

Prilikom definisanja rizičnog profila Banke primjenjuju se sljedeća pravila:

- Banka analizira trenutni relativni značaj različitih vrsta rizika i koncentraciju rizika među pojedinačnim vrstama rizika kako bi kreirala okvir za dalji razvoj prema ciljnom rizičnom profilu;
- rizici koji se smatraju značajnim se kvantifikuju ili kvalitativno procjenjuju kako bi se odredio trenutni ukupni rizični profil Banke;
- na osnovu svojih resursa i iskustva, Banka definiše rizike koji su neprihvatljivi;

- na osnovu trenutnog rizičnog profila, poslovnih planova i sklonosti ka preuzimanju rizika, definiše se ciljani rizični profil;
- ciljani rizični profil predstavlja osnovu za postavljanje konzistentnih limita rizika;
- ciljani rizični profil se uzima u obzir u procesu planiranja i upravljanja kapitalom i likvidnošću.

Sposobnost podnošenja rizika (engl. *risk-bearing capacity*) je najveći ukupni nivo i vrste rizika koje Banka može preuzeti, uzimajući u obzir raspoloživi kapital i likvidnost, kvalitet sistema upravljanja rizicima i sistema internih kontrola, te regulatorna ograničenja. Sposobnost podnošenja rizika je predstavljena kroz alokaciju kapitala i likvidnosti za pokriće značajnih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju.

Određivanje internih kapitalnih i likvidnosnih zahtjeva predstavlja jednu od ključnih aktivnosti u nizu aktivnosti za upravljanje i kontrolu rizika u Banci, i na sveobuhvatan način pokriva sve vrste rizika, tako obezbjeđujući da Banka uvijek posluje sa dovoljno kapitala i likvidnosti za pokriće svih značajnih rizika.

Kapital i likvidnost se raspoređuje za sve ključne rizike kao i ostale rizike za koje se smatra da su značajni obzirom da su sastavni dio procesa identifikacije i procjene značajnosti rizika.

Banka prilikom izračunavanja internih kapitalnih i likvidnosnih zahtjeva mjeri značajne rizike kvantitativnim metodama ili procjenjuje značajne rizike koje nije u mogućnosti kvantifikovati koristeći se metodologijom i pristupima koji najviše odgovaraju organizaciji i poslovnim aktivnostima Banke.

Upravljanje rizicima u poslovanju je od strateške važnosti za Banku, a u cilju minimiziranja negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital/likvidnosti Banke. Prilikom definisanja poslovne strategije Banka se oslanja na ciljani rizični profil kao osnove za procjenu neophodnog kapitala/likvidnosti za pokriće postojećih i potencijalnih budućih rizika u poslovanju.

4.6. Informisanje organa upravljanja o rizicima

Redovnim praćenjem, kontrolom i izvještavanjem o izloženostima rizicima i rizičnom profilu Banke omogućeno je pravovremeno, tačno i dovoljno informisanje svih relevantnih nivoa upravljanja u Banci u cilju donošenja poslovnih odluka i odluka o upravljanju rizicima, odnosno za sigurno i stabilno poslovanje Banke.

Informacije obuhvataju odgovorajuće informacije o izloženosti pojedinim rizicima, uključujući informacije o rizičnom profilu i njegovim promjenama, sklonosti ka preuzimanju rizika, o mjerama i aktivnostima koje se namjeravaju preduzeti ili su preduzete sa ciljem ublažavanja rizika, o prekoračenjima limita rizika i slično.

Izvještaji o rizicima kojima je Banka izložena su:

- transparentni (sadrže jasne, razumljive i precizne informacije u pogledu izloženosti rizicima);
- sveobuhvatni (potpuni, odnosno obuhvataju sve značajne rizike u poslovanju);
- upotrebljivi (u smislu sadržaja važnih informacija za donošenje odluka u vezi sa rizicima);
- uporedivi (u pogledu jednoobraznosti informacija koje sadrže);
- pravovremeni (omogućavaju pravovremeno preduzimanje potrebnih mjera).

Banka je uspostavila odgovarajući sistem redovnog praćenja i izvještavanja članova Uprave, Nadzornog odbora, Odbora za reviziju, Agencije i drugih relevantnih tijela o izloženosti Banke pojedinim vrstama rizika, usklađenosti sa uspostavljanim sistemom limita, politikama, planovima i strategijama, kao i njihovom uticaju na planirano poslovanje Banke.

Izvještaji se pripremaju na dnevnoj, mjesečnoj, kvartalnoj, polugodišnjoj i godišnjoj osnovi u zavisnosti od vrste, svrhe i krajnjeg korisnika izvještaja.

Pored redovnih izvještaja, Banka u slučaju potreba priprema i ad hoc izvještaje i prezentacije o ostvarenjima, promjenama i uticajima na poslovanje Banke, na buduća kretanja aktive, nivo adekvatnosti kapitala i likvidnosti, pokazatelje kapitala i likvidnosti, ročne i valutne usklađenosti aktive i pasive Banke i slično.

Način praćenja i izvještavanja po pojedinačnim vrstama rizika opisan je u uspostavljenim strategijama / programima / politikama koje se odnose na pojedinačne rizike.

Nadzorni odbor i Uprava Banke donose odluke na osnovu internih izvještaja vezanih za upravljanje rizicima. Naime, kroz uspostavljene linije internog izvještavanja, Nadzorni odbor i Uprava Banke imaju uvid u trenutni rizični profil, te odstupanja trenutne izloženosti rizicima u odnosu na definisane limite, odnosno ciljne vrijednosti.

Sektor za integrisano upravljanje rizicima, na mjesečnom nivou, izrađuje sažet Iskaz o sklonosti ka preuzimanju rizika - RAS sa vrijednostima pokazatelja na posljednji dan u mjesecu. Sektor za integrisano upravljanje rizicima o RAS pokazateljima na posljednji dan u mjesecu izvještava Upravu Banke kroz redovne mjesečne sjednice RICO-a. Kontrolna funkcija upravljanja rizicima o RAS pokazateljima sa stanjem na posljednji dan u mjesecu izvještava Odbor za reviziju i Nadzorni odbor Banke, u okviru redovnih kvartalnih izvještaja koje ta kontrolna funkcija podnosi Odboru za reviziju i Nadzornom odboru Banke.

U izvještaju se prate uspostavljeni limiti RAS pokazatelja i u slučaju prekoračenja Uprava Banke razmatra i po potrebi donosi odluke o mjerama koje je potrebno preduzeti u cilju smanjenja izloženosti riziku.

Na mjesečnom nivou, Sektor za integrisano upravljanje rizicima izrađuje i Mjesečni RICO izvještaj i prezentuje ga Upravi Banke na sjednicama RICO-a. U okviru ovog izvještaja obuhvaćeno je praćenje materijalno značajnih rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju (kreditnog, deviznog, kamatnog, operativnog, rizika likvidnosti), rizičnog profila, sklonosti ka preuzimanju rizika (RAS), adekvatnosti kapitala/likvidnosti i slično. Na kvartalnom nivou, kontrolna funkcija upravljanja rizicima izvještava Odbor za reviziju i Nadzorni odbor o upravljanju rizicima u obliku Izvještaja o praćenju rizika. U okviru ovog izvještaja obuhvaćeno je sve navedeno u Mjesečnom RICO izvještaju, s tim što su podaci i informacije prikazani na kvartalnom nivou u sažetoj formi.

5. KAPITAL

Upravljanje kapitalom predstavlja redovni proces utvrđivanja i održavanja kvantiteta i kvaliteta (odnosno strukture) kapitala Banke najmanje na propisanom odnosno odgovarajućem nivou kao i jasno razumijevanje realnih potreba Banke za kapitalom.

Zbog toga što kapital predstavlja rijedak ekonomski i strateški resurs, upravljanje kapitalom čini jednu od najbitnijih komponenti opreznog, efikasnog i strateškog planiranja i upravljanja Bankom.

Kapital Banci pruža potrebne izvore za redovne aktivnosti, pokrće preuzetog i potencijalnog rizika, upotpunjavanje ukupnog poslovanja, širenje obima Banke i finansiranje nekamatonske aktive.

Banka, u zavisnosti od rizičnog profila i sistemskog značaja Banke, treba da u svakom trenutku obezbijedi iznos kapitala adekvatan vrstama, obimu i složenosti poslova koje obavlja i rizicima kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju.

Regulatorni kapital Banke predstavlja iznos izvora sredstava koji je Banka dužna održavati radi sigurnog i stabilnog poslovanja, odnosno ispunjenja obaveza prema povjericima. Regulatorni kapital predstavlja zbir osnovnog i dopunskog kapitala nakon regulatornih usklađivanja. Pri tome, osnovni kapital Banke predstavlja zbir redovnog osnovnog kapitala i dodatnog osnovnog kapitala nakon regulatornih usklađivanja.

Regulatorni kapital ne može biti manji od 15 miliona KM.

Banka može povećati kapital na sljedeći način:

- novim ulozima i to emisijom novih akcija po postupku na način i pod uslovima propisanim odgovarajućim Zakonom o bankama i drugim propisima;
- iz sredstava Banke pretvaranjem neraspoređene dobiti u akcionarski kapital u skladu sa Zakonom o bankama i drugim propisima.

Pri povećanju osnovnog kapitala Banke vrši se izdavanje novih akcija ili se povećava nominalna vrijednost postojećih akcija. Odluku o povećanju osnovnog kapitala donosi Skupština Banke, uz prethodnu saglasnost Agencije.

Regulatorni kapital Banke na dan 31.12.2023. godine iznosi 29 miliona KM i u odnosu na prethodnu godinu veći je za 5,5 miliona KM usljed izvršene dokapitalizacije i pripisa dobiti iz prethodne godine što je uticalo na povećanje iznosa regulatornog kapitala.

Informacije koje se odnose na strukturu regulatornog kapitala Banke na dan 31.12.2023. godine sadržane su u sljedećoj tabeli.

Kapital		
Red. br.	Stavka	Iznos (u 000 KM)
1	REGULATORNI KAPITAL	28,651
1.1	OSNOVNI KAPITAL	28,651
1.1.1	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL	22,651

Kapital		
Red. br.	Stavka	Iznos (u 000 KM)
1.1.1.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	25,736
1.1.1.2	Zadržana dobit	-2,317
1.1.1.3	Ostali ukupni rezultat	94
1.1.1.4	Ostale rezerve	56
1.1.1.5	(-) Ostala nematerijalna imovina	-918
1.1.1.6	(-) Odložena poreska imovina koja zavisi od buduće profitabilnosti i ne proizilazi iz privremenih razlika umanjениh za povezane poreske obaveze	0
1.1.1.7	(-) Odbici od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuju dodatni osnovni kapital	0
1.1.1.8	(-) Odloženo poresko sredstvo koje se može odbiti i koja zavisi od buduće profitabilnosti i proizilazi iz privremenih razlika	0
1.1.2	DODATNI OSNOVNI KAPITAL	6,000
1.1.2.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao dodatni osnovni kapital	6,000
1.1.2.2	(-) Odbici od stavki dopunskog kapitala koji premašuju dopunski kapital	0
1.1.2.3	Odbitak od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuje dodatni osnovni kapital (odbija se od redovnog osnovnog kapitala)	0
1.2	DOPUNSKI KAPITAL	0
1.2.1	Instrumenti kapitala i subordinisani krediti koji se priznaju kao dopunski kapital	0
1.2.2	Opšte ispravke vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardizovanim pristupom	0
1.2.3	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji premašuje dopunski kapital (odbijen u dodatnom osnovnom kapitalu)	0
1.2.4	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala – ostalo	0

Na osnovu pregleda strukture regulatornog kapitala može se uočiti da se regulatorni kapital Banke sastoji primarno od instrumenata osnovnog, odnosno redovnog osnovnog kapitala koji predstavljaju visokokvalitetne instrumente kapitala.

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata koji se uključuju u obračun regulatornog kapitala dat je u sljedećim tabelama.

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata	
Br.	Stavka
1	Emitent: NAŠA BANKA A.D. BANJA LUKA
1.1	Jedinstvena oznaka: BA100PIBBRD2
Tretman u skladu sa regulatornim okvirom	
2	Priznat na pojedinačnoj / konsolidovanoj osnovi: na pojedinačnoj osnovi
3	Vrsta instrumenta: obične akcije
4	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala u hiljadama KM, sa stanjem na dan posljednjeg izvještavanja: 25,736 hiljada KM
5	Nominalni iznos instrumenta: 25.736 hiljada KM
5.1.	Emisiona cijena: nije primjenjivo

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata	
Br.	Stavka
5.2.	Otkupna cijena: nije primjenjivo
6	Računovodstvena klasifikacija: akcionarski kapital
7	Datum izdavanja instrumenta: 11.11.2001. godine / 27.11.2002. godine / 13.05.2003. godine / 28.11.2005. godine / 12.01.2006. godine / 29.05.2006. godine / 20.08.2008. godine / 14.10.2015. godine / 30.06.2016. godine / 15.04.2017. godine / 30.07.2019. godine / 11.01.2022. godine / 17.11.2022. godine / 29.03.2023. godine
8	Instrument sa datumom dospijeća ili instrument bez datuma dospijeća: bez datuma dospijeća
8.1.	Inicijalni datum dospijeća: bez dospijeća
9	Opcija kupovine od strane emitenta: ne
9.1.	Prvi datum aktiviranja opcije kupovine, uslovni datum aktiviranja opcije kupovine i otkupna vrijednost: ne sadrži opciju kupovine
9.2.	Naknadni datum aktiviranja opcije kupovine (ako je primjenjivo): nije primjenjivo
Kuponi/dividende	
10	Fiksna ili promjenljiva dividenda/kupon: promjenljivi
11	Kuponska stopa i povezani indeksi: nije primjenjivo
12	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende: ne postoji
13.1.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa vremenom isplate dividendi/kupona: puno diskreciono pravo
13.2.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa iznosom dividendi/kupona: puno diskreciono pravo
14	Mogućnost povećanja prinosa ili drugih podsticaja za otkup: ne
15	Nekumulativne ili kumulativne dividende/kuponi: nije primjenjivo
16	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument: nije primjenjivo
17	Ako je konvertibilan, uslovi pod kojima može doći do konverzije: nije primjenljivo
18	Ako je konvertibilan djelimično ili u cijelosti: nije primjenljivo
19	Ako se može konvertovati, stopa konverzije: nije primjenljivo
20	Ako je konvertibilna, obavezna ili dobrovoljna konverzija: nije primjenljivo
21	Ako je konvertibilan, instrument u koji se konvertuje: nije primjenljivo
22	Ako je konvertibilan, emitent instrumenta u koji se konvertuje: nije primjenljivo
23	Mogućnost smanjenja vrijednosti: da
24	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, uslovi pod kojima može doći do smanjenja vrijednost: Odluku o smanjenju vrijednosti donosi Skupština banke, a pravna osnova za pokretanje smanjenja vrijednosti su zakonske odredbe (zakonski pristup).
25	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, djelimično ili u cijelosti: u potpunosti ili djelimično
26	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, trajno ili privremeno: trajno
27	Ako je smanjenje vrijednosti privremeno, opis mehanizama povećanja vrijednosti: nije primjenljivo
28	Vrsta instrumenta koji će se u slučaju likvidacije ili stečaja isplatiti neposredno prije navedenog instrumenta: nekumulativne prioritetne akcije
29	Neusklađene karakteristike konvertovanih instrumenata: ne
30	Ako postoje, navesti neusklađene karakteristike: nije primjenljivo

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata	
Br.	Stavka
1	Emitent: NAŠA BANKA A.D. BANJA LUKA
1.1	Jedinstvena oznaka: za 1.000.000 prioriternih akcija PIBB-P-B jedinstvena oznaka ISIN je BA100PIBBPB0; za 5.000.000 prioriternih akcija PIBB-P-A jedinstvena oznaka je BA100PIBBPA2
Tretman u skladu sa regulatornim okvirom	
2	Priznat na pojedinačnoj / konsolidovanoj osnovi: na pojedinačnoj osnovi
3	Vrsta instrumenta: nekumulativne prioritete akcije
4	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala u hiljadama KM, sa stanjem na dan posljednjeg izvještavanja: 6,000 hiljada KM
5	Nominalni iznos instrumenta: 6,000 hiljada KM
5.1.	Emisiona cijena: nije primjenjivo
5.2.	Otkupna cijena: nije primjenjivo
6	Računovodstvena klasifikacija: akcionarski kapital
7	Datum izdavanja instrumenta: 05.10.2012. godine / 18.02.2015. godine
8	Instrument sa datumom dospijeća ili instrument bez datuma dospijeća: bez datuma dospijeća
8.1.	Inicijalni datum dospijeća: bez dospijeća
9	Opcija kupovine od strane emitenta: ne
9.1.	Prvi datum aktiviranja opcije kupovine, uslovni datum aktiviranja opcije kupovine i otkupna vrijednost: nije primjenjivo
9.2.	Naknadni datum aktiviranja opcije kupovine (ako je primjenjivo): nije primjenjivo
Kuponi/dividende	
10	Fiksna ili promjenljiva dividenda/kupon: fiksni
11	Kuponska stopa i povezani indeksi: 8%
12	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende: postoji
13.1.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa vremenom isplate dividendi/kupona: djelimično diskreciono pravo. Razlozi za djelimično diskreciono pravo: Kapital ispod određenog praga ili nedovoljno ostvarena dobit.
13.2.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa iznosom dividendi/kupona: nije primjenjivo
14	Mogućnost povećanja prinosa ili drugih podsticaja za otkup: ne
15	Nekumulativne ili kumulativne dividende/kuponi: nekumulativni
16	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument: konvertibilan
17	Ako je konvertibilan, uslovi pod kojima može doći do konverzije: U slučaju da se ne isplati dividenda do 30.06. tekuće godine za prethodnu godinu
18	Ako je konvertibilan djelimično ili u cijelosti: u potpunosti
19	Ako se može konvertovati, stopa konverzije: 1:1
20	Ako je konvertibilna, obavezna ili dobrovoljna konverzija: dobrovoljna konverzija
21	Ako je konvertibilan, instrument u koji se konvertuje: obične akcije
22	Ako je konvertibilan, emitent instrumenta u koji se konvertuje: Nasa banka a.d. Banja Luka
23	Mogućnost smanjenja vrijednosti: da
24	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, uslovi pod kojima može doći do smanjenja vrijednost: zakonski pristup

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata	
Br.	Stavka
25	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, djelimično ili u cijelosti: u potpunosti ili djelimično
26	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, trajno ili privremeno: trajno
27	Ako je smanjenje vrijednosti privremeno, opis mehanizama povećanja vrijednosti: nije primjenjivo
28	Vrsta instrumenta koji će se u slučaju likvidacije ili stečaja isplatiti neposredno prije navedenog instrumenta: nije primjenljivo
29	Neusklađene karakteristike konvertovanih instrumenata: ne
30	Ako postoje, navesti neusklađene karakteristike: nije primjenjivo

6. KAPITALNI ZAHTJEVI I ADEKVATNOST KAPITALA

6.1. Iznosi kapitalnih zahtjeva i stope kapitala

U skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banaka i Odlukom o izmjeni i dopuni odluke o izračunavanju kapitala banaka, Banka izračunava kapitalne zahtjeve za kreditni, tržišni i operativni rizik.

Za računanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik Banka koristi standardizovani pristup u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banaka i Odluke o izmjeni i dopuni odluke o izračunavanju kapitala banaka. Kapitalni zahtjev za kreditni rizik se računa kao iznos izloženosti ponderisan rizikom za kreditni rizik * 12%.

Za računanje kapitalnih zahtjeva za tržišni rizik Banka koristi standardizovani pristup u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banaka. Kapitalni zahtjev za tržišni rizik se računa kao ukupna neto devizna pozicija Banke (ukupna neto duga ili neto kratka pozicija, u zavisnosti koja je veća) * 12%.

Za računanje kapitalnih zahtjeva za operativni rizik Banka koristi pristup osnovnog pokazatelja u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banaka i Odluke o izmjeni i dopuni odluke o izračunavanju kapitala banaka. Prema pristupu osnovnog pokazatelja, kapitalni zahtjev za operativni rizik jednak je 15% trogodišnjeg prosjeka relevantnog pokazatelja koji se izračunava u skladu sa članom 105. Odluke o izračunavanju kapitala banaka i članom 18. Odluke o izmjeni i dopuni odluke o izračunavanju kapitala banaka. Postupajući u skladu sa propisom da regulatorni kapital Banke ne smije pasti ispod iznosa uplaćenog osnivačkog kapitala koji se u skladu sa odredbama zakonskog propisa zahtjeva prilikom izdavanja dozvole za rad, Banka mora u svakom trenutku ispunjavati sljedeće kapitalne zahtjeve:

- stopu redovnog osnovnog kapitala od 6.75%,
- stopu osnovnog kapitala od 9%,
- stopu regulatornog kapitala od 12%.

Banka izračunava stope kapitala na sljedeći način:

- stopa redovnog osnovnog kapitala jeste odnos redovnog osnovnog kapitala i ukupnog iznosa izloženosti riziku, izražena u procentima;

- stopa osnovnog kapitala jeste odnos osnovnog kapitala i ukupnog iznosa izloženosti riziku, izražena u procentima;
- stopa regulatornog kapitala jeste odnos regulatornog kapitala i ukupnog iznosa izloženosti riziku, izražena u procentima.

Banka je dužna ispunjavati regulatorne zahtjeve u pogledu zaštitnih slojeva kapitala.

Zaštitni sloj za očuvanje kapitala jeste regulatorni kapital koji Banka mora održavati u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2.5% ukupnog iznosa izloženosti riziku. Zaštitni sloj za očuvanje kapitala predstavlja dio redovnog osnovnog kapitala iznad propisanog minimuma od 6.75% ukupnog iznosa izloženosti riziku, odnosno sve propisane minimalne stope kapitala se uvećavaju za iznos zaštitnog sloja za očuvanje kapitala.

Zahtjev za ostale zaštitne slojeve kapitala (kombinovani zaštitni sloj) predstavlja redovni osnovni kapital, izražen procentualno u odnosu na ukupni iznos izloženosti riziku, koji je namijenjen ispunjavanju zahtjeva za zaštitnim slojem za očuvanje kapitala, uvećan za sljedeće zaštitne slojeve, u zavisnosti od toga šta je primjenjivo:

- kontraciklični zaštitni sloj specifičan za banku,
- zaštitni sloj za sistemski važnu banku,
- zaštitni sloj za sistemski rizik.

Trenutno obaveza Banke odnosi se na održavanje zaštitnog sloja za očuvanje kapitala. Primjena ostalih zaštitnih slojeva kapitala propisaće se posebnim internim aktom u slučaju potrebe.

Podaci koji se odnose na kapitalne zahtjeve i adekvatnost kapitala na dan 31.12.2023. godine dati su u sljedećoj tabeli.

Adekvatnost kapitala		
Br.	STAVKA	IZNOS (u 000 KM)
1	Kapitalni zahtjevi za kreditni rizik	17,239
1.1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	0
1.2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	314
1.3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	70
1.4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0
1.5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0
1.6	Izloženosti prema institucijama	304
1.7	Izloženosti prema privrednim društvima	3,717
1.8	Izloženosti prema stanovništvu	4,500
1.9	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	6,399
1.10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	377
1.11	Visokorizične izloženosti	0
1.12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0
1.13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0

Adekvatnost kapitala		
Br.	STAVKA	IZNOS (u 000 KM)
1.14	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	0
1.15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	50
1.16	Ostale izloženosti	1,509
2	Kapitalni zahtjevi za iznos namirenja/ispоруke	0
3	Kapitalni zahtjevi za tržišne rizike	108
3.1	Kapitalni zahtjevi za specifični i opšti rizik pozicije po osnovu dužničkih i vlasničkih instrumenata	0
3.2	Kapitalni zahtjevi za velike izloženosti koje prekoračuju ograničenja definisana Odlukom o velikim izloženostima	0
3.3	Kapitalni zahtjevi za devizni rizik	108
3.4	Kapitalni zahtjevi za robni rizik	0
4	Kapitalni zahtjevi za operativni rizik	1,802
5	STOPA REDOVNOG OSNOVNOG KAPITALA	14.19%
6	STOPA OSNOVNOG KAPITALA	17.95%
7	STOPA REGULATORNOG KAPITALA	17.95%

6.2. Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza

Banka identifikuje sve klijente koji su u statusu neizmirenja obaveza u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banaka i Odluke o izmjeni i dopuni odluke o izračunavanju kapitala banaka.

Smatra se da je nastupio status neizmirenja obaveza kada je ispunjen jedan ili oba od sljedećih uslova:

- dužnik kasni sa otplatom dospjelih obaveza prema Banci duže od 90 dana u materijalno značajnom iznosu, osim u slučaju da Banka dokaže da je kašnjenje nastalo zbog tehničke greške;
- Banka smatra izvjesnim da dužnik neće u potpunosti izmiriti svoje obaveze prema Banci ne uzimajući u obzir mogućnost naplate iz kolaterala (engl. *Unlikelihood to pay* – UTP).

Pod materijalno značajnim iznosom podrazumijevaju se ukupna dospjela potraživanja od:

- fizičkog lica u iznosu većem od 200 KM i 1% ukupne bilansne izloženosti dužnika;
- pravnog lica u iznosu većem od 1 000 KM i 1% ukupne bilansne izloženosti dužnika.

6.3. Određivanje očekivanih kreditnih gubitaka

Banka je definisala način raspoređivanja finansijske aktive u nivoe kreditnog rizika i utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka u skladu sa zahtjevima Agencije koji su propisani Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka.

Banka svaku izloženost koju vrednuje po amortizovanom trošku i po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat raspoređuje u jednu od sljedećih kategorija:

- Nivo kreditnog rizika 1 – nizak nivo kreditnog rizika (engl. *performing*);
- Nivo kreditnog rizika 2 – povećan nivo kreditnog rizika (engl. *underperforming*);
- Nivo kreditnog rizika 3 – izloženosti kod kojih je nastalo umanjene vrijednosti, odnosno izloženosti u statusu neizmirenja obaveza (engl. *non-performing*);
- POCI imovina – izloženost za koju se u trenutku početnog priznavanja utvrdi da je njena vrijednost umanjena za kreditne gubitke zbog postojanja značajnog kreditnog rizika.

Banka za svaku izloženost vrši procjenu iznosa izloženosti u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza (engl. *Exposure at Default – EAD*) na osnovu vezanih ugovornih i očekivanih novčanih tokova do isteka ročnosti.

Banka izloženost u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza (EAD) za vanbilansne izloženosti utvrđuje tako što knjigovodstvenu vrijednost vanbilansne stavke množi sa faktorom kreditne konverzije (engl. *Credit Conversion Factor – CCF*).

Faktor kreditne konverzije (CCF) predstavlja procjenu procenta konverzije vanbilansnih izloženosti u bilansne izloženosti u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza. Banka koristi faktore kreditne konverzije u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banaka.

Banka iznos izloženosti u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza (EAD) umanjuje za iznos novčanog depozita deponovanog kod Banke, koji služi kao kolateral za tu izloženost, a založen je u nadležnom registru zaloga, samo ukoliko taj depozit ima istu ili dužu ročnost od izloženosti.

Budući da Banka trenutno nema adekvatnu vremensku seriju, količinu i/ili kvalitet relevantnih istorijskih podataka, te nije u mogućnosti da utvrdi vrijednost PD i LGD parametra korišćenjem svog modela na adekvatan i dokumentovan način, Banka utvrđuje očekivane kreditne gubitke primjenom minimalnih stopa u skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka.

Banka tokom trajanja ugovornog odnosa redovno, a najmanje jednom mjesečno (na zadnji dan u mjesecu) vrši raspoređivanje finansijske aktive u odgovarajuće nivoe kreditnog rizika, te procjenjuje i knjigovodstveno evidentira očekivane kreditne gubitke

6.4. Ukupna i prosječna izloženost Banke

Ukupna neto vrijednosti izloženosti Banke na dan 31.12.2023. godine, prije primjene efekata tehnika smanjenja kreditnog rizika, kao i prosječna neto vrijednosti izloženosti tokom perioda, po kategorijama izloženosti date su u sljedećoj tabeli.

Ukupna i prosječna neto vrijednost izloženosti			
Br.	Kategorija izloženosti	Neto vrijednost izloženosti na kraju perioda (u 000 KM)	Prosječne neto izloženosti tokom perioda (u 000 KM)
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	75,236	40,754
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	33,593	32,596
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	7,819	4,353
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	12,467	15,682
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	35,846	32,461
8.	Izloženosti prema stanovništvu	53,751	52,032
9.	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	77,772	72,766
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	2,981	2,882
11.	Visokorizične izloženosti	0	0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	0	0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	421	421
16.	Ostale izloženosti	40,812	35,961

6.5. Geografska podjela izloženosti

Podjela neto vrijednosti izloženosti po značajnim područjima, te kategorijama izloženosti na dan 31.12.2023. godine data je u sljedećoj tabeli.

u 000 KM

Br.	Kategorija izloženosti	Banja Luka - Gradiška - Prijedor - Mrkonjić Grad	Doboj - Derventa - Brod -Šamac	Regija Bijeljina - Zvornik - Brčko	Regija Istočno Sarajevo - Višegrad	Regija Trebinje - Foca	Republika Srpska	Federacija BiH	Brčko Distrikt	Bosna i Hercegovina	Ostale zemlje	Ukupno
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	75,236	0	0	0	0	75,236	0	0	75,236	0	75,236
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	31,114	1,857	622	0	0	33,593	0	0	33,593	0	33,593
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	5,047	0	591	2,181	0	7,819	0	0	7,819	0	7,819
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Izloženosti prema institudjama	362	0	25	0	0	387	0	0	387	12,079	12,467
7	Izloženosti prema privrednim društvima	6,104	3,844	17,027	2,319	0	29,293	744	1,802	31,839	4,006	35,846
8	Izloženosti prema stanovništvu	12,899	8,046	24,412	6,890	823	53,070	90	379	53,539	211	53,751
9	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	21,638	7,210	30,095	12,795	0	71,738	383	1,543	73,664	4,107	77,772
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	697	270	1,961	53	0	2,981	0	0	2,981	0	2,981
11	Visokorizične izloženosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Izloženosti prema institudjama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	409	0	0	0	0	409	0	0	409	12	421
16	Ostale izloženosti	40,810	1	1	0	0	40,812	0	0	40,812	0	40,812

6.6. Podjela izloženosti prema vrstama djelatnosti

Podjela neto izloženosti prema vrsti djelatnosti i prema kategorijama izloženosti, posebno izloženosti prema malim i srednjim privrednim društvima, na dan 31.12.2023. godine data je u sljedećoj tabeli.

u 000 KM

Izloženosti prema vrstama djelatnosti (neto vrijednost izloženosti u 000 KM)																						
Br.	Izloženosti	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	Vađenje ruda i kamena	Prerađivačka industrija	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	Snabdijevanje vodom, kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine	Građevinarstvo	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motokala	Saobraćaj i skladištenje	Djelatnosti pružanja smještaja, priprema i posluživanja hrane, hotelski jastučić i ugostiteljstvo	Informacije i komunikacije	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	Poslovanje nekretninama	Stučne, naučne i tehničke djelatnosti	Administrativne i pomoćne djelatnosti	Javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje	Obrazovanje	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	Umjjetnost, zabava i rekreacija	Ostale uslužne djelatnosti	Ostalo neraspoređeno	Ukupno
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	75,236	0	0	0	0	0	0	0	0	0	75,236
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,857	0	31,580	0	0	0	0	157	33,593
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	0	0	0	7,719	0	0	0	7,819
4	Izloženosti prema multilateralim razvojnim bankama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Izloženosti prema institucijama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12,467	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12,467
7	Izloženosti prema privrednim društvima od čega mala i srednja preduzeća	0	0	6,085	0	0	8,468	10,427	6,842	699	146	1,761	535	421	432	0	0	0	0	0	12	35,846
8	Izloženosti prema stanovništvu od čega mala i srednja preduzeća	651	302	2,159	0	281	1,595	3,266	1,547	581	100	289	0	332	321	0	15	300	31	212	41,769	53,751
9	Izloženosti u statusu neizmjerljive obaveza od čega mala i srednja preduzeća	475	142	1,160	0	281	775	1,716	809	505	0	199	0	145	208	0	0	212	31	212	0	6,870
10	Izloženosti u statusu neizmjerljive obaveza od čega mala i srednja preduzeća	1,355	17	12,868	0	1,453	11,592	11,973	4,730	2,680	1,419	627	808	5,189	561	0	0	828	1,398	74	20,199	77,772
11	Visokorizične izloženosti	1,355	17	7,403	0	746	7,506	6,943	4,730	2,680	1,319	627	808	4,921	409	0	0	296	1,398	74	0	41,234
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	3	0	964	0	8	216	359	267	189	0	0	0	28	0	0	0	0	20	0	927	2,981
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	3	0	929	0	8	167	290	228	0	0	0	0	28	0	0	0	0	0	0	0	1,654
14	Visokorizične izloženosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja od čega mala i srednja preduzeća	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	421	0	0	0	0	0	0	0	0	0	421
17	Ostale izloženosti od čega mala i srednja preduzeća	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	245	0	0	0	0	0	0	0	0	0	245
18	Ostale izloženosti od čega mala i srednja preduzeća	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,085	4	8	0	0	0	0	0	0	0	39,715	40,812
19	Ostale izloženosti od čega mala i srednja preduzeća	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	8	0	0	0	0	0	0	0	0	12

6.7. Preostala ročnost izloženosti

Preostali rokovi do dospjeća svih izloženosti po kategorijama izloženosti na dan 31.12.2023. godine dati su u sljedećoj tabeli.

Preostali rok do dospjeća svih izloženosti (neto vrijednost izloženosti) (u 000 KM)						
Br.	Kategorija izloženosti	<=1 god	>1<=5 god	>5 god	Nije navedeno dospjeće	Ukupno
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	0	0	0	75,236	75,236
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	21,339	10,237	1,857	160	33,593
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	60	5,147	2,612	0	7,819
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	6,079	28	0	6,360	12,467
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	11,535	18,883	0	5,428	35,846
8.	Izloženosti prema stanovništvu	8,510	18,714	22,450	4,077	53,751
9.	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	4,440	35,426	36,961	944	77,772
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	683	1,116	1,140	43	2,981
11.	Visokorizične izloženosti	0	0	0	0	0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0	0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0	0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	0	0	0	0	0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	0	0	0	421	421
16.	Ostale izloženosti	1	8	4	40,799	40,812

6.8. Bruto izloženost po značajnim privrednim granama

Bruto izloženost prema značajnoj privrednoj grani na dan 31.12.2023. godine je data u sljedećoj tabeli.

Izloženosti prema značajnoj grani privrede (u 000 KM)								
Br.	Grane privrede	Izloženosti kod kojih su izvršene ispravke vrijednosti, odnosno umanjenje vrijednosti (izloženosti u statusu neizmirenja obaveza)	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Iznos dospjelih nena plaćenih potraživanja	Ispravke vrijednosti za dospjela nena plaćenja potraživanja	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ukupan iznos obračunatih regulatornih rezervi
1	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	80	77	85	81	2,034	27	104
2	Vađenje ruda i kamena	0	0	2	0	323	4	4
3	Prerađivačka industrija	4,233	3,269	3,759	3,005	21,868	756	4,025
4	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	0	0	0	0	0	0	0
5	Snabdijevanje vodom, kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine	71	63	125	67	1,849	115	178
6	Građevinarstvo	569	353	674	236	21,997	342	695
7	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikala	1,266	907	726	448	26,072	406	1,313
8	Saobraćaj i skladištenje	898	630	538	416	13,619	500	1,130
9	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane, hotelijerstvo i ugostiteljstvo	223	33	19	0	4,064	104	137
10	Informacije i komunikacije	0	0	58	3	1,785	120	120
11	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0	0	19	0	30,016	69	69
12	Poslovanje nekretninama	0	0	3	0	1,456	105	105
13	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	70	42	136	44	8,050	152	194
14	Administrativne i pomoćne djelatnosti	0	0	7	0	1,350	17	17
15	Javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje	0	0	18	0	36,621	46	46
16	Obrazovanje	0	0	0	0	15	0	0
17	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	0	0	1	0	3,881	29	29
18	Umjetnost, zabava i rekreacija	24	5	24	5	1,450	22	26
19	Ostale uslužne djelatnosti	0	0	4	0	292	5	5
20	Djelatnosti domaćinstava kao poslodavaca, djelatnosti domaćinstava koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za sopstvenu upotrebu	0	0	0	0	0	0	0
21	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i organa	0	0	0	0	0	0	0
22	Ostalo neraspoređeno	2,531	1,604	2,349	1,767	165,028	1,235	2,839
23	Ukupno	9,965	6,984	8,549	6,074	341,769	4,054	11,037

6.9. Promjene u ispravkama vrijednosti tokom perioda

Promjene ispravke vrijednosti tokom izvještajnog perioda 01.01. – 31.12.2023. godine, podjeljene na ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza i one koje nisu u statusu neizmirenja obaveza su date u sljedećoj tabeli.

	Ispravka vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza (u 000 KM)	Ispravka vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza (u 000 KM)
1. Početno stanje	8,249	2,990
2. Nove ispravke vrijednosti tokom perioda	622	2,378
3. Iznos ukinutih ispravki vrijednosti	1,887	1,314
4. Završno stanje	6,984	4,054

6.10. Izloženosti prije i poslije korišćenja kreditne zaštite

Kao tehniku smanjenja kreditnog rizika sa efektima zamjene na izloženost, Banka koristi u okviru materijalne kreditne zaštite jednostavnu metodu finansijskog kolaterala u skladu sa članom 87. Odluke o izračunavanju kapitala banaka.

Banka koristi garancije i iznos depozita kao metodu ublažavanja rizika.

Iznosi izloženosti prije i poslije korišćenja kreditne zaštite za svaku kategoriju izloženosti na dan 31.12.2023. godine je dat u sljedećoj tabeli.

Izloženosti prije i poslije korišćenja kreditne zaštite (u 000 KM)					
Br.	Kategorija izloženosti	Vrijednost neto izloženosti prije korišćenja kreditne zaštite		Vrijednost neto izloženosti poslije korišćenja kreditne zaštite	
		Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	75,236	0	75,236	0
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	33,593	0	40,717	0
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	7,819	0	702	0
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	12,467	0	12,461	0
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	35,846	0	35,681	0
8.	Izloženosti prema stanovništvu	53,751	0	52,492	0
9.	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	77,772	0	77,772	0
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	0	2,981	0	2,981
11.	Visokorizične izloženosti	0	0	0	0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0

Izloženosti prije i poslije korišćenja kreditne zaštite (u 000 KM)					
Br.	Kategorija izloženosti	Vrijednost neto izloženosti prije korišćenja kreditne zaštite		Vrijednost neto izloženosti poslije korišćenja kreditne zaštite	
		Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza
14.	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	0	0	0	0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	421	0	421	0
16.	Ostale izloženosti	40,812	0	42,233	0

6.11. Informacije o vanjskim institucijama za procjenu kreditnog rizika (ECAI)

Za potrebe izračunavanja rizikom ponderisane aktive Banka koristi kreditne rejtinge eksterne agencije Fitch za kategorije izloženosti prema institucijama, prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima i prema subjektima javnog sektora.

Raspoređivanje izloženosti u odgovarajuće stepene kreditnog kvaliteta Banka vrši u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banaka i tabelom za raspoređivanje kreditne procjene ECAI u stepene kreditnog kvaliteta definisane od strane Agencije.

Iznos izloženosti prije i poslije korišćenja kreditne zaštite za svaki stepen kreditnog kvaliteta na dan **31.12.2023.** godine dat je u sljedećoj tabeli.

Struktura raspodjele neto izloženosti u skladu sa stepenom kreditnog kvaliteta			
Br.	Stepen kreditnog kvaliteta	Vrijednost neto izloženosti prije korišćenja kreditne zaštite (u 000 KM)	Vrijednost neto izloženosti poslije korišćenja kreditne zaštite (u 000 KM)
1.	Stepen kreditnog kvaliteta 2	6,154	6,154
2.	Stepen kreditnog kvaliteta 5	2,538	2,538
Ukupno		8,693	8,693

6.12. Kontraciklični zaštitni sloj kapitala

Banka ne izračunava kontraciklični zaštitni sloj kapitala.

6.13. Stopa finansijske poluge

U skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banaka Banka izračunava stopu finansijske poluge. Stopa finansijske poluge izračunava se tako da se osnovni kapital Banke podijeli sa mjerom ukupne izloženosti Banke, te se dobijeni odnos izražava kao procenat.

Mjera ukupne izloženosti Banke jeste zbir vrijednosti izloženosti:

- 1) imovine, osim stavki koje se odbijaju prilikom utvrđivanja mjere kapitala;
- 2) vanbilansnih stavki.

Banka je dužna da obezbijedi i održava stopu finansijske poluge u iznosu od najmanje 6%.

Pregled stavki uključenih prilikom izračunavanja stope finansijske poluge na dan 31.12.2023. godine dat je u sljedećoj tabeli.

Vrijednosti izloženosti	Iznos (u 000 KM)
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 10% u skladu sa članom 37. stav 8. tačka 1. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	741
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 20% u skladu sa članom 37. stav 8. tačka 2. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	1,533
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 50% u skladu sa članom 37. stav 8. tačka 3. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	2,449
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 100% u skladu sa članom 37. stav 8. tačka 4. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	0
Ostala imovina	329,053
(-) Iznos odbitnih stavki aktive – osnovni kapital – u skladu sa članom 37. stav 3. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	-918
Izloženosti stope finansijske poluge – u skladu sa članom 37. stav 4. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	332,858
Kapital	
Osnovni kapital – u skladu sa članom 37. stav 3. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	28,651
Stopa finansijske poluge	
Stopa finansijske poluge – u skladu sa članom 37. stav 2. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	8.61%

Stopa finansijske poluge na dan 31.12.2023. godine iznosi 8.61% i veća je za 0.62 p.p. u odnosu na prošlu godinu kada je iznosila 7.99%. Banka je imala povećanje izloženosti za oko 41 miliona KM i povećanje osnovnog kapitala za oko 5,5 miliona KM u odnosu na prošlu godinu.

S obzirom na to da je stopa finansijske poluge na dan 31.12.2023. godine bila na nivou od 8.61%, što je znatno iznad zakonom propisanog limita od 6%, može se zaključiti da Banka nije izložena riziku koji proizilazi iz ranjivosti zbog finansijske poluge.

Rizikom prekomjerne finansijske poluge upravlja se kroz proces upravljanja osnovnim kapitalom i izloženosti Banke, pri čemu navedeni procesi podrazumijevaju adekvatne sisteme praćenja, planiranja i kontrole relevantnih pozicija.

7. LIKVIDNOSNI ZAHTJEVI

Banka izračunavanje likvidnosnih zahtjeva vrši u skladu sa metodologijom koja je propisana za računanje minimalnih likvidnosnih zahtjeva od strane Agencije.

Strategija upravljanja rizikom likvidnosti je usklađena sa propisanim regulatornim zahtjevima i sa sveobuhvatnom Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima u Banci.

U upravljanju likvidnosti Banka se pridržava principa racionalne diversifikacije porijekla i ročne strukture izvora sredstava i plasmana, uzimajući u obzir da prikupljeni depoziti predstavljaju primarni izvor kreditnog potencijala sa najvišim stepenom učestalosti priliva i odliva.

Upravljanje rizikom likvidnosti zasnovano je na pristupima i metodima usmjerenim u budućnost (tzv. „forward looking“ pristup), kao što su analize različitih pretpostavki i scenarija, i provođenje stres testova koji omogućavaju identifikaciju potencijalnih rizika. Identifikacija potencijalnih rizika je od velikog značaja za Banku u cilju utvrđivanja kriterija za upravljanje rizikom likvidnosti.

Banka rizikom likvidnosti upravlja na tri nivoa.

Strateški nivo upravljanja likvidnosti je baziran na provođenju poslovnog plana Banke i definisanju rizičnog profila Banke.

Strukturni nivo upravljanja rizikom likvidnosti ima za cilj obezbjeđenje optimalne strukture bilansa Banke, koja će obezbijediti dugoročnu likvidnost odnosno dugoročnu ročnu usklađenost kao i izvore finansiranja.

Operativni nivo upravljanja rizikom likvidnosti podrazumijeva praćenje nivoa unutarodnevnne likvidnosti, obavezne rezerve, novčanih tokova, rezervi likvidnosti, uzete kredite, plasmane drugim bankama.

Organizaciono je upravljanje likvidnošću podjeljeno na dva sektora:

Sektor za integrisano upravljanje rizicima priprema i prati izvještaje LCR, NSFR, ALMM, analizira rezultate i izvještava ALCO i RICO odbor Banke o usklađenosti pokazatelja likvidnosti sa definisanim limitima i ciljnim vrijednostima rizičnog profila Banke

Sektor za upravljanje sredstvima upravlja likvidnošću Banke na operativnom i strukturnom nivou, dnevno prati i upravlja likvidnošću Banke, obezbjeđujući adekvatan primarni i sekundarni nivo likvidnosti.

Ostali organizacioni dijelovi učestvuju u dijelu pripreme izvještaja (Sektor za finansije, računovodstvo i izvještavanje), i dodatnih kontrola (Samostalno odjeljenje za usklađenost poslovanja, Samostalno odjeljenje interne revizije).

Sa ciljem obezbjeđenja kratkoročne otpornosti Banke na rizik likvidnosti, Banka obezbjeđuje odgovarajući nivo zaštitnog sloja likvidnosti, kako bi zadovoljila potrebe za likvidnošću za scenarij stresa likvidnosti od 30 kalendarskih dana.

S tim u vezi, Banka je dužna obezbijediti koeficijent pokrića likvidnosti (engl. *Liquidity Coverage Ratio* - LCR), koji predstavlja odnos između nivoa zaštitnog sloja likvidnosti i

ukupnih neto likvidnosnih odliva tokom perioda stresa u trajanju od 30 kalendarskih dana, na nivou od minimalno 100%.

Na dan 31.12.2023. godine koeficijent pokriva likvidnosti (LCR) iznosi 388% i u nastavku je prikazan pregled stavki koje su uključene prilikom izračunavanja pomenutog pokazatelja.

Obrazac LCR		
Br.	Stavka	Iznos (u 000 KM)
1.	Zaštitni sloj likvidnosti	96,686
2.	Neto likvidnosni odlivi	24,914
3.	Koeficijent likvidnosne pokrivenosti (%)	388%
Izračunavanje brojioca		
4.	Zaštitni sloj likvidnosti u obliku imovine nivoa 1 isključujući pokriveno obveznice izuzetno visokog kvaliteta, neprilagođen	96,686
5.	Odlivi na osnovu kolaterala u obliku imovine nivoa 1a isključujući pokriveno obveznice izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	0
6.	Prilivi na osnovu kolaterala u obliku imovine nivoa 1 isključujući pokriveno obveznice izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	0
7.	Obezbeđeni odlivi novca koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
8.	Obezbeđeni prilivi novca koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
9.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 isključujući pokriveno obveznice izuzetno visokog kvaliteta "prije primjene gornje granice"	96,686
10.	Vrijednost imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta, neprilagođena	0
11.	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	0
12.	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	0
13.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta "prije primjene gornje granice"	0
14.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta "nakon primjene gornje granice"	0
15.	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta	0
16.	Vrijednost imovine nivoa 2a, neprilagođena	0
17.	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
18.	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
19.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2a "prije primjene gornje granice"	0
20.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2a "nakon primjene gornje granice"	0
21.	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2a	0
22.	Vrijednost imovine nivoa 2b, neprilagođena	0
23.	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
24.	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
25.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2b "prije primjene gornje granice"	0
26.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2b "nakon primjene gornje granice"	0
27.	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2b	0

Obrazac LCR		
28.	Iznos viška likvidne imovine	0
29.	Zaštitni sloj likvidnosti	96,686
Izračunavanje imenioca		
30.	Ukupni odlivi	48,408
31.	Potpuno izuzeti prilivi	0
32.	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 90%	0
33.	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	23,495
34.	Smanjenje za potpuno izuzete prilive	0
35.	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 90%	0
36.	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	23,495
37.	Neto likvidnosni odliv	24,914

Sa ciljem smanjenja rizika finansiranja tokom dužeg vremenskog perioda, Banka obezbjeđuje odgovarajuće ispunjavanje dugoročnih obaveza pomoću niza instrumenata stabilnih izvora finansiranja u uobičajenim i stresnim uslovima.

S tim u vezi, Banka je dužna obezbijediti koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (engl. *Net Stable Funding Ratio* - NSFR), koji predstavlja odnos između raspoloživog iznosa stabilnog finansiranja (engl. *Available Stable Funding* - ASF) i potrebnog iznosa stabilnog finansiranja (engl. *Required Stable Funding* - RSF), na nivou od minimalno 100%.

Na dan 31.12.2023. godine koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR) iznosi 184%.

8. IZLOŽENOSTI BANKE PO OSNOVU ULAGANJA

Izloženosti Banke po osnovu vlasničkih ulaganja na dan 31.12.2023. godine predstavljaju ulaganja kojima se ne trguje na berzi.

Učešće Banke u kapitalu drugih pravnih lica činilo je 1.47% regulatornog kapitala Banke, odnosno 421 hilj. KM. Zaključno sa 31.12.2023. godine, učešća Banke u kapitalu drugih pravnih lica vrednovala su se po nabavnoj cijeni. Banka ovim akcijama nije trgovala na Berzi u prethodnom periodu.

Naziv pravnog lica	Vrijednost 31.12.2023.	Procenat u odnosu na regulatorni kapital
CENTRALNI REGISTAR HOV BANJA LUKA	164,000	0.57%
SWIFT	11,569	0.04%
BANJALUČKA BERZA AD BANJA LUKA	245,000	1.86%
Ukupno	420,569	1.47%

9. KAMATNI RIZIK U BANKARSKOJ KNJIZI

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi je postojeći ili potencijalni rizik nastanka gubitaka po osnovu pozicija iz bankarske knjige usljed promjene kamatnih stopa.

Predmet upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi predstavljaju sve pozicije iz bankarske knjige koje mogu prouzrokovati negativan efekat na rezultat i kapital Banke usljed promjene kamatnih stopa.

Osnovni principi upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi su:

- ograničavanje ročne i valutne neusklađenosti u cilju očuvanja ekonomske vrijednosti kapitala, odnosno minimiziranja negativnih efekata promjena kamatnih stopa na izloženost kamatnom riziku;
- održavanje nivoa kamatnog rizika koji omogućava minimiziranje negativnog uticaja promjene kamatnih stopa na tržištu,
- održavanje minimalno zahtijevane marže kamatnih stopa;
- optimizacija cijene koštanja izvora uz prilagođavanje i opreznost prilikom formiranja konkurentnih kamatnih stopa na proizvode Banke.

Banka je uspostavila jedinstven proces upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi kojim se identifikuje i procjenjuje uticaj aktivnosti Banke na njenu izloženost kamatnom riziku, odnosno, identifikuje i procjenjuje njihov uticaj na rezultat i kapital Banke.

Upravljanje kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi podrazumijeva integrisan proces koji obuhvata:

- identifikaciju kamatnog rizika;
- mjerenje, odnosno procjenu kamatnog rizika;
- ublažavanje kamatnog rizika;
- praćenje i kontrolu kamatnog rizika;
- izvještavanje o kamatnom riziku.

U okviru Banke, poštujući princip proporcionalnosti (s obzirom na veličinu i složenost Banke), identifikacija izloženosti kamatnom riziku u bankarskoj knjizi obuhvata rizik ročne neusklađenosti ponovnog utvrđivanja kamatnih stopa, rizik krive prinosa i rizik osnove.

Identifikacijom kamatnog rizika u bankarskoj knjizi Banka na sveobuhvatan način blagovremeno identifikuje značajne izvore kamatnog rizika. Identifikacija rizika naročito podrazumijeva utvrđivanje kamatonosnih i nekamatonosnih pozicija aktive i pasive prema:

- segmentima izvještavanja;
- vrsti transakcije;
- finansijskom instrumentu pozicije bilansa stanja;
- preostalom dospijeću;
- periodu ponovnog određivanja kamatnih stopa, i drugim elementima za potrebe utvrđivanja izloženosti kamatnom riziku.

Identifikaciju izloženosti kamatnom riziku u bankarskoj knjizi (osnova za mjerenje izloženosti riziku) sprovodi Sektor za integrisano upravljanje rizicima, u skladu sa Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi i Uputstvom za primjenu odluke o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi i internom metodologijom.

Mjerenje, odnosno procjena kamatnog rizika u bankarskoj knjizi predstavlja kvantitativnu procjenu identifikovanog kamatnog rizika u bankarskoj knjizi. Mjerenje, odnosno procjena kamatnog rizika u bankarskoj knjizi obuhvata sljedeće tehnike:

- gap analizu – predstavlja osnovni metod koji Banka primjenjuje u postupku mjerenja kamatnog rizika u bankarskoj knjizi jer je GAP analiza najprikladnija s obzirom na veličinu i kompleksnost proizvoda Banke. Na taj način se vrši mjerenje kamatnog rizika u bankarskoj knjizi sa aspekta ročnosti kamatno osetljivih pozicija koje se svrstavaju u unaprijed definisane vremenske korpe kada se oduzima kamatno osetljiva pasiva/obaveze (RSL) od kamatno osetljive aktive/imovine (RSA);
- racio analizu – predstavlja utvrđivanje pokazatelja RSA/RSL, po svim značajnim valutama pojedinačno i za ostale valute ukupno;
- stres test – stres testom se ispituje uticaj pretpostavljene promjene kamatne stope na neto kamatne prihode i ekonomsku vrijednost Banke po svim značajnim valutama pojedinačno i za ostale valute ukupno.

Ublažavanje kamatnog rizika u bankarskoj knjizi podrazumijeva primjenu mjera u cilju održavanja rizika u okviru regulatornog limita, odnosno u nivou koji je u skladu sa rizičnim profilom Banke. Mjere ublažavanja uključuju diversifikaciju, prenos, smanjenje i/ili izbjegavanje rizika, a Banka te mjere sprovodi u slučajevima kada izloženost kamatnom riziku u bankarskoj knjizi nije u skladu sa definisanim limitima.

Sektor za integrisano upravljanje rizicima u saradnji sa Sektorom za upravljanje sredstvima, predlaže RICO odboru uspostavljanje novih i/ili revidiranje postojećih limita za kontrolu izloženosti kamatnom riziku. Revizija limita se vrši najmanje jednom godišnje.

Za minimiziranje izloženosti kamatnom riziku u bankarskoj knjizi, mogu se koristiti (ali ne ograničavati se na njih) sljedeće mjere ublažavanja: ulaganje u dugoročne ili kratkoročne HOV, produžavanje ili skraćivanje ročnosti kredita, usmjeravanje od plasmana sa varijabilnim kamatnim stopama ka plasmanima sa fiksnim kamatnim stopama i obrnuto, plaćanje premije (veća kamatna stopa) za privlačenje kratkoročnih ili dugoročnih oročenih instrumenata depozita, privlačenje "non-core" depozita.

Uprava Banke, na prijedlog Sektora za integrisano upravljanje rizicima i Sektora za upravljanje sredstvima, donosi odluku o tome da li će se i u kojoj mjeri sprovoditi predložene mjere ublažavanja.

Radi pravovremenog upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi, Sektor za integrisano upravljanje rizicima mjesečno kontroliše trend kretanja izloženosti kamatnom riziku kako bi se omogućilo blagovremeno preduzimanje mjera u cilju održavanja kamatnog rizika u okviru definisanih limita. O kretanju izloženosti kamatnom riziku i internim limitima, Sektor za integrisano upravljanje rizicima na mjesečnom nivou izvještava Sektor za upravljanje sredstvima i Upravu Banke (u okviru ALCO i RICO odbora).

Sektor za integrisano upravljanje rizicima u okviru GAP izvještaja sprovodi stres testiranje, uključujući efekte promjene kamatnih stopa na neto kamatne prihode i ekonomsku vrijednost Banke, primjenom kamatnog *repricing-a*.

Sektor za integrisano upravljanje rizicima na mjesečnom nivou sprovodi stres test koristeći scenario analize. RICO odbor, na prijedlog Sektora za integrisano upravljanje rizicima, odbrava scenarija koja će se primijeniti u okviru testiranja otpornosti na stres.

Definisano je ukupno 8 scenarija, uključujući scenarija standardnog kamatnog šoka koji pretpostavlja paralelno pomijeranje kamatnih stopa za 200 bp.

Sektor za integrisano upravljanje rizicima može sprovoditi i druga, "ad hoc" scenarija ukoliko se procijeni da za tim postoji potreba (npr. u slučaju ako postoji povećana volatilnost tržišnih kamatnih stopa).

Sektor za integrisano upravljanje rizicima sprovodi godišnje stres testiranje solventnosti za svrhe ICAAP-a, odnosno interno mjerenje kapitala. Osnovna metodološka postavka stresnog scenarija solventnosti za kamatni rizik u bankarskoj knjizi je bazirana na procjeni promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige usljed primjene većeg pretpostavljenom kamatnog šoka u odnosu na standardni kamatni šok od 200 bps.

10. INFORMACIJE U VEZI SA ICAAP-OM I ILAAP-OM

10.1. Postupak interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP)

Banka je uspostavila proces interne procjene adekvatnosti kapitala (engl. *Internal Capital Adequacy Assessment Process* - ICAAP) u skladu sa Odlukom o postupku interne procjene adekvatnosti kapitala u bankama.

Banka, na kontinuiranoj osnovi, uspostavlja i provodi odgovarajući dokumentovani postupak za utvrđivanje i obezbjeđenje adekvatnog nivoa kapitala koji prema internoj procjeni Banke odgovara prirodi, obimu i složenosti aktivnosti Banke, pri tome uzimajući u obzir rizični profil, sistem upravljanja rizicima i tehnike koje se koriste za smanjenje rizika.

Prilikom izbora postupka za utvrđivanje i obezbjeđenje adekvatnog nivoa kapitala, Banka može uzeti u obzir i druge faktore, kao što su tržišna pozicija, ulazak na nova tržišta, dostupnost kapitala te ostali strateški ciljevi. Banka analizira i dokumentuje uticaj navedenih faktora na visinu potrebnog kapitala na osnovu ICAAP-a.

Banka sprovodi ICAAP najmanje jednom godišnje, a u slučaju značajne promjene rizičnog profila i češće.

Osnovni cilj ICAAP-a je zaštita kapitala raspoloživog za pokriće rizika kako bi se osigurao adekvatan nivo kapitala za pokriće rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svome poslovanju.

ICAAP se zasniva na sljedećih sedam principa:

- Nadzorni odbor i Uprava Banke odgovorni su za uspostavljanje i provođenje adekvatnog ICAAP-a;
- ICAAP je sastavni dio sveobuhvatnog sistema upravljanja i donošenja odluka u Banci;
- ICAAP daje ključni doprinos kontinuitetu poslovanja Banke, obezbjeđujući adekvatan nivo kapitala;
- svi značajni rizici su identifikovani i uključeni u ICAAP;
- raspoloživi kapital je visokokvalitetan i jasno definisan;
- metodologije za utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva su adekvatne, konzistentne i nezavisno validirane;
- redovno testiranje otpornosti kapitala na stres treba da obezbijedi adekvatnost kapitala i u vanrednim situacijama.

U cilju uključenja ICAAP-a u sistem upravljanja u Banci, Banka obezbjeđuje adekvatnu povezanost i usklađenost ICAAP-a sa:

- sistemom upravljanja u Banci, strategijom i poslovnom politikom Banke;
- strategijom, politikom, procedurama i procesima upravljanja rizicima, uključujući sistem, strategije, politike, procedure i procese upravljanja kapitalom;
- planom kapitala;
- planom oporavka Banke, uključujući plan oporavka kapitala Banke;
- sistemom izvještavanja;
- postupkom interne procjene adekvatnosti likvidnosti Banke (ILAAP);
- politikom i praksom naknada u Banci;
- drugim procesima i aktima Banke značajnim za sprovođenje ICAAP-a.

Banka je u okviru metodologije za sprovođenje ICAAP-a uspostavila kvantitativne i kvalitativne kriterijume na osnovu kojih utvrđuje značajne rizike koji će biti uključeni u ICAAP, uzimajući u obzir vrstu, obim i složenost svog poslovanja, kao i specifičnost tržišta na kojima posluje. ICAAP-om su obuhvaćene sljedeće faze:

- utvrđivanje značajnih rizika;
- kvantifikacija rizika odnosno mjerenje ili procjena pojedinačnog značajnog rizika i izračunavanje internih kapitalnih zahtjeva za pojedinačne značajne rizike;
- utvrđivanje ukupnih internih kapitalnih zahtjeva, kao zbira svih internih kapitalnih zahtjeva za pojedinačne značajne rizike;
- poređenje ukupnih kapitalnih zahtjeva izračunatih u skladu sa Odlukom za izračunavanje kapitala banaka i ukupnih internih kapitalnih zahtjeva.

Banka na osnovu svog rizičnog profila identifikuje materijalno značajne rizike kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, a koje će obuhvatiti ICAAP-om. Prilikom identifikacije materijalno značajnih rizika Banka uzima u obzir vrstu, prirodu, obim i složenost aktivnosti Banke i tržišta na kojima posluje.

Utvrdjivanje značajnosti pojedinačnih rizika se zasniva na skupu indikatora procjene rizika kao što su performanse, izloženosti, volumeni, gubici kao i na bilo kojim dodatnim elementima koji omogućavaju što je više moguće procjenu činjenica zasnovanih na performansama iz prethodne godine, sa posebnom pažnjom na prognozi za sljedeće četiri godine. Ovi indikatori procjene rizika pružaju osnovu za samoprocjenu uticaja konkretnog rizika na poslovanje Banke.

Interni kapitalni zahtjevi se procjenjuju za rizike koji se smatraju značajnim u Banci. Banka prilikom izračunavanja internih kapitalnih zahtjeva mjeri značajne rizike kvantitativnim metodama ili procjenjuje značajne rizike koje nije u mogućnosti kvantifikovati koristeći se metodologijom i pristupima koji najviše odgovaraju organizaciji i poslovnim aktivnostima Banke.

Metodologiju za mjerenje, odnosno procjenu rizika i određivanje internih kapitalnih zahtjeva Banka je utvrdila za:

- kreditni rizik – standardizovani pristup u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala + efekti stres testa;
- rizik koncentracije – zone izloženosti koje se određuju kao procenat izloženosti jednog lica ili grupe povezanih lica u odnosu na regulatorni kapital + efekti stres testa;

- devizni rizik – standardizovani pristup u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banaka + efekti stres testa;
- kamatni rizik u bankarskoj knjizi – pojednostavljeni pristup zasnovan na pojedinačnom obračunu procjene promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, primjenom standardnog kamatnog šoka od 200 baznih poena na pozicije bankarske knjige u skladu sa članom 5. Odluke o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi + efekti stres testa;
- operativni rizik – pristup osnovnog pokazatelja + efekti stres testa;
- kreditno-devizni rizik – iako značajan dio portfolija sadrži plasmane sa valutnom klauzulom u EUR, s obzirom na to da nema naznaka da će se fiksni kurs KM/EUR koji je postavljen od strane Valutnog odbora promijeniti, kao i da Banka nema značajnih izloženosti u ostalim stranim valutama, Banka ne izdvaja kapitalni zahtjev za pokriće kreditno-deviznog rizika, već se vrši praćenje (monitoring) kroz uspostavljeni sistem limita;
- ostali značajni rizici – kapitalni „buffer“ u ukupnom iznosu 15% zbira minimalnih kapitalnih zahtjeva za kreditni, tržišni i operativni rizik u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banaka + efekti stres testa.

Agregacijom svih internih kapitalnih zahtjeva za pojedinačne rizike utvrđuje se nivo ukupnih internih kapitalnih zahtjeva. Banka izračunava ukupne interne kapitalne zahtjeve sabiranjem:

- internih kapitalnih zahtjeva za rizike za koje je u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banaka izračunala kapitalne zahtjeve;
- internih kapitalnih zahtjeva za ostale značajne rizike u poslovanju Banke, koji nisu obuhvaćeni Odlukom o izračunavanju kapitala banaka.

Nakon što se izračunaju interni kapitalni zahtjevi Banka upoređuje:

- kapitalne zahtjeve za pojedinačne rizike izračunate u skladu sa Odlukom za izračunavanje kapitala banaka i interne kapitalne zahtjeve za pojedinačne rizike utvrđene u okviru ICAAP-a;
- ukupne kapitalne zahtjeve izračunate u skladu sa Odlukom za izračunavanje kapitala banaka i ukupne interne kapitalne zahtjeve;
- regulatorni kapital i raspoloživi kapital.

Banka na kraju poslovne godine izračunava:

- iznos ukupnih internih kapitalnih zahtjeva;
- ciljani nivo raspoloživog kapitala i regulatornog kapitala koji treba da budu usklađeni sa poslovnim planom Banke.

Nakon sprovođenja svih faza ICAAP-a (utvrđivanje značajnih rizika, kvantifikacija rizika, testiranje otpornosti na stres, izračun internih kapitalnih zahtjeva) sačinjava se Izvještaj o ICAAP-u koji se dostavlja Agenciji.

Izvještaj o ICAAP-u služi kao polazna osnova za obavljanje dijaloga između Banke i Agencije u okviru procesa nadzornog pregleda i procjene banaka (engl. *Supervisory Review and Evaluation Process – SREP*) u dijelu regulatornih zahtjeva iz Stuba 2, kako bi se postigao osnovni cilj ICAAP-a, a to je održavanje adekvatnog kapitala Banke na nivou dovoljnom za pokriće rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju.

10.2. Postupak interne procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP)

Banka je uspostavila proces interne procjene adekvatnosti likvidnosti (engl. *Internal Liquidity Adequacy Assessment Process* - ILAAP) u skladu sa Odlukom o postupku interne procjene adekvatnosti likvidnosti u banci.

Sposobnost blagovremenog izvršavanja svih obaveza plaćanja, kako u uobičajenim, tako i u vanrednim okolnostima od presudnog je značaja za održavanje kontinuiteta poslovanja Banke. S tim u vezi, interna procjena adekvatnosti likvidnosti ima ključnu ulogu u sveobuhvatnom procesu upravljanja rizicima sa kojima se Banka suočava.

Banka sprovodi ILAAP najmanje jednom godišnje, a u slučaju značajne promjene rizičnog profila i češće.

U skladu sa podzakonskim propisima Agencije, Banka mora imati razvijene odgovarajuće interne procese i metodologije kojima se obezbjeđuje održavanje adekvatnog nivoa rezervi likvidnosti, koje su neophodne za obezbjeđenje kontinuiteta poslovanja, kako u regulatornim uslovima, tako i u slučaju vanrednih okolnosti. Obim i složenost navedenih aktivnosti treba da budu usklađeni sa prirodom i složenošću poslovanja Banke.

ILAAP-om Banka prepoznaje sve potencijalno značajne rizike koji bi mogli uticati na očuvanje adekvatnosti likvidnih sredstava Banke, sa akcentom na one rizike koji su materijalno značajni za Banku, definisanje metodologije obračuna za procjenu adekvatnosti likvidnosti, kao i obračun pratećih pokazatelja likvidnosne pokrivenosti (LCR, NSFR), uz odgovarajuće stres testove.

U skladu sa dobijenim rezultatima, Banka obezbjeđuje postojanje zadovoljavajućeg nivoa rezervi likvidnosti, a stabilni izvori finansiranja moraju biti jasno definisani.

ILAAP obezbjeđuje da Banka ima strategije, politike, procese i sisteme za identifikovanje, mjerenje, upravljanje i praćenje rizika likvidnosti u odgovarajućim vremenskim periodima, uključujući i unutardnevnu likvidnost, koji moraju obezbijediti da Banka održava adekvatne nivoe rezervi likvidnosti.

ILAAP se zasniva na sljedećih sedam principa:

- Nadzorni odbor i Uprava Banke odgovorni su za uspostavljanje i provođenje adekvatnog ILAAP-a;
- ILAAP je sastavni dio sveobuhvatnog sistema upravljanja u Banci;
- ILAAP daje ključni doprinos kontinuitetu poslovanja Banke obezbjeđujući adekvatnu likvidnost sa različitih aspekata;
- svi značajni rizici su identifikovani i uključeni u ILAAP;
- interne rezerve likvidnosti i stabilni izvori finansiranja su precizno određeni, pri čemu su rezerve likvidnosti visokokvalitetne;
- metodologije za kvantifikovanje rizika u ILAAP-u su adekvatne, konzistentne i nezavisno validirane;
- redovno testiranje otpornosti likvidnosti na stres treba da obezbijedi adekvatnu likvidnost i u vanrednim situacijama.

U cilju uključenja ILAAP-a u sistem upravljanja u Banci, Banka obezbjeđuje adekvatnu povezanost i usklađenost ILAAP-a sa:

- sistemom upravljanja u Banci, strategijom i poslovnom politikom Banke;
- strategijom, politikom, procedurama i procesima upravljanja rizicima, uključujući sistem, strategije, politike, procedure i procese upravljanja rizikom likvidnosti;
- planom likvidnosti, uključujući i plan izvora finansiranja;
- planom za likvidnost za nepredviđene slučajeve;
- planom oporavka Banke, uključujući plan oporavka likvidnosti Banke;
- sistemom izvještavanja;
- postupkom interne procjene adekvatnosti kapitala Banke (ICAAP);
- politikom i praksom naknada u Banci;
- kao i drugim procesima i aktima Banke značajnim za sprovođenje ILAAP-a.

ILAAP doprinosi kontinuitetu poslovanja Banke obezbjeđujući adekvatnost likvidnosti sa dva aspekta:

- Ekonomskog aspekta – podrazumijeva obezbjeđivanje kontinuiteta poslovanja Banke identifikovanjem i kvantifikovanjem svih značajnih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, uključujući i rizike koji potiču iz makroekonomskog i poslovnog okruženja Banke i koji mogu negativno uticati na likvidnost Banke;
- Normativnog aspekta – podrazumijeva obezbjeđivanje kontinuiteta poslovanja Banke ispunjenjem svih regulatornih zahtjeva i zahtjeva Agencije vezanih za likvidnost Banke.

Mjerenjem rizika likvidnosti koji se zasnivaju na dva pokazatelja likvidnosti (LCR i NSFR) kao i stres testovima i analizi scenarija, Banka će sagledavati procese upravljanja rizikom likvidnosti i dati ključni doprinos u obezbjeđenju kontinuiteta poslovanja Banke identifikovanjem i kvantifikovanjem svih značajnih rizika kojima je Banka izložena, ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, uključujući i rizike koji potiču iz makroekonomskog i poslovnog okruženja Banke koji mogu negativno uticati na likvidnost Banke.

Ispunjenjem svih zahtjeva Agencije vezanih za likvidnost Banke a u vezi sa ILAAP-om i izvještavanjem o tome, Banka obezbjeđuje kontinuitet poslovanja Banke.

Banka sprovodi redovan proces identifikovanja svih značajnih rizika kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, uzimajući u obzir vrstu, prirodu, obim i složenost aktivnosti Banke i tržišta na kojima posluje. Banka tokom procesa identifikovanja značajnih rizika uzima u obzir ekonomski i normativni aspekt ILAAP-a.

Banka određuje, procjenjuje i održava interne rezerve likvidnosti i stabilne izvore finansiranja u skladu sa ekonomskim aspektom ILAAP-a.

Interne rezerve likvidnosti Banka određuje na osnovu izračunavanja potrebnih likvidnih sredstava za pokriće svih značajnih rizika primjenom metodologija za kvantifikovanje rizika i testiranjem otpornosti na stres.

Banka primjenjuje metodologije za kvantifikovanje rizika koje odgovaraju njenom rizičnom profilu i sklonosti ka preuzimanju rizika, kao i vrsti, prirodi, obimu i složenosti njenih aktivnosti.

Banka primjenjuje metodologije za kvantifikovanje rizika u cilju kvantifikovanja potencijalnih budućih promjena likvidnosti i izvora finansiranja u skladu sa ekonomskim i normativnim aspektom ILAAP-a.

Banka primjenom metodologije za kvantifikovanje rizika utvrđuje ukupne interne likvidnosne zahtjeve koji su potrebni za pokriće svih značajnih rizika u poslovanju, koji određuju njen rizični profil likvidnosti ili utiču na njega.

Interni likvidnosni zahtjevi su zahtjevi u pogledu nivoa i strukture internih rezervi likvidnosti i stabilnih izvora finansiranja potrebnih za pokriće svih značajnih rizika.

Ukupni interni likvidnosni zahtjevi obuhvataju:

- interne likvidnosne zahtjeve za rizike za koje je propisana obaveza izračunavanja minimalnih likvidnosnih zahtjeva;
- interne likvidnosne zahtjeve za ostale značajne rizike u poslovanju Banke, a koji nisu obuhvaćeni izračunom minimalnih likvidnosnih zahtjeva.

Banka prilagođava interne likvidnosne zahtjeve za pojedine rizike i ukupne interne likvidnosne zahtjeve prema "gore", s obzirom na rezultate odgovarajućih testova otpornosti na stres koje je provela za potrebe ILAAP-a.

Banka održava nivo internih rezervi likvidnosti i stabilnih izvora finansiranja najmanje u iznosu ukupnih internih likvidnosnih zahtjeva, a taj iznos nikada ne može biti manji od ukupnih minimalnih likvidnosnih zahtjeva izračunatih u skladu sa regulatornim zahtjevom.

Nakon sprovođenja svih faza ILAAP-a (utvrđivanje značajnih rizika, kvantifikacija rizika, testiranje otpornosti na stres, izračun internih likvidnosnih zahtjeva) sačinjava se Izvještaj o ILAAP-u koji se dostavlja Agenciji.

Izvještaj o ILAAP-u služi kao polazna osnova za obavljanje dijaloga između Banke i Agencije u okviru procesa nadzornog pregleda i procjene banaka (engl. *Supervisory Review and Evaluation Process – SREP*) u dijelu regulatornih zahtjeva iz Stuba 2, kako bi se postigao osnovni cilj ILAAP-a, a to je održavanje adekvatne likvidnosti Banke na nivou dovoljnom za pokriće rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju.

11. PODACI O BANKARSKOJ GRUPI

Banka na dan 31.12.2023. godine nema učešća u kapitalu u licima u finansijskom sektoru koja bi u smislu Zakona o bankama činila bankarsku grupu.

12. ZALOŽENA I NEZALOŽENA IMOVINA

Iznos založene i nezaložene imovine na dan 31.12.2023. godine dat je u sljedećoj tabeli.

Vrsta imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost založene imovine (u 000 KM)	Bruto knjigovodstvena vrijednost nezaložene imovine (u 000 KM)
Dati krediti	21,293	157,894
Ulaganja u dužničke instrumente	0	30,819
Ulaganja u vlasničke instrumente	0	421
Ostalo	0	121,147
Ukupno	21,293	310,281

Dio kreditnog portfolija založen za obezbjeđenje kredita finansiranih iz IRB sredstava.